

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

โครงการ ปรับปรุงผังภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำนาน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม
ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์

AGRICULTURAL TOURISM DEVELOPMENT PLAN ALONG NAN RIVER
UMPHUR TRON, UTTARADIT PROVINCE

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....**75565**
วันเดือนปี.....**6 พ.ย. 2550**

b. **1181010X**
i. ....

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชา
สถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 254๙

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ

(ผศ. สุรศักดิ์ กังขาว)

.....กรรมการ

(ผศ. สุทัศน์ จุฬามานี)

.....กรรมการ

(ดร. คัมพงศ์ หนูบรรจง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ สันติ ทวินวงษ์ไพบูลย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ เบญจวรรณ อุบลศรี)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ทศพร ไสดาบรรลุ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ชูเกียรติ แชรตั้ง)

.....กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ชาติไท จันเสน)

.....กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(อาจารย์ อัครพงศ์ อนุพันธุ์พงศ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญาโท	: ปรับปรุงผังภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ AGRICULTURA TOURISM DEVELOPMENT PLAN ALONG NAN RIVER UMPHUR TRON, UTTARADIT PROVINCE
นักศึกษา	: นางสาว จันจิรา จาดจำ รหัส 46035003
อาจารย์ที่ปรึกษา	: อาจารย์ เภญจวรรณ อุบลศรี
คณะ	: ศึกษาศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา	: ศึกษาศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา	: สถาปัตยกรรม

บทคัดย่อ

โครงการปรับปรุงผังภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ เป็นโครงการจริงกึ่งเสนอแนะ ดำเนินงานโดยรัฐบาล คือเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ และเทศบาลตำบลบ้านแก่งได้มีนโยบายในการจัดทำโครงการเพื่อสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ในด้านแนวคิดที่ยึด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม "การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย" โดยยึด "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมืองนำอยู่ ชุมชนนำอยู่เน้นการพัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม โดยสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน บวกกับแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในเขตจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากแนวทาง และนโยบาย โครงการปรับปรุงผังภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ จึงเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเชื่อมโยงกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวกับกิจกรรมทาง การเกษตรของชุมชน ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองเพื่อรองรับความต้องการด้านที่อยู่อาศัยในอนาคต และจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว การปรับปรุงจัดสร้างพื้นที่นันทนาการ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยกำหนดกิจกรรมการปรับปรุงพื้นที่ศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำ
น่าน และบริเวณริมทางหลวง สายบ้านแก่ง – พิชัย และจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
ให้นักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์แสดงสินค้า OTOF ศาลาพักผ่อน ร้าน
ขายของที่ระลึก การปรับปรุงโดยจัดพื้นที่นันทนาการ สร้างสวนสาธารณะเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม
ของชุมชนและจัดสร้างทางเท้า และเส้นทางจักรยานริมแม่น้ำน่าน และ คลองตรอน เพื่อเชื่อมโยง
กิจกรรมของชุมชน และกำหนดพื้นที่สีเขียวบริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อป้องกันการขยายตัวของ
ชุมชนริมแม่น้ำในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์โครงการปรับปรุงผังภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ ประสบความสำเร็จได้โดยจากความร่วมมือ และความอนุเคราะห์จากบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ให้ข้อมูล คำปรึกษา ข้อเสนอ ความช่วยเหลือ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยดีตามขั้นตอน และแผนงานที่วางไว้ ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้จัดทำสามารถจัดทำปริญญาานิพนธ์ครั้งนี้ได้สำเร็จ

ทั้งนี้ผู้จัดทำขอขอบคุณ อาจารย์เบญจวรรณ อุบลศรี ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ซึ่งให้ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ จึงทำให้ปริญญาานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้มีพระคุณสูงสุด คือ บิดา และมารดา พี่อัญ ที่คอยให้กำลังใจในยามห่อถอย ขอขอบคุณพี่ชัย ที่คอยให้กำลังใจ และกำลังทรัพย์ ขอขอบคุณ อาจารย์ก้อย ในการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และ เพื่อนแท้ เพรม กับ ต้ม ที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องการทำงาน ทำให้งานปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายสุดนี้ผู้จัดทำต้องขอขอบคุณคณาจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมทุกท่านที่ให้คำแนะนำปรึกษาตรวจข้อมูล และรวมกันแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้จนสามารถดำเนินการได้จนเสร็จสมบูรณ์

นางสาว จันจิรา จาดชา
ผู้จัดทำปริญญาานิพนธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 เหตุผลในการเสนอปริญญาโท	4
1.3 ความเป็นมาของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา	4
1.4 วัตถุประสงค์ของปริญญาโท	5
1.5 ขอบเขตการศึกษาปริญญาโท	5
1.6 วิธีดำเนินปริญญาโท	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.8 อภิธานศัพท์	8
บทที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	
2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในประเทศ	9
2.1.1 การศึกษาทางด้านกายภาพในประเทศ	9
2.1.2 การศึกษาทางด้านสังคมในประเทศ	13
2.1.3 การศึกษาด้านเศรษฐกิจของประเทศ	18
2.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับภาค	23
2.2.1 การศึกษาด้านกายภาพของภาคเหนือตอนล่าง	23
2.2.2 ลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่	24
2.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ	25
2.2.4 ลักษณะประชากร เศรษฐกิจ และสังคม	25
2.3 การศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับจังหวัด	26

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.1 การศึกษาทางด้านกายภาพของจังหวัดอุตรดิตถ์	26
2.3.2 การศึกษาทางด้านสังคมของจังหวัดอุตรดิตถ์	29
บทที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา	
3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในชุมชนเมือง	39
3.1.1 การตั้งถิ่นฐานในอดีตและปัจจุบันของอำเภอตรอน	39
3.1.2 สภาพทั่วไปของอำเภอตรอน	41
3.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	44
3.2.1 การศึกษาสภาพทั่วไปทางด้านกายภาพของตำบลบ้านแก่ง อ.ตรอน	44
3.2.2 ลักษณะทางด้านกายภาพ	46
3.2.3 สภาพทางสังคม	48
3.2.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	52
3.2.5 บทบาทและความสำคัญของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อ.ตรอน	53
3.2.6 แผนและโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อโครงการ	54
3.2.7 การศึกษาแนวความคิดในการออกแบบ	56
3.2.8 ปัญหาสำคัญของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	58
บทที่ 4 การวิเคราะห์สภาพทั่วไป และบทบาทของพื้นที่	
4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง	62
4.1.1 การศึกษาด้านนโยบายระดับประเทศ	62
4.1.2 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายระดับกระทรวง	65
4.1.3 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	65
4.1.4 การศึกษาข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยว	66
4.1.5 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบาย	68
4.1.6 การศึกษาแนวโน้มกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์	68
4.1.7 การศึกษาฝั่งเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	70
4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของชุมชน	71
4.2.1 การขยายตัวของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4.2.2 การขยายตัวของกิจกรรม	72
4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบ และศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา	74
4.3.1 ข้อได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง	74
4.3.2 ลักษณะเด่นของกิจกรรมรอบพื้นที่	74
4.3.3 ลักษณะเด่นของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา	75
4.3.4 ลักษณะเด่นทางการคมนาคมขนส่ง	75
4.3.5 โอกาสในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา	76
4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา	76
4.4.1 ปัญหาด้านการคมนาคม และการเข้าถึงพื้นที่ศึกษา	76
4.4.2 ปัญหาและข้อจำกัดในด้านการขยายตัวของพื้นที่	77
4.4.3 ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำน่าน	77
4.4.4 ปัญหาทางด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน	78
4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชน และพื้นที่ศึกษา	79
4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา	82
4.6.1 การกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์	83
4.6.2 การกำหนดปัจจัย และค่าน้ำหนักของปัจจัย	83
4.6.3 การกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์ในการวัด	84
4.6.4 การกำหนดขอบเขต และหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา	103
4.6.5 การรวบรวมคะแนน และการจัดลำดับความเหมาะสมของพื้นที่ศึกษา	103
4.7 การวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต	104
4.7.1 วิเคราะห์จากแผนพัฒนาต่าง ๆ	104
4.7.2 วิเคราะห์จากบทบาทในปัจจุบัน	104
4.7.3 สรุบบทบาท และหน้าที่ของพื้นที่ศึกษา	105
บทที่ 5 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา	
5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา	106
5.1.1 ความมุ่งหมายของการพัฒนา	107

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนา และปรับปรุง	107
5.1.3 เป้าหมายของการพัฒนา และปรับปรุง	108
5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้เข้าพื้นที่ศึกษาในอนาคต	109
5.2.1 ประชากรในพื้นที่ศึกษา	109
5.2.2 การคาดการณ์นักท่องเที่ยว	109
5.2.3 การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพล	111
5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา	114
5.3.1 ประชากรในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านแก่ง	114
5.3.2 ประชากรนักท่องเที่ยว	115
5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต	116
5.4.1 เกณฑ์การวิเคราะห์ และข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่	116
บทที่ 6 การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชน	
6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา	118
6.1.1 ส่วนอาคาร	118
6.1.2 ส่วนพื้นที่สาธารณะ	118
6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ	119
6.2.1 แนวความคิดในการออกแบบอาคารบริเวณริมแม่น้ำ และคลองตรอน	120
6.2.2 แนวความคิดในการออกแบบพื้นที่ริมน้ำ , ล้ำคลอง	125
6.2.3 แนวความคิดในการควบคุมการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ	126
6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ	128
6.4 แนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและผัง	156
6.4.1 วาระในการพัฒนา	156
6.4.2 มาตรฐานในการพัฒนา	158
6.4.3 องค์การในการพัฒนา	162
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
7.1 สาระสำคัญของการศึกษา	164

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

7.2 ข้อเสนอแนะ

166

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ประวัติผู้จัดทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็นภาค	11
ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียนจำแนกตามเพศเป็นรายภาค ปี พ.ศ.2546	14
ตารางที่ 2.3 แสดงอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศไทย ปี พ.ศ.2540-2544 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	14
ตารางที่ 2.4 แสดงการคาดประมาณอัตราประชากร และอัตราต่าง ๆ ของประเทศไทย ใน 10 ปี (พ.ศ.2545-2555)	15
ตารางที่ 2.5 แสดงการสาธารณสุขของประชากรในประเทศไทย ปี พ.ศ.2542-2545	17
ตารางที่ 2.6 แสดงรายได้เฉลี่ยประชากร, รายได้เฉลี่ย:คน งบประมาณ ประเทศ และการท่องเที่ยว	19
ตารางที่ 2.7 แสดงประมาณการเศรษฐกิจไทยในช่วงครึ่งหลัง ปี 2546	20
ตารางที่ 2.8 แสดงอัตราการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต	21
ตารางที่ 2.9 แสดงรายได้และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกเป็นรายภาคปี ปี พ.ศ. 2541-2544	22
ตารางที่ 2.10 แสดงเนื้อที่ของจังหวัดภายในภาคเหนือตอนล่าง	24
ตารางที่ 2.11 แสดงจำนวนประชากรในจังหวัดอุตรดิตถ์ ปี 2546	30
ตารางที่ 2.12 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรรมในจังหวัดอุตรดิตถ์	32
ตารางที่ 2.13 แสดงรายละเอียดข้อมูลผลผลิตผลไม้ที่มีศักยภาพสูงปีการเพาะปลูก 2546 ของจังหวัดอุตรดิตถ์	38
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนครอบครัวเกษตรกรของอำเภอตรอน	42
ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากร ในเขตอำเภอตรอน	43
ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนสถิติประชากรในอำเภอตรอนในปี พ.ศ.2544-2546	43
ตารางที่ 3.4 แสดงสถานภาพ และศักยภาพภูมิปัญญาไทยอำเภอตรอน	43
ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามชั้นเรียนในเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	49
ตารางที่ 3.6 แสดงการใช้ที่ดินปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	53
ตารางที่ 4.1 แสดงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์	69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย	84
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง	85
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดิบของพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้	85
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนดิบของมุมมองที่ช่วยงามของพื้นที่ศึกษา	86
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย	86
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนดิบของพื้นที่น้ำท่วมขัง	87
ตารางที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนดิบของความลาดชันของพื้นที่	88
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าคะแนนดิบแหล่งงานของชุมชน	88
ตารางที่ 4.10 แสดงค่าคะแนนดิบของราคาที่ดิน	89
ตารางที่ 4.11 แสดงค่าคะแนนดิบของสถาบันการศึกษา	89
ตารางที่ 4.12 แสดงค่าคะแนนดิบของสถานีตำรวจ	90
ตารางที่ 4.13 แสดงค่าคะแนนดิบของสถานีดับเพลิง	90
ตารางที่ 5.1 แสดงการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ	110
ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนประชากรในเขตอำเภอตรอน ปีพ.ศ.2544-2546	112
ตารางที่ 5.3 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรในเขตอิทธิพล ปีพ.ศ.2547-2566	113
ตารางที่ 5.4 แสดงตัวอย่างการคาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่ ปีพ.ศ.2551	113
ตารางที่ 5.5 แสดงตัวอย่างการคาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่ปี พ.ศ.2564	114
ตารางที่ 6.1 แสดงช่วงระยะเวลาพัฒนา	158

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรของประเทศ จำแนกเป็นรายภาค	13
แผนภูมิที่ 2.2 แสดงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	21

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่ภาคเหนือตอนล่าง	23
ภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่การปกครองจังหวัดอุตรดิตถ์	28
ภาพที่ 2.3 แสดงการเดินทางในจังหวัดอุตรดิตถ์	29
ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้ง เส้นทางคมนาคม และอาณาเขตการปกครอง ของอำเภอตรอน	41
ภาพที่ 3.2 แสดงบริเวณพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำ่าน	47
ภาพที่ 3.3 แสดงบริเวณพื้นที่บริเวณริมคลองตรอน	47
ภาพที่ 3.4 แสดงบริเวณถนนสายหลัก	47
ภาพที่ 3.5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	60
ภาพที่ 3.6 แสดงแผนที่การคมนาคมขนส่งของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	61
ภาพที่ 4.1 แสดงบริเวณย่านพาณิชย์กรรมริมทางหลวงจังหวัด	75
ภาพที่ 4.2 แสดงบริเวณพื้นที่เกษตรกรรม และผลผลิตทางการเกษตร	75
ภาพที่ 4.3 แสดงบริเวณชุมชนริมแม่น้ำ่าน	78
ภาพที่ 4.4 แสดงบริเวณที่ดินราชการ	78
ภาพที่ 4.5 แสดงบริเวณที่ดินของวัด	78
ภาพที่ 4.6 แสดงบริเวณที่ดินส่วนบุคคล	78
ภาพที่ 4.7 แสดงบริเวณที่ดินค่อนข้างหนาแน่น	78
ภาพที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนของระบบการเข้าถึง	91
ภาพที่ 4.9 แสดงค่าคะแนนของพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้	92
ภาพที่ 4.10 แสดงค่าคะแนนของมุมมองที่สวยงามของพื้นที่ศึกษา	93
ภาพที่ 4.11 แสดงค่าคะแนนความหนาแน่นของอาคารสิ่งก่อสร้าง	94
ภาพที่ 4.12 แสดงค่าคะแนนลักษณะของพื้นที่	95
ภาพที่ 4.13 แสดงค่าคะแนนความลาดชันของพื้นที่	96
ภาพที่ 4.14 แสดงค่าคะแนนพลังงานของชุมชน	97
ภาพที่ 4.15 แสดงค่าคะแนนของราคาที่ดิน	98
ภาพที่ 4.16 แสดงค่าคะแนนของสถาบันการศึกษา	99
ภาพที่ 4.17 แสดงค่าคะแนนของสถานีดับเพลิง	100
ภาพที่ 4.18 แสดงค่าคะแนนของสถานีตำรวจ	101

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.19 แสดงค่าคะแนนรวมทั้งหมด	102
ภาพที่ 6.1 แสดงระยะการพัฒนา	130
ภาพที่ 6.2 แสดงแผนงานโครงการ	131
ภาพที่ 6.3 แสดงกลุ่มกิจกรรม (นักท่องเที่ยวชาวไทย)	132
ภาพที่ 6.4 แสดงกลุ่มกิจกรรม (นักท่องเที่ยวชาวเอเชีย)	133
ภาพที่ 6.5 แสดงกลุ่มกิจกรรม (นักท่องเที่ยวชาวยุโรป)	134
ภาพที่ 6.6 แสดงเส้นทางการสัญจร	135
ภาพที่ 6.7 แสดงภาพรวมโครงการ	136
ภาพที่ 6.8 แสดงทัศนียภาพภายในโครงการ	137
ภาพที่ 6.9 แสดงทัศนียภาพภายในโครงการ	138
ภาพที่ 6.10 แสดง GANT CHART การกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	139
ภาพที่ 6.11 แสดง INTRODUCTION ความเป็นมาของโครงการ	139
ภาพที่ 6.12 แสดง PROJECT PROPOSAL การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ	140
ภาพที่ 6.13 แสดง POLICY STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านนโยบาย	140
ภาพที่ 6.14 แสดง ECONOMIC STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านเศรษฐกิจ	141
ภาพที่ 6.15 แสดง SOCIAL STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านสังคม	141
ภาพที่ 6.16 แสดง PHYSICAL STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	142
ภาพที่ 6.17 แสดง PHYSICAL STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	142
ภาพที่ 6.18 แสดง PHYSICAL STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	143
ภาพที่ 6.19 แสดง PHYSICAL STUDY การศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	143
ภาพที่ 6.20 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	144
ภาพที่ 6.21 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การศึกษาความเป็นไปได้ด้านกายภาพ	144
ภาพที่ 6.22 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชน เทศบาลตำบล บ้านแก่ง	145
ภาพที่ 6.23 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชน	145
ภาพที่ 6.24 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านแก่ง	146

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 6.25 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านแก่ง	146
ภาพที่ 6.26 แสดง GOAL AND TARCET การกำหนดเป้าหมาย และเป้าหมายในการพัฒนา	147
ภาพที่ 6.27 แสดง GOAL AND TARCET การกำหนดเป้าหมาย และเป้าหมายในการพัฒนา	147
ภาพที่ 6.28 แสดง GOAL AND TARCET การกำหนดเป้าหมาย และเป้าหมายในการพัฒนา	148
ภาพที่ 6.29 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม	148
ภาพที่ 6.30 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม	149
ภาพที่ 6.31 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม	149
ภาพที่ 6.32 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม	150
ภาพที่ 6.33 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง ภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม	150
ภาพที่ 6.34 แสดง IMPLEMENTATION แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง	151
ภาพที่ 6.35 แสดง IMPLEMENTATION แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง	151
ภาพที่ 6.36 แสดง MASTER PLAN ผังแม่บท	152
ภาพที่ 6.37 แสดง MASTER PLAN ผังแม่บท	152
ภาพที่ 6.38 แสดง MASTER PLAN ผังแม่บท	153
ภาพที่ 6.39 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์	153
ภาพที่ 6.40 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์	154
ภาพที่ 6.41 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์	154
ภาพที่ 6.42 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์	155
ภาพที่ 6.43 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงานภูมิทัศน์	155

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้สร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 รายได้จากการท่องเที่ยวนับเป็นรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าอื่นๆ รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีคูณกว่านอกจากนี้การท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการหมุนเวียน และการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค เมื่อมีการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในภูมิภาค ก่อให้เกิดการสร้างสรรคการพัฒนาภูมิภาคต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างงานใหม่ให้กับภูมิภาค เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว อีกทั้งการท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการนำเอาทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม โดยอยู่ในรูปของสินค้าและบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นับได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรม ที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบผลผลิต สามารถจำหน่ายได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับความ เหมาะสม และความสามารถในการจำหน่ายและยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตเป็นวงจรมหุน เวียนภายในประเทศทำให้เกิดการสร้างงานอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการลดลงของการว่างงานประชากร มีรายได้ส่งผลให้รัฐบาลสามารถเก็บภาษีอากร ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย

นอกจากนี้การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติสันติภาพ ความ เป็นมิตรไมตรี ความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน การอนุรักษ์พื้นที่มรดกทาง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมความภาคภูมิใจความสำนึก และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ รู้สึกหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัย และที่สำคัญไปกว่านั้น การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ ทรัพยากรในท้องถิ่นมาประดิษฐ์ของใช้ในรูปสินค้า และบริการพื้นเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศรายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ต่อปี และให้มีการขยายตัวของรายได้เงินตราต่างประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี รวมทั้งการสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น จะต้องยึดการมีบทบาท ในลักษณะบูรณาการ ที่คำนึงถึงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในสาขาการบริการอื่น ๆ ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้คงไว้ซึ่งความมีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นธรรมชาติ ความสะอาด ความปลอดภัย ตลอดจนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางด้านการท่องเที่ยวให้มีเพียงพอ

2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศให้มีช่วงทำนักในประเทศนานขึ้น และให้มีบริการด้านแหล่งจับจ่ายใช้สอยสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีความรักและห่วงใยในทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้กับคนไทย

3. ร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนและอินโดจีนเพื่อพัฒนาวงจรการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน และอินโดจีน โดยใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดร่วมกัน

4. พัฒนาโครงข่ายการคมนาคม และ โครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานระหว่างเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเมืองอื่น ๆ ในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน

5. ปรับบทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในประเทศตลอดจนเป็นแกนกลาง ในการแก้ปัญหาของธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และให้หน่วยงานในท้องถิ่น สร้างกลไกการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ เพื่อระดมความร่วมมือจากประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

6. ส่งเสริมองค์กรชุมชนและท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน และการจัดแผนงานและโครงการเพื่อรองรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรืองบประมาณ หรือกองทุนสำหรับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างมีจุดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ประจักษ์กับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแหล่งต่าง ๆ นี้ นับว่ายังมีความบริสุทธิ์อยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นดังนั้นจึงมีหลักการที่สำคัญในการวิเคราะห์กฎหมายและองค์กรในที่นี้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างอยู่บนพื้นฐานของการให้คุณค่ากับ

การรักษาสภาพความบริสุทธิ์ ของแหล่งท่องเที่ยวนี้ไว้โดยการไม่เน้นปริมาณของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปกว่าความรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว แต่เน้นคุณภาพของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญแก่สถานที่และสภาพแวดล้อมให้คงความเป็นเอกลักษณ์เดิมไว้

นอกจากนี้ ในประเด็นการจัดการยังเสริมแนวคิด การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว คือการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน การเสริมสร้างอาชีพ ตลอดจนการประกอบกิจการต่าง ๆ ที่เป็นผลให้มีการกระจายรายได้ไปยังประชาชนทั้งสิ้น และในการเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนโดยตรงทำให้การส่งเสริม สนับสนุน การใช้แนวนโยบายรวมถึงแผนปฏิบัติการต่าง ๆ มีรากฐานมาจากชุมชนทั้งสิ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ปัจจัยส่งเสริมการบังคับใช้แผนพัฒนา การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ต้องมีส่วนร่วมของชุมชน

แผนงานพัฒนาการท่องเที่ยว ระดับภาคเหนือตอนล่างได้กำหนดให้จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ การท่องเที่ยวการเกษตร และการท่องเที่ยวแบบผจญภัย

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุตรดิตถ์ นั้นมีวิสัยทัศน์ คือ อุตรดิตถ์เมืองนันทนาการแห่งผลไม้ แนวทางการพัฒนาคือ การจัดทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานที่ท่องเที่ยว จึงจัดกิจกรรม การชมสวนผลไม้ การผลิตผลไม้แปรรูปต่าง ๆ การพักผ่อนริมแม่น้ำน่าน ฉะนั้นจึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ริมบริเวณแม่น้ำน่านให้น่าอยู่และจัดตั้งศูนย์ผลิตผลไม้แปรรูปต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อรองรับถึงกระบวนการท่องเที่ยวที่จะตาม มาในอนาคต

โอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์พิจารณาจาก นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมโดยมี นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศเป็นเป้าหมาย และการพัฒนาศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัด (ได้แก่ โบราณสถานและวัดต่าง ๆ ,การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม, ธรรมชาติ) และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ นวดแผนโบราณ ที่สามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว และการส่งเสริมการตลาดผลไม้พื้นเมือง ซึ่งมีผลผลิตตลอดทั้งปี ได้แก่ ทุเรียน และลางสาด ที่สามารถท่องเที่ยวได้ในช่วงฤดูร้อน และฤดูฝน

1.2 เหตุผลในการเสนอปฏิญญานีพนธ์

1.2.1 ด้านนโยบาย

เพื่อตอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9 ด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการกระจายรายได้ ไปยังส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของประเทศ

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อภาวะภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงแต่ส่งผลดีกับธุรกิจการท่องเที่ยวโดยเฉพาะชุมชนริมแม่น้ำ่าน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศ

1.2.3 ด้านสังคม

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยพื้นฐานของการท่องเที่ยว ในสังคมให้ดีขึ้นควบคู่กับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคม

1.2.4 ด้านกายภาพ

จากการศึกษาสภาพผังเมือง โดยมุ่งเน้นการกระจายสถานบริการทางด้านการท่องเที่ยว ครอบคลุม การใช้พื้นที่ตาม พ.ร.บ. ผังเมืองและ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร รวมถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองความต้องการในเขตพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำ่าน

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา

1.3.1 ด้านนโยบาย

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศทำให้ไม่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ จึงทำให้เกิดโครงการที่จะพัฒนาชุมชนริมแม่น้ำ่าน ต.บ้านแก่ง จ.อุดรดิตถ์ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ตามนโยบายที่ได้วางไว้

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากเกิดภาวะวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยลดลงก่อให้เกิดปัญหาต่อรายได้ของประชาชน ดังนั้น จึงต้องมีการปรับปรุง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการสร้างงานและรายได้ให้เพียงพอต่อชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.3 ด้านสังคม

จากการพัฒนาประเทศส่งผลให้มีจำนวนประชากร และนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสถานที่ท่องเที่ยวไม่มีศักยภาพเพียงพอทำให้เกิดปัญหาในชุมชน ดังนั้นจึงต้องพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ร่วมกับชุมชน ได้อย่างลงตัวและสมบูรณ์ที่สุด

1.3.4 ด้านกายภาพ

เนื่องจากทัศนียภาพของชุมชนริมแม่น้ำน่าน ต.บ้านแก่ง จ.อุตรดิตถ์ ยังไม่เป็นที่น่าสนใจสำหรับการท่องเที่ยวจึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อตอบสนองนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่ดี และพัฒนาประเทศต่อไป
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของปัจจัยพื้นฐานของการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นควบคู่กับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน
3. เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนของคนในชุมชน และเป็นสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน
4. เพื่อวิเคราะห์และออกแบบชุมชนริมแม่น้ำน่าน ต.บ้านแก่ง จ.อุตรดิตถ์ ให้เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศ และสภาพแวดล้อมโดยที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับกฎหมาย และผังเมืองรวมของจังหวัดอุตรดิตถ์

1.5 ขอบเขตของการศึกษาปริญญาโท

- 1.5.1 ศึกษาข้อมูลด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ ระดับประเทศ
- 1.5.2 ศึกษาข้อมูลด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ ระดับภาค
- 1.5.3 ศึกษาข้อมูลด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและกายภาพ ระดับจังหวัด
- 1.5.4 ศึกษาข้อมูลด้านนโยบาย,เศรษฐกิจ,สังคมและกายภาพ ระดับท้องถิ่นและชุมชน บริเวณที่ตั้งโครงการ
- 1.5.5 ศึกษาข้อมูลเชิงผังเมืองและ ผังชุมชน
- 1.5.6 ศึกษาข้อมูลชุมชนตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 วิธีดำเนินงานปริญญาโท

แบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1.6.1 ชั้นปฐมภูมิ

1.6.1.1 ชั้นปฐมภูมิ

โดยสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม และออกสำรวจ

1.6.1.2 ชั้นทุติยภูมิ

โดยการศึกษาจากเอกสาร รายงานข้อมูลทางสถิติและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยการแบ่งข้อมูลออกได้ดังนี้

1.6.2 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1) ข้อมูลด้านนโยบาย

-นโยบายระดับประเทศ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-9
แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 8-9

-นโยบายระดับภาค ฝั่งภาค และแผนพัฒนาเมืองหลัก

-นโยบายระดับจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด

-นโยบายระดับอำเภอ ท้องถิ่น และที่ตั้งโครงการ

2) ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

-ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ภาค จังหวัด อำเภอท้องถิ่น ที่มีอิทธิพลต่อโครงการ

3) ข้อมูลทางด้านสังคม

-ศึกษาถึงภาพของสังคม ประชากรการปกครอง การศึกษา ศาสนา
ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และการสาธารณสุข ทั้งในระดับประเทศ ภาค
จังหวัด และชุมชนริมแม่น้ำน่าน จ.อุตรดิตถ์

-ศึกษาพฤติกรรมผู้มาใช้โครงการ

-ศึกษาคุณภาพชีวิตที่มีต่อส่วนรวมอันเป็นผลมาจากการทำโครงการ

4) ข้อมูลด้านกายภาพ

-ศึกษาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ เส้นทางคมนาคม และสภาพแวดล้อมใน
ระดับประเทศ ภาค จังหวัด และ ต.บ้านแก่ง จ.อุตรดิตถ์

-ศึกษาเทศบัญญัติและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.3 ชั้นสังเคราะห์ข้อมูล

โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุป และประเมินค่าเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด พื้นที่กิจกรรมและการพัฒนาพื้นที่เกษตรกรรม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดการพัฒนาชุมชนที่น่าอยู่และยั่งยืน

1.6.4 ชั้นเสนอแนะและการออกแบบ

1.6.4.1 ชั้นเสนอแนะและการออกแบบ

ขอบเขตของการศึกษาและวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นโครงการปรับปรุงดังนั้นต้องพิจารณาถึงของเก่าที่มีอยู่ ทำการปรับปรุงแก้ไข และจัดวางผังการออกแบบเป็นกายภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพพื้นที่ โดยไม่มีผลกระทบต่อชุมชนเดิม และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และภูมิภาค

1. การปรับปรุงอาคาร

- จัดตั้งอาคารศูนย์แปรรูปผลิตภัณฑ์ผลไม้ทุกฤดูกาลและสินค้า OTOP
- จัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชน ด้วยภูมิปัญญาพื้นถิ่น เช่น นวดแผนโบราณ
- อนุรักษ์และปรับปรุงอาคารท้องถิ่น เพื่อศึกษา และแหล่งท่องเที่ยวให้เห็นคุณค่าทางสถาปัตยกรรม พื้นถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน
- จัดตั้งที่พักในแบบเกรทเฮ้าส์ บริเวณริมแม่น้ำน่าน และในสวนผลไม้

2. ส่วนพื้นที่สาธารณะ

- พัฒนาระบบโครงข่ายถนนและ คมนาคมบริเวณที่ขาดการเชื่อมโยงให้สมบูรณ์
- กำจัดขยะมูลฝอย จัดหาพื้นที่ทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น
- จัดทำสวนสาธารณะ และลานกิจกรรมต่าง ๆ

3. พื้นที่ว่าง

- จัดทำส่วนของกีฬาเช่นกีฬาทางน้ำพื้นที่ออกกำลังกาย เพื่อเป็นที่ ออกกำลังกายของคนในชุมชน
- จัดทำส่วนของกีฬา แบบวัฒนธรรมไทยเช่นตะกร้อมวยคาดเชือก ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำปริญญานิพนธ์

1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1.1 ด้านนโยบาย

เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 บรรลุตามความมุ่งหมาย

1.7.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

ได้เรียนรู้ถึงระบบเศรษฐกิจในระดับกว้าง ซึ่งจะมีผลไต่ลงมาจากจนถึงระบบเศรษฐกิจในระดับล่าง

1.7.1.3 ด้านสังคม

ได้ทราบถึงระบบของสังคมโดยรวม และโดยย่อว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอย่างไร ในแง่ของการปกครอง ศาสนา การศึกษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม

1.7.1.4 ด้านกายภาพ

ได้ศึกษาถึงการใช้ที่ดิน อันจะยังให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการพัฒนา รวมถึงได้รู้ถึงทฤษฎี และกรรมวิธีในการนำมาใช้ด้วย

1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำปริญญานิพนธ์

1.7.2.1 สามารถที่จะใช้ข้อมูลจากการทำปริญญานิพนธ์ เป็นสิ่งอ้างอิง ในเรื่องของการตอบสนองโครงการใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-9

1.7.2.2 ทำให้ทราบถึงขอบข่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ของการลงทุน

1.7.2.3 ได้ทราบถึงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การปกครอง ศาสนา

1.7.2.4 ได้ทราบถึงกรรมวิธี การให้ทฤษฎี การวิเคราะห์ เพื่อยังให้เกิดการพัฒนาที่ดิน ก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

1.8 อภิธานศัพท์

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ มีการที่ชมสวนผลไม้ต่าง ๆ ของหมู่บ้านและ ภูมิทัศน์ของชาวบ้านในรูปแบบต่าง ๆ

จิตสำนึก หมายถึง การทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก และห่วงแหนในถิ่นกำเนิด และช่วยกันพัฒนาชุมชน และมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ชุมชนริมแม่น้ำน่าน หมายถึง ลักษณะรูปลักษณะที่โดดเด่นของศิลป วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในประเทศ

2.1.1 การศึกษาทางด้านกายภาพในประเทศ

2.1.1.1 ที่ตั้ง

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เหนือเส้นศูนย์สูตรเล็กน้อย หรือระหว่างเส้นละติจูดหรือเส้นรุ้งที่ 5 องศา 37 ลิปดาเหนือ กับ 20 องศา 27 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดหรือเส้นแวงที่ 97 องศา 22 ลิปดาตะวันออก ลักษณะภูมิประเทศ ประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับบ้านถึง 4 ประเทศ ได้แก่

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับประเทศ สหภาพพม่าและ ลาว
2. ทิศตะวันออก ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและกัมพูชา
3. ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ระหว่างกัมพูชา
4. ทิศใต้ ติดต่อกับ สหพันธรัฐมาเลเซีย

2.1.1.2 ขนาด

ตามการแบ่งขนาดของประเทศทางภูมิศาสตร์การเมือง ไทยจัดเป็นประเทศใหญ่ เป็นอันดับที่ 3 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ 513,115,020 ตารางกิโลเมตร หรือ 320,696,887,500 ไร่ มีความยาวจาก อ. แม่สาย จ. เชียงราย ถึง อ. เมตง จ. ยะลา ซึ่งเป็น จุดเหนือสุดและใต้สุดของประเทศ ระยะทาง 1,640 กิโลเมตร และความกว้างจากด่านเจดีย์สามองค์ อ. สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี ถึงช่องเม็ก อ. สิรินธร จ. อุบลราชธานี ระยะทาง 780 ตารางกิโลเมตร ส่วนที่แคบที่สุด อยู่ในเขต จ. ประจวบคีรีขันธ์ เป็นระยะทางประมาณ 10.96 กิโลเมตร

2.1.1.3 ลักษณะภูมิประเทศลักษณะภูมิประเทศโดยรวมของไทยประกอบด้วย เทือกเขา ป่าไม้ เนินเขา ที่ราบสูง ที่ราบหุบเขา ที่ราบลุ่มบริเวณแม่น้ำ ใหญ่หลายสาย ทะเล

ลักษณะภูมิประเทศของไทย แบ่งออกได้เป็น ๔ ลักษณะคือ

1.พื้นที่ราบอันกว้างใหญ่ภาคกลาง แบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือที่ราบดินตะกอน และที่ราบซึ่งเกือบไม่มีดินตะกอนเลย

2.ที่ราบในย่านภูเขาภาคเหนือ ประกอบด้วยที่ราบหลายผืน เป็นที่ราบระหว่างทิวเขา ทำให้มีพื้นที่ไม่ติดต่อกัน

3.ที่ราบสูงตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสูง ประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ เมตร อยู่ในวงล้อมของทิวเขาเป็นที่ราบอันกว้างใหญ่อีกผืนหนึ่ง มีพื้นที่ประมาณ ๑๕๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร

4.ที่ราบภาคใต้ ภาคใต้อยู่บนแหลมแคบ ๆ ที่มีความกว้างที่สุดไม่เกิน ๒๐๐ กิโลเมตร และส่วนที่แคบที่สุด ประมาณ ๖๐ กิโลเมตร ตอนกลางของแหลมเป็นทิวเขาโดยตลอด จึงมีที่ราบชายฝั่งทะเลผืนแคบ ๆ เป็นตอน ๆ ไม่ติดต่อกัน

2.1.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

ประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้นของโลก ภูมิอากาศเป็นแบบเขตร้อน (Tropical climate) มีอุณหภูมิและฝนเป็นปัจจัย สำคัญในการกำหนดเขตภูมิอากาศ พื้นที่ทั้งหมดของประเทศอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมทั้ง 2 ฤดู คือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากแถบมหาสมุทรอินเดียเป็นฤดูฝน มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือจากทะเลจีนใต้เป็นฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 18-34 องศาเซลเซียส พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้ลักษณะภูมิอากาศแบบสะวันนา คือ มีช่วงฤดูฝนและฤดูแล้งสลับกันชัดเจน ส่วนภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงมีภูมิอากาศแบบป่าฝนเมืองร้อน คือ ฝนตกเกือบตลอดปีฤดูกาลแต่ละภูมิภาคแตกต่างกัน ดังนี้

ภาคกลาง มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-เมษายน และมีฝนตกในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ส่วนฤดูหนาวจะเริ่มต้นเดือนพฤศจิกายน-มกราคม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์-เมษายน สภาพอากาศจะร้อนและ แห้งแล้งจัด ส่วนฤดูฝนเริ่มในเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนมากจนเกิดภาวะน้ำท่วมในบางพื้นที่ของภาค และฤดู หนาวในเดือนพฤศจิกายน-มกราคม อากาศหนาวเย็นจัดและแห้งแล้ง

ภาคใต้ มีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูฝนกับฤดูร้อน (เป็นฤดูท่องเที่ยว) โดยฝั่งทะเลตะวันออก ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่พฤษภาคม- กันยายน ส่วนฝั่งทะเลอันดามัน ฤดูร้อนเริ่มจากเดือนพฤศจิกายน-เมษายน

ภาคเหนือ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อนเริ่มในเดือนมีนาคม-เมษายน ฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม และฤดูหนาว ในเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ สภาพอากาศค่อนข้างเย็นจัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1.5 การแบ่งภาคทางภูมิศาสตร์

แบ่งออกเป็น 6 ภาค และมีขนาดของพื้นที่ในแต่ละจังหวัดเป็นตารางกิโลเมตร โดยประมาณ ดังนี้

ภาคกลาง ประกอบด้วย 22 จังหวัด เนื้อที่ 91,795.124 ตารางกิโลเมตร

ภาคตะวันตก ประกอบด้วย 5 จังหวัด เนื้อที่ 53,679.018 ตารางกิโลเมตร

ภาคตะวันออก หรือ ตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย 7 จังหวัด เนื้อที่ 34,380.500 ตารางกิโลเมตร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 19 จังหวัด เนื้อที่ 168,854.341 ตารางกิโลเมตร

ภาคใต้ ประกอบด้วย 14 จังหวัด เนื้อที่ 70,715.187 ตารางกิโลเมตร

ภาคเหนือ ประกอบด้วย 9 จังหวัด เนื้อที่ 93,690.850 ตารางกิโลเมตร

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนการใช้ประโยชน์ที่ดินจำแนกเป็นภาค¹

รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคใต้	
	พื้นที่ (ไร่)	อัตราการสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)	พื้นที่ (ไร่)	อัตราการสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)	พื้นที่ (ไร่)	อัตราการสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)	พื้นที่ (ไร่)	อัตราการสูญเสียดิน (ตัน/ไร่/ปี)
1.ป่าไม้	13,624,192	6.83	48,214,357	2.58	15,192,145	7.67	8,405,590	0.33
2.ที่นา	37,972,849	0.19	15,196,970	0.1	12,530,777	0.11	3,612,413	0.17
3.พืชไร่	13,454,928	21.15	10,474,955	20.07	9,438,406	5.69	150,342	35.94
4.ไม้ผลและไม้ยืนต้น	1,844,105	13.5	1,758,992	12.81	4,379,380	7.7	12,120,934	6.73
5.สวนผักและไม้ดอก	209,090	2.26	275,615	1.24	309,380	1.29	64,095	3.85
6.ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	394,819	0.9	134,158	0.85	124,526	1.01	53,309	1.53
7.ที่รกร้าง	2,068,752	22.51	431,789	21.36	444,823	25.26	675,931	38.23
8.ที่อยู่อาศัยที่อื่น ๆ และเนื้อที่ไม่ได้จำแนก	85,965,234		29,545,894		22,518,806		19,114,378	
รวม	105,533,963		106,027,680		64,938,253		44,196,992	

¹ ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.1.6 การคมนาคมและการขนส่ง

-การคมนาคมขนส่งทางบก

ประกอบด้วยเส้นทางหลายประเภท ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินสายประธานเชื่อม การจราจรระหว่างภาคต่อภาค มีอยู่ 4 สายคือ

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) จากกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ 1,005 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) จากสระบุรี-หนองคาย 508 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) จากกรุงเทพฯ-ตราด 305 กิโลเมตร ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากกรุงเทพฯ-อ.สะเดา จ.สงขลา 1,274 กิโลเมตร ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล ทางหลวงสุขาภิบาล ทางหลวงสัมปทานและยังมีโครงข่ายทางหลวงเอเชีย มีระยะทางประมาณ 65,000 กิโลเมตร เชื่อมโยง 15 ประเทศ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก จุดเริ่มต้นที่ทวีปยุโรปซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตก เชื่อมโยงไปยังประเทศเวียดนามและฟิลิปปินส์ซึ่งอยู่ทางตะวันออก ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศศรีลังกาซึ่งอยู่ทางด้านใต้

เส้นทางรถไฟในประเทศไทย มีเส้นทางการขนส่งที่สำคัญอยู่ 4 เส้นทาง โดยมีส่วนกลางที่อยู่สถานีกรุงเทพฯ เรียกว่า "หัวลำโพง" สายตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มจากสถานีกรุงเทพฯมุ่งไปทิศเหนือ และสุดปลายทางที่ อุบลราชธานี (กม.ที่ 575) สายเหนือ แยกออกจากทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีชุมทาง สุดปลายทางที่สถานีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (กม.ที่ 751) สายตะวันออก เริ่มจากสถานีกรุงเทพฯผ่านฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สุดปลายทางที่อรัญประเทศ (กม.ที่ 255) สายใต้ เมื่อแรกมีจุดเริ่มต้นที่สถานีธนบุรี จนเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้สร้างทางแยกที่สถานีทางบางซื่อข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาที่ สะพานพระราม 6 ไปบรรจบกับทางรถไฟสายใต้ที่สถานีชุมทางตลิ่งชัน สุดปลายทางที่สุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา ทางรถไฟสายนี้มีทางแยกออกไปอีกหลายสาย จังหวัดนครราชสีมาทางแยกไปสุดปลายทางที่กันตัง จังหวัดตรัง (กม.ที่ 866) ที่สถานีชุมทางหาดใหญ่ (กม.ที่ 945) มีทางแยกไปบรรจบกับทางรถไฟของประเทศมาเลเซียที่สถานีปาดังเบซาร์ (กม.ที่ 990) อีกแยกหนึ่งไปสุดทางที่สุโขทัย-ลก (กม. ที่ 1,159)

- การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

ท่าเรือทั้งหมดที่มีอยู่ในปัจจุบันแบ่งออก 2 ส่วน คือ ท่าเรือระหว่างประเทศและท่าเรือภายในประเทศ โดยท่าเรือภายในประเทศจะประกอบไปด้วยท่าเรือชายฝั่งทะเลและท่าเรือในแม่น้ำ

-การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

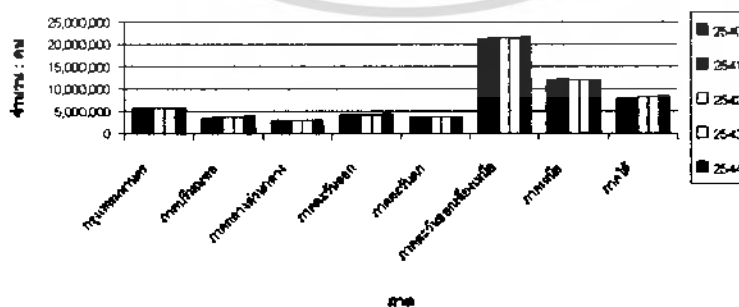
สายการบินที่ทำการบินภายในประเทศ ได้แก่ บริษัทการบินไทยจำกัด เป็น รัฐวิสาหกิจ บินประจำในเส้นทาง 22 จุดการบิน โดยมีท่าอากาศยานกรุงเทพเป็นศูนย์กลางบริษัท การบินกรุงเทพจำกัด เป็นบริษัทเอกชน บินประจำในเส้นทาง กรุงเทพ ฯ - สมุย กรุงเทพ ฯ - หัวหิน กรุงเทพ ฯ - แม่ฮ่องสอน กรุงเทพ ฯ - ตรัง และภูเก็ต - เกาะสมุยบริษัททรอปิคัลส์แอร์ จำกัด เป็น บริษัทเอกชนบินประจำระหว่างภูเก็ต - กระบี่ ทุกวัน วันละ 1 เที่ยวบินนอกจากนี้ยังมีบริษัทเอกชนอีก 4 สายการบินได้รับอนุญาตให้ทำการบินไม่ประจำ ประเภทเช่าเหมาลำโดยใช้อากาศยานขนาดเล็กทำการบินคือ บริษัทสหกรณ์แอร์ (1990) จำกัด บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) และมี สนามบินพาณิชย์ที่รองรับสายการบินดังกล่าวประมาณ 30 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมี 4 แห่งที่เป็นสายการบินนานาชาติประกอบด้วยสนามบินกรุงเทพ ฯ (ดอนเมือง) สนามบินเชียงใหม่ สนามบินเชียงใหม่ สนามบินภูเก็ต สนามบินหาดใหญ่ (ที่จังหวัดสงขลา) และกำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างคือ สนามบินสุวรรณภูมิ (หนองงูเห่า) โดยมีสนามบินภายในประเทศอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วภูมิภาค

2.1.2 การศึกษาทางด้านสังคมในประเทศ

2.1.2.1 ประชากรในประเทศ

จำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร ระบุจำนวนประชากรทั่วราชอาณาจักร 61,466,178 คน เป็นชาย 30,591,602 คน เป็นหญิง 30,874,576 คน อาชีพของประชากรไทยส่วนใหญ่ยังคงเน้นที่อาชีพเกษตรกรรม โดยคิดเป็นร้อยละ 61.43 ของผู้ทำงานทั้งหมด ทั่วประเทศ อันเป็นอาชีพดั้งเดิมของชนชาวไทย รองลงมาคือ อาชีพด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม คิดเป็นร้อยละ 13.60 และ 10.02 ตามลำดับ นอกจากนี้ก็ประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ อุตสาหกรรม บริการ ราชการ รัฐวิสาหกิจ การเมือง แพทย์ ทนายความ และอีกหลายสาขาอาชีพ ตลอดจน ผู้ใช้ฝีมือแรงงาน

จำนวนประชากรของประเทศไทย ปี 2540 - 2544

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรของประเทศ จำแนกเป็นรายภาค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียนจำแนกตามเพศเป็น ราย
ภาค ปี พ.ศ.2546²

ภาค	ประชากร			ความหนาแน่น ต่อ ตร. ชม.
	หญิง	ชาย	รวม	
ทั่วราชอาณาจักร	62,799,872	31,139,647	31,660,225	122.39
กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล	9,868,854	4,679,270	4,989,584	1245.73
ภาคกลาง	3,002,544	1,483,448	1,519,096	180.95
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,300,513	2,148,640	2,151,873	117.81
ภาคตะวันออก	3,650,366	1,807,796	1,842,570	84.80
ภาคตะวันตก	12,152,502	6,031,399	6,121,103	71.64
ภาคเหนือภาคใต้	8,415,908	4,183,184	4,232,724	119.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	21,609,185	10,805,910	10,803,275	127.97

ตารางที่ 2.3 อัตราการเพิ่มประชากรในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2540 - 2544 ตาม
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ³

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อัตราการเพิ่มเฉลี่ยประชากร (ล้านคน)
ฉบับที่ 1 - 3 (พ.ศ. 2504 - 2519)	41.3
ฉบับที่ 4 - 6 (พ.ศ. 2520 - 2534)	57.7
ฉบับที่ 7 - 8 (พ.ศ. 2535 - 2544)	60.8
ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)	62.3

2 ที่มา : การปกครองกระทรวงมหาดไทย

3 ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2.2 การคาดประมาณอัตราประชากรและสถิติต่าง ๆ ในอนาคตของประชากรไทย โดยการคาดการณ์ในอนาคตของการเพิ่มจำนวนประชากรไทยจะมีอัตราเพิ่มมากขึ้นทุกปี และมีอัตราการตายที่ลดลง สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.4 การคาดประมาณอัตราประชากรและอัตราต่าง ๆ ของประเทศไทยใน 10 ปี (พ.ศ. 2545 – 2555)⁴

ปี	ประชากร จน	อัตราเพิ่ม ประชากร	อัตราเจริญ พันธ์รวม	อัตรา ทดแทน พันธ์สุทธิ	อัตราเกิด (ต่อพัน)	อัตราตาย (ต่อพัน)	อัตราตาย ทารก
2547	64.49	0.76	1.87	0.87	15.72	8.16	27.11
2548	65.03	0.72	1.85	0.86	15.48	8.24	26.64
2549	65.47	0.69	1.84	0.86	15.24	8.32	26.16
2550	65.94	0.66	1.83	0.85	15.00	8.40	25.68
2551	66.19	0.64	1.82	0.85	14.80	8.44	25.26
2552	66.69	0.61	1.81	0.85	14.60	8.48	24.83
2553	67.23	0.59	1.81	0.85	14.40	8.52	24.41
2554	67.71	0.56	1.80	0.84	14.20	8.56	23.98

2.1.2.3 ด้านการปกครอง

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย หรือระบอบปริมิตาญาสิทธิราชย์ มีกฎหมายสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุขของประเทศ ซึ่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน คือ

4 ที่มา :การคาดประมาณประชากรไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 สถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองประเทศ มีดังนี้

ฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล

ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ รัฐสภา ประกอบด้วยสมาชิก 2 ส่วน คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ซึ่งประชาชนเลือกตั้งเข้ามาทั้งหมด และวุฒิสมาชิก ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์ตามการเสนอ ขึ้นโปรดเกล้าฯ ของนายกรัฐมนตรี

ฝ่ายตุลาการ คือ ศาล มีหน้าที่พิจารณาคดีต่าง ๆ ให้เป็นไปตามบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้เกิดความ ยุติธรรมแก่ประชาชน

ได้มีการปรับปรุงกระทรวงต่าง ๆ ขึ้นใหม่ และได้จัดตั้งระบบการบริหารงานของสถาบันการปกครองออกเป็น 3 ส่วน คือ

- การปกครองส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงทบวงกรมต่างๆ และส่วนราชการอื่นที่เทียบเท่า
- การปกครองส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 76 จังหวัด (อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน)
- การปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น เทศบาล (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล) องค์การบริหารส่วนจังหวัด การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 2 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.2.4 ด้านการสาธารณสุข

การสาธารณสุขของประเทศไทยมีการพัฒนาที่ดีและต่อเนื่องมาโดยตลอด ด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี ในปี พ.ศ. 2540 อายุเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นผู้ชายมีอายุเพิ่มจาก 56 ปี ในปี พ.ศ. 2507 มาเป็น 70 ปี ในปีพ.ศ. 2540 ผู้หญิงเพิ่มจาก 62 ปี เป็น 75 ปี ปัจจุบันประเทศไทยผลิตแพทย์ได้ปีละประมาณ 1,200 คนและยังมีการผลิตกำลังคนด้านสาธารณสุขจากสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า “30 บาทรักษาทุกโรค” เพื่อให้ประชาชนไทยที่ไม่มีสิทธิในการเบิกค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รักษาพยาบาล ให้สามารถรับบริการรักษาสุขภาพได้โดยรัฐจะเป็นผู้จ่ายค่ารักษาพยาบาลแทนซึ่งปัจจุบันมีสถานพยาบาลทั่วประเทศ 1,345 แห่งทั่วประเทศ

ตารางที่ 2.5 การสาธารณสุขของประชากรในประเทศไทย ปีพ.ศ. 2542 - 2545⁵

สาธารณสุข				
เครื่องวัด	2542	2543	2544	2545
1. อัตราการเจ็บป่วยของประชากร	14.2	-	15.1	-
2. อัตราประชากรที่ได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล	59.6	-	70.9	-
3. อัตราประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สูงนุหรืเป็นประจำ	22.4	-	22.5	-
4. อัตราประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มสุรา	-	-	32.7	-
5. อัตราประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้เข็มฉีดยาเป็นประจำ	-	-	13.7	-
6. อัตราประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปใส่หมวกกันน็อคเป็นประจำ	-	-	12.3	-
7. อัตราประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปห้อยกำไลข้อมือเป็นประจำ	-	-	24.2	-
ที่มา: สำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2544				
8. จำนวนประชากรต่อแพทย์ 1 คน	3,395	3,427	-	-
9. จำนวนประชากรต่อเตียงคนไข้ 1 เตียง	455	454	-	-
10. อัตราตายของมารดา	12.3	13.2	12.9	-
11. เด็กที่ขาดสารอาหาร (%)	8.8	-	-	-
ที่มา: สถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข				

2.1.2.5 ด้านศาสนา

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเปิดโอกาสให้ประชากรเลือกนับถือศาสนาใดก็ได้ตามความสมัครใจ ได้แก่ ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู คริสต์ และอิสลาม แต่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศร้อยละ 90 นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น พุทธศาสนาจึงเป็นศาสนา ประจำชาติ ที่ทำให้ชาวไทยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ช่วยกลมเกลียวจิตใจให้ละมุนละไม อันก่อให้เกิดงานฝีมือ ศิลปะที่ หลากหลาย เกิดวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามสืบทอดมาจวบจนปัจจุบัน กลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยที่บ่งบอกถึง ความเป็นเอกราช ความเจริญรุ่งเรืองควบคู่ไปกับความมั่งคั่งที่มีอยู่ในจิตใจของคนไทย

5 ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เป็นที่เลื่องลือไปถึงแดนไกล เป็น ที่สนใจของชาวต่างชาติ จนต้องเดินทางมาเยี่ยมชมดินแดนแห่งนี้ และยังมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่ทำให้ความสนใจศึกษา พุทธศาสนาในประเทศอย่างจริงจัง

2.1.2.6 ด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยมีการสืบทอดมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่สมัยโบราณและสืบทอดจนถึงสมัยปัจจุบัน จึงกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน งานสถาปัตยกรรมต่าง ๆ และวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็น จับต้องไม่ได้ นั่นคือการแสดงออกในด้านความคิด และความเชื่อทางขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของคนไทย

2.1.2.7 ด้านโครงสร้างของสังคมไทย

โครงสร้างที่สำคัญของสังคมไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. โครงสร้างสังคมชนบท จัดได้ว่าเป็นโครงสร้างที่สำคัญที่สุด ของสังคมไทย เพราะเท่ากับเป็นโครงสร้าง ของสังคมไทยทั้งหมด ลักษณะจำเพาะที่ สำคัญของสังคมชนบท ได้แก่ การรวมกลุ่มแบบอุปถัมภ์ (informal) ของกลุ่มปฐมภูมิ (primary group) มีการติดต่อ กันแบบตัวถึงตัว สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม ซึ่งคล้ายคลึงกัน ทำให้สถานการณ์และบทบาทของ คนในสังคมชนบทไม่แตกต่างกันมากนัก

2. โครงสร้างสังคมเมือง ข้อแตกต่างที่เด่นชัดระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง ได้แก่ จำนวนกลุ่มและองค์การที่มีมากในสังคมเมืองหลวง หลักเกณฑ์การพิจารณาสถานการณ์ทางสังคมของบุคคลในเมืองหลวงขึ้นกับฐานะทางเศรษฐกิจ อำนาจและความเกี่ยวข้อง ทางการเมือง และระดับการศึกษาซึ่งผิดจากเกณฑ์ของสังคมชนบท

2.1.3 การศึกษาด้านเศรษฐกิจของประเทศ

ระบบเศรษฐกิจภายในของประเทศไทยเป็นแบบผสม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐเข้ามามีส่วนในการดำเนินกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของประเทศหลายประการ แต่กิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะเป็นของเอกชน ซึ่งเป็นระบบที่ประเทศ ต่าง ๆ ทั่วโลกนิยมใช้ในปัจจุบัน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงประมาณ 7-8% ซึ่งถ้ามองในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ตัวเลขดังกล่าวมีผลในการกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในภาคเอกชนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศอย่างจริงจัง ทั้งในด้านการพัฒนาการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อทดแทนการนำเข้า และการพัฒนาการผลิตเพื่อส่งออก ระบบเศรษฐกิจของไทยจำเป็น ต้องพึ่งพาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ มีการแข่งขันกันผลิต มีการขาย และมี การจัดการตามระบบการค้าเสรี ปัจจุบันรายได้สูงสุดของประเทศมาจากสินค้าทางการเกษตรถึงร้อยละ 60 ของรายได้ จากการส่งออกทั้งหมด และจากการจ้างแรงงานในสาขาเกษตรถึงร้อยละ 70 ของแรงงานทั่วประเทศ รัฐบาลจึงให้ความสำคัญ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านการเกษตรเป็นพิเศษ และด้านอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์และ การท่องเที่ยว เป็นอันดับที่ลดหลั่นลงมา

ตารางที่ 2.6 แสดงรายได้เฉลี่ยประชาชาติ , รายได้เฉลี่ย : คน งบประมาณ
ประเทศและการท่องเที่ยว⁶

ปีงบประมาณ	รายได้ประชาชาติ (พันล้านบาท)	รายได้เฉลี่ยต่อคน (บาท)	งบประมาณ ประเทศ (ล้านบาท)	งบประมาณการ ท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2540	4,740.2	78,484	-	-
2541	4,628.4	75,967	-	-
2542	4,615.4	75,143	-	2,649.2
2543	4,904.7	78,702p	-	2,920.2
2544	5,208.6	80,963p	910,000	2,918.8
2545	5,309.2e	84,272e	1,023,000	3,075.4
2546	5,588.8e		999,900	3,311.9

P = ตัวเลขเบื้องต้น e = ตัวเลขประมาณการ

6 ที่มา : รายได้ประชาชาติ,รายได้เฉลี่ยต่อคน ศูนย์สารนิเทศเศรษฐกิจการค้า กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.1 การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

สำหรับแนวโน้มในช่วงครึ่งหลังของปี 2546 นั้น แม้ว่าเศรษฐกิจไทยน่าจะจะได้รับแรงหนุนจากการฟื้นตัวของการท่องเที่ยว รวมทั้งจากการเริ่มฟื้นตัวของเศรษฐกิจ ในภูมิภาค

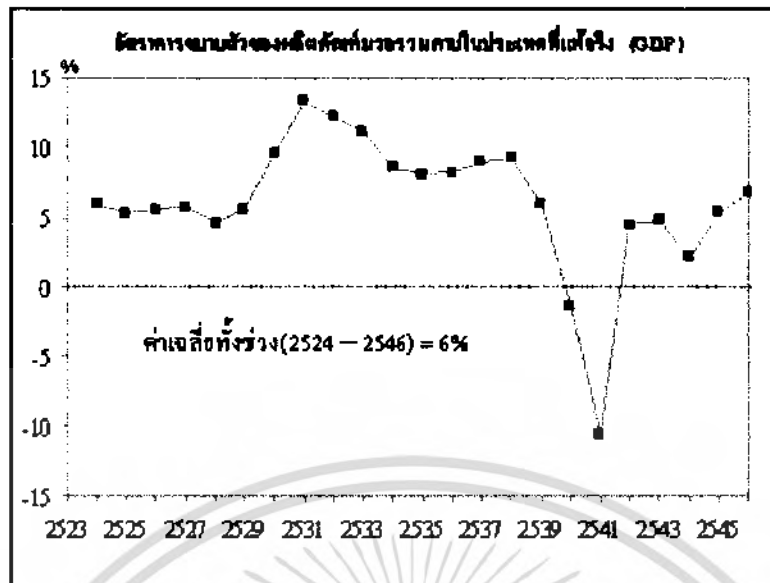
ตารางที่ 2.7 ประมาณการเศรษฐกิจไทยในช่วงครึ่งหลังปี 2546⁷

หน่วย : อัตราการขยายตัวจากปีก่อนหน้า	ครึ่งแรก 2546	ครึ่งหลัง 2546*	เฉลี่ยปี 2546 *
การส่งออก (ในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐฯ)	19.0%	5.0%	11.5%
การนำเข้า (ในรูปเงินดอลลาร์สหรัฐฯ)	15.5%	5.1%	10.0%
ดัชนีการผลิตภาคอุตสาหกรรม	13.9%	11.5%	12.7%
ดัชนีการบริโภคภาคเอกชน	6.1%	4.6%	5.4%
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน	11.9%	9.6%	10.7%
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	1.8%	1.8%	1.8%
GDP	6.0%	5.0%	5.5%

2.1.3.2. การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต

โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้คาดการณ์เศรษฐกิจไทยในอนาคต 20 ปีข้างหน้าว่าประเทศไทยจะมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจ (Real GDP Growth) ดังนี้

⁷ ที่มา : ศูนย์วิจัยกสิกรไทย

แผนภูมิที่ 2.2 แสดงอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ⁸

ตารางที่ 2.8 อัตราการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในอนาคต⁹

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ	อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Real GDP Growth)			
	แผนพัฒนา	แผนพัฒนา	แผนพัฒนา	แผนพัฒนา
	ฉบับที่ 9	ฉบับที่ 10	ฉบับที่ 11	ฉบับที่ 12
1. ภาคเกษตรกรรม	2.1	2.3	2.5	2.9
2. ภาคบริการ	5.4	5.6	5.0	4.7
3. ภาคอุตสาหกรรม	6.5	6.4	6.1	6.0
รวม	5.6	5.7	5.3	5.2

8 ที่มา : สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) , 2543

9 ที่มา : สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งประเทศไทย (TDRI) , 2543

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3.2 โครงสร้างการผลิตระดับประเทศ

ผลิตภัณฑ์ภาค (GRP) ทุกภาคขยายตัวสูงขึ้น โดยมีภาคตะวันตกเป็นภาคนำ รวมทั้งภาคตะวันออกและภาคกลางซึ่งมีการปรับตั้งทางด้านการผลิตในภูมิภาคดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์ภาค (GRP) ทุกภาคมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น คือ ภาคตะวันออก

(7.8 %) ภาคกลาง (6.3) ภาคตะวันตก (5.3 %) โดยทุกภาคนี้มีการเติบโตมาจากการผลิตในสาขาการเกษตรเป็นหลัก โดยมีสาขาอุตสาหกรรม สาขาการค้ามีการเติบโตสูงขึ้นเมื่อเทียบกับ ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีฐานการผลิตหลักโดยเฉพาะในหมวดพืชและปศุสัตว์ พืชหลักได้ผลผลิตสูงขึ้นเนื่องจากสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย ทำให้พืชไร่ได้ผลดี คือ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และขยายตัวสูงที่สุดคือ ผลไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคใต้ มีอัตราการเติบโตสูง เนื่องจากหมวดพืชและหมวดการประมงมีการขยายตัวดีกว่าปีที่ผ่านมา ในด้านของราคาพืชผลก็มีอัตราเฉลี่ยที่สูงขึ้น จึงทำให้รายได้ในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นแต่ไม่มากนัก ส่วนรายได้นอกภาคเกษตรขยายตัวได้ดี จึงทำให้รายได้โดยรวมจึงสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ภาพรวม (GRP) ของภาคตะวันตกจึงมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 ซึ่งเป็นผลมาจากภาคการเกษตรที่ขยายตัวสูงขึ้นร้อยละ 15.1 โดยเฉพาะหมวดพืชและหมวดปศุสัตว์ ส่วนสาขาอุตสาหกรรมเกิดการชะลอตัวลงจากปี 2542 รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนระดับประเทศ

ตารางที่ 2.9 รายได้และรายจ่ายโดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน จำแนกเป็นราย

ภาค ปี พ.ศ. 2543 -2544¹⁰

ปี	ทั่วราชอาณาจักร		กทม.และปริมณฑล(1)		ภาคกลาง(2)		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย	รายได้	รายจ่าย
'43	12,150	9,848	25,242	19,582	13,012	10,389	8,652	7,318	7,765	6,548	11,186	9,268
'44	12,185	10,025	24,365	18,850	12,807	10,941	8,930	7,395	8,281	6,888	10,914	9,597
'45	13,736	10,889	28,239	21,087	14,128	11,227	9,530	7,747	9,279	7,550	12,487	10,701

10 ที่มา : รายงานสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับภาค

2.2.1 การศึกษาด้านกายภาพของภาคเหนือตอนล่าง

ภาคเหนือตอนล่างตั้งอยู่ละติจูด 14-58 องศาเหนือ ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ถึงละติจูด 18-23 องศาเหนือ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ และระหว่างลองจิจูด 97-55 องศาตะวันออกที่จังหวัดตากถึงลองจิจูด ตะวันออก ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ มีอาณาเขตติดต่อกับ

ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ สหภาพพม่า
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ทิศใต้	ติดต่อกับ ภาคกลางตอนบน
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ภาคเหนือตอนบน

จะเห็นได้ว่า ภาคเหนือตอนล่างมีความได้เปรียบในฐานะเป็นศูนย์กลางที่สามารถเชื่อมโยงภูมิภาคที่ราบรอบได้แก่ภาคเหนือตอนบนภาคกลางตอนบนและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคเหนือตอนล่างมีขนาดพื้นที่ประมาณ 77,061.74 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 45.4 ของพื้นที่ภาคเหนือ และร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศไทย แบ่งพื้นที่เขตการปกครองครอบคลุม 8 จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และ อุตรดิตถ์

ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่ภาคเหนือตอนล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.10 เนื้อที่ของจังหวัดภายในภาคเหนือตอนล่าง¹¹

จังหวัด	ตร.กม.	ไร่
กำแพงเพชร	8,607.50	5,379,687
ตาก	16,406.65	10,254,156.25
นครสวรรค์	9,597.68	5,998,548.13
พิจิตร	4,531.01	2,831,883
พิษณุโลก	10,815.80	6,759,909
เพชรบูรณ์	12,668.42	7,917,760
สุโขทัย	6,596.09	4,122,557.50
อุตรดิตถ์	7,838.59	4,889,120
รวมพื้นที่	77,061.74	48,153,621

2.2.2 ลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่

พื้นที่ภาคเหนือตอนล่างมีลักษณะทางธรณีวิทยาและโครงสร้างที่เก่าแก่ และซับซ้อน อายุกว่า 600 ล้านปี ที่เทือกเขาทางด้านตะวันตก และยุค รุลาสติก อายุประมาณ 180 ล้านปี ที่เทือกเขาด้านตะวันออก นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ยุค Tertiary อายุประมาณ 65 ล้านปี และช่วง Quaternary อายุประมาณ 1 ล้านปี ซึ่งเป็นพวกกรวด ทราย และดิน ตกทับถมลงในแอ่งของที่ราบลุ่มแม่น้ำปิง ยม และน่าน ด้านตะวันตกมีการแทรกดันตัวของหินแกรนิต เมื่อประมาณ 180 ล้านปี เมื่อนหินนี้เย็นตัวลง จะมีน้ำร้อนและน้ำแร่ที่เหลือจากการตกผลึกของแร่ประกอบหินไหลแทรกขึ้นไปบนหินตะกอนที่ปิดทับกันอยู่ โครงสร้างที่สลับซับซ้อนเช่นนี้ทำให้เกิดภูมิประเทศที่น่าสนใจและเอื้อประโยชน์ต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

11 ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี 2541 และศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย 2542

2.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ภาคเหนือตอนล่างมีลักษณะภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู ซึ่งจะได้รับความชุ่มชื้นและแห้งแล้งอย่างละประมาณครึ่งปี ในครึ่งปีแรกจะได้รับความชื้นจากปริมาณฝนตกชุกระหว่างมรสุมฤดูร้อนหรือมาสมตะวันตกเฉียงใต้ ระหว่างกลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม ข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 5 ปี เดือนสิงหาคมจะมีปริมาณฝนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 212.21 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้ง 12 เดือน จะมีประมาณ 1,084.59 มิลลิเมตร

ในครึ่งปีหลังจะแบ่งเป็น 2 ช่วง ที่หนึ่งระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ จะได้รับอิทธิพลความกดอากาศสูง จากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปกคลุม ทำให้อากาศเย็นและแห้ง อุณหภูมิเฉลี่ยจะลดลงเป็น 25.48 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤศจิกายน และมีค่าต่ำสุดในช่วงเดือนธันวาคมประมาณ 24.08 องศาเซลเซียส ช่วงที่สองจะอยู่ระหว่างเดือนมีนาคม และ 31.16 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน ตามลำดับสำหรับอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีจะมีค่าประมาณ 27.63 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า

ภาคเหนือตอนล่างพื้นที่ป่าไม้ในปี 2541 ประมาณ 15,147,402 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.3 ของพื้นที่ภาคเหนือทั้งหมด และร้อยละ 4.7 ของพื้นที่ประเทศไทย จังหวัดตากมีพื้นที่ป่ามากที่สุด ประมาณ 7,182,562 ไร่ หรือร้อยละ 70.1 ของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ป่าไม้ระหว่างปี 2531-2541 พบว่า ภาคเหนือตอนล่างมีพื้นที่ป่าไม้ในลดลงเฉลี่ยปีละประมาณ 477.85 ตารางกิโลเมตร หรือ 298,657.33 ไร่ โดยจังหวัดตากมีพื้นที่ลดลงมากที่สุดเฉลี่ยปีละประมาณ 98.99 ตารางกิโลเมตร รองลงไปคือจังหวัดเพชรบูรณ์และพิษณุโลก มีพื้นที่ป่าลดลงประมาณ 60.48 และ 49.2 ตารางกิโลเมตร ตามลำดับ การลดลงของพื้นที่ป่าในบริเวณนี้มีสาเหตุสำคัญคือ การเพิ่มประชากร การบุกรุกเพื่อการทำการเกษตร การทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขาหลายเผ่ารวมจำนวนมากกว่า 85,000 คน การลักลอบตัดไม้เพื่อการค้า และไฟป่า

2.2.4 ลักษณะประชากร เศรษฐกิจ และสังคม

จำนวนประชากร

ภาคเหนือตอนล่างประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยพื้นเมืองเดิม มีบางส่วนได้อพยพมาจากภูมิภาคอื่น เช่นภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับอีกส่วนหนึ่งคือชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่บนเทือกเขาสูงและที่ราบหุบเขา จึงทำให้ประชากรในภูมิภาคนี้มีความหลากหลายพอสมควร จำนวนประชากรจากข้อมูลปี 2541 พบว่าภาคเหนือตอนล่างมีประชากรจำนวน 6,204,985 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 ของจำนวนประชากรภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์มีจำนวน

ประชากรมากที่สุด คือ 1,137,945 คน รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเพชรบูรณ์ 1,049,516 คน ส่วนจังหวัดตากมีประชากรน้อยที่สุด 479,105 คน

2.3 การศึกษาสภาพทั่วไปในจังหวัดอุตรดิตถ์

2.3.1 การศึกษาทางด้านกายภาพของจังหวัดอุตรดิตถ์

2.3.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งอยู่เขตภาคเหนือตอนล่าง ระหว่างละติจูดที่ 17 องศา 37 ลิปดา และ 19 องศา 30 ลิปดาเหนือ ลองจิจูดที่ 100 องศา 05 ลิปดา และ 101 องศา 11 ลิปดา ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถไฟ 485 กิโลเมตร และโดยรถยนต์ 491 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 7,838,592 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,899,120 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอตรอน อำเภอพิชัย อำเภอลับแล อำเภอน้ำปาด อำเภอท่าปลา อำเภอบ้านโคก อำเภอปากท่า และอำเภอแสนขัน มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดแพร่และน่าน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก ,เลย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแนวเขตแดนยาว 120 กิโลเมตร
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุโขทัย

2.3.1.2 สภาพภูมิประเทศของจังหวัดอุตรดิตถ์

อุตรดิตถ์ บริเวณที่เป็นเมืองอุตรดิตถ์ในปัจจุบัน แต่ดั้งเดิม เป็นพื้นที่ราบกว้างใหญ่ระหว่างภูเขาที่โอบรอบด้านเหนือเป็นรูปเกือบกึ่งวง มีลำน้ำน่านผ่านใจกลางพื้นที่ จึงนับเป็นต้นทุนด้านทำเลของท้องถิ่นมาแต่โบราณ ในบริเวณที่ราบอุตรดิตถ์นั้นถือว่าเป็นลักษณะรายล้อมต่อของเขตภูเขาภาคเหนือ กับที่ราบภาคกลาง มีบทบาทในด้านการคมนาคมของผู้คนและสินค้า โดยใช้เส้นทางคมนาคมที่ขึ้น-ลง หรือลัดเลาะพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำน่านเหนือ-ใต้ จากสองฝั่งปันนา – เชียงแสน – เชียงราย – น่าน – อุตรดิตถ์ – จนไปถึงพิษณุโลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดอุตรดิตถ์ แบ่งได้ดังนี้

1. ที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน เป็นบริเวณสองฝั่งแม่น้ำน่าน และลำน้ำสาขาที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างราบเรียบ พบอยู่ในเขตอำเภอตรอน พิชัย และบางส่วนของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ลับแล และทองแสนขัน เหมาะสำหรับการทำการเกษตร ซึ่งมีการทำสวนปีละ 3 ครั้ง

2. ที่ราบระหว่างหุบเขาและบริเวณลูกคลื่นลอนลาด เป็นบริเวณที่อยู่ต่อเนื่องจากบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทางด้านเหนือและด้านตะวันออกของจังหวัด ประกอบด้วยที่ราบแคบ ๆ ระหว่างหุบเขาตามแนวคลองตรอน แม่น้ำป่าด คลองแม่พ่อง ห้วยน้ำไคร้ และลำสาธารสายต่าง ๆ สลับกับภูมิประเทศเป็นภูเขาในเขตอำเภอเมือง อุตรดิตถ์ ลับแล น้ำป่าด ฟากท่า ตรอน และบ้านโคก เหมาะสำหรับการปลูกผลไม้ เช่น ทุเรียน ลำไย ลองกอง สับปะรด ลำไย มะขามหวาน ฯลฯ

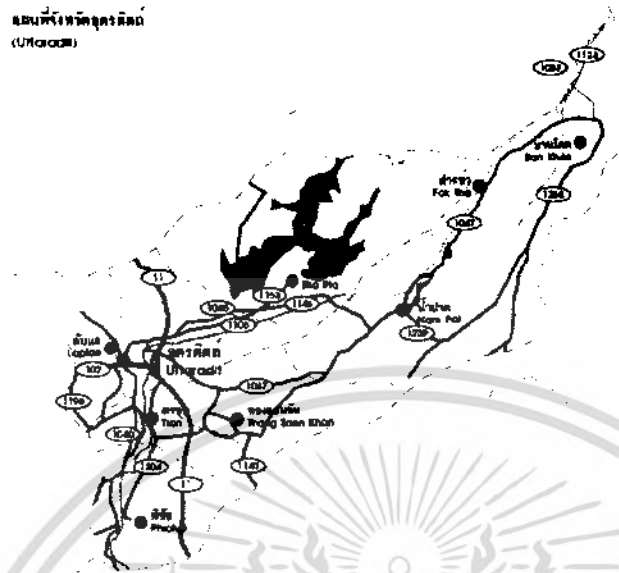
3. เขตภูเขาและที่สูงมีพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่ง ของจังหวัดอยู่ในบริเวณทางด้านเหนือ และทางตะวันตกของจังหวัด โดยเฉพาะบริเวณเขตอำเภอบ้านโคก ฟากท่า น้ำป่าด ท่าปลา ลับแล และบางส่วนของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ โดยเฉพาะป่าไม้ และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

2.3.1.3 สภาพภูมิอากาศของจังหวัดอุตรดิตถ์

ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดอุตรดิตถ์ ระหว่างปี 2540 ถึง ปี 2545 จะอยู่ในช่วง 957.3 มิลลิเมตร ถึง 1,695.7 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในปี 2542 วัดได้ 1,695.9 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 152 วัน ส่วนฝนตกน้อยที่สุดในปี 2541 วัดได้ 957.3 มิลลิเมตร จำนวนฝนตก 99 วัน

อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ในช่วง 8.2 องศาเซลเซียส ถึง 18.2 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดจะอยู่ในช่วง 38.6 องศาเซลเซียส ถึง 42.2 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิสูงสุดในรอบ 6 ปี วัดได้ 42.2 องศาเซลเซียส เมื่อปี 2541 และอุณหภูมิต่ำสุดในรอบ 6 ปี วัดได้ 8.2 องศาเซลเซียส เมื่อปี 2542

จังหวัดอุตรดิตถ์มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,899,120 เป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร 1,315,113 ไร่ เนื้อที่ป่าไม้ 1,882,088 ไร่ และเนื้อที่อื่น ๆ 1,701,919 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่การปกครองจังหวัดอุตรดิตถ์

การคมนาคมขนส่งของจังหวัดอุตรดิตถ์

จังหวัดอุตรดิตถ์ได้ชื่อว่า เป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคเหนือตอนล่าง สามารถติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ได้สะดวก ทั้งทางรถยนต์ ทางรถไฟ ทางน้ำเชื่อมโยงติดต่อกันระหว่างกรุงเทพมหานคร กับภาคใต้และภาคตะวันตกโดยทางหลวงแผ่นดิน

การเดินทางของจังหวัดอุตรดิตถ์

ทางรถยนต์ อุตรดิตถ์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 491 กิโลเมตร การเดินทางโดยทางรถยนต์สามารถไปได้ 2 ทาง คือ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 32 ผ่าน อัญญา อ่างทอง แล้วเดินทางตามเส้นทางหมายเลข 11 ถึง อุตรดิตถ์ อีกเส้นทางหนึ่งคือ กรุงเทพฯ ไปสิงห์บุรีแล้วใช้เส้นทางสายอินทร์บุรี-ตากฟ้า (ทางหลวงหมายเลข 11) จนถึง ทางหลวง หมายเลข 12 (พิษณุโลก-หล่มสัก) เลี้ยวซ้ายไปอีก 8 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าทางหลวง หมายเลข 11 จนถึง อุตรดิตถ์ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง

ทางรถโดยสาร บริษัท ขนส่ง จำกัด บริษัท ดาวฟาร์มและวินทอร์ มีรถยนต์โดยสารธรรมดา และปรับอากาศ (VIP.) จากกรุงเทพฯ สู่อุตรดิตถ์ทุกวัน วันละหลายเที่ยว จากสถานีขนส่งสายเหนือใช้เวลาเดินทางประมาณ 6 ชั่วโมง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางรถไฟ จากกรุงเทพฯ มีรถไฟไปอุตรดิตถ์ทุกวัน วันละหลายเที่ยว รายละเอียดติดต่อ โทร.2237010.2237020

ทางอากาศ จากกรุงเทพฯ ถึงพิษณุโลก ใช้เวลาประมาณ 45 นาที แล้วเดินทางต่อโดยรถยนต์จากพิษณุโลก ถึงอุตรดิตถ์ ระยะทาง 108 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 1.30 ชั่วโมง มีเที่ยวบินทุกวัน

ภาพที่ 2.3 แสดงการเดินทางในจังหวัดอุตรดิตถ์

2.3.2 การศึกษาทางด้านสังคมของจังหวัดอุตรดิตถ์

2.3.2.1 ประชากรในจังหวัดอุตรดิตถ์

ประชากร ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2546 รวมทั้งสิ้น 483,442 คน เป็นชาย 239,574 คน หญิง 243,868 คน อำเภอเมืองอุตรดิตถ์มีประชากรมากที่สุด จำนวน 161,387 คน หรือร้อยละ 33.38 รองลงมาคืออำเภอ พิษณุ จำนวน 79,686 คน หรือร้อยละ 16.48 ส่วนอำเภอบ้านโคกมีประชากรน้อยที่สุด จำนวน 15,781 คน หรือร้อยละ 3.26 มีความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 62 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ โดยมีความหนาแน่น 211 คน รองลงมาได้แก่อำเภอลับแล 130 คน อำเภอตรอน 118 คน และอำเภอพิษณุ 108 คน ตามลำดับ ส่วนอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้อยที่สุดคือ อำเภอบ้านโคก 15 คน ต่อพื้นที่ 1 ตาราง กิโลเมตร ประชากรตามเขตการปกครอง
ดังนี้จำนวนประชากร และครัวเรือนในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำแนกเป็นรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 2.11 แสดงจำนวนประชากรในจังหวัดอุดรดิตถ์ปี 2546

อำเภอ	จำนวนประชากร		
	รวม	ชาย	หญิง
รวมยอด	483,851	239,682	244,169
-ในเขตเทศบาล	101,384	48,891	52,493
-นอกเขตเทศบาล	382,467	190,791	191,676
เมืองอุดรดิตถ์	161,902	79,378	82,524
-เทศบาลเมืองอุดรดิตถ์	42,441	20,220	22,221
-เทศบาลตำบลบ้านด่านนาขาม	4,152	2,047	2,105
-เทศบาลตำบลวังกะพือ	10,779	5,186	5,593
-นอกเขตเทศบาล	104,530	51,925	52,605
ตรอน	36,687	18,014	18,673
-เทศบาลตำบลตรอน	1,764	872	8,92
-เทศบาลตำบลบ้านแก่ง	2,372	1,148	1,224
-นอกเขตเทศบาล	32,551	15,994	16,557
ทองแสนขัน	33,908	17,034	16874
-เทศบาลตำบลทองแสนขัน	4,228	2,122	2,106
-นอกเขตเทศบาล	29,680	14,912	14,768
ท่าปลา	49,599	25,142	24,457
-เทศบาลตำบลท่าปลา	2,282	1,127	1,155
-เทศบาลตำบลร่วมจิต	3,317	1,631	1,686
-นอกเขตเทศบาล	44,000	22,384	21,616

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.11 (ต่อ) แสดงจำนวนประชากรในจังหวัดอุตรดิตถ์ปี 2546¹²

อำเภอ	จำนวนประชากร		
	รวม	ชาย	หญิง
น้ำปาด	33,553	16,925	16,628
-เทศบาลตำบลน้ำปาด	3,345	1,651	1,694
-นอกเขตเทศบาล	30,280	15,274	14,934
บ้านโคก	14,482	7,476	6,952
-เทศบาลตำบลบ้านโคก	2,512	1,279	1,233
-นอกเขตเทศบาล	11,916	6,197	5,719
พิชัย	79,952	3,925	40,827
-เทศบาลตำบลท่าสัก	1,405	635	770
-เทศบาลตำบลในเมือง	2,140	1,034	1,106
-นอกเขตเทศบาล	76,407	37,456	38,951
ฟากท่า	15,679	7,880	7,799
-เทศบาลตำบลฟากท่า	740	374	366
-นอกเขตเทศบาล	14,939	7,506	7,433
ลับแล	58,143	28,708	29,435
-เทศบาลตำบลศรีพนมมาศ	3,377	1,637	1,740
-เทศบาลตำบลทุ่งยั้ง	10,593	4,989	5,604
-เทศบาลตำบลหัวดง	5,937	2,939	2,998
-นอกเขตเทศบาล	38,236	19,143	19,093

12 ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดอุตรดิตถ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.12 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

ลำดับที่	อำเภอ	ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด (ครัวเรือน)
1	ตรอน	วังแดง	1,513
		บ้านแก่ง	1,448
		หาดสองแคว	498
		น้ำอ่าง	1,220
		ช้อยสูง	834
		รวม	5,513
2	ทองแสนขัน	บ่อทอง	1,588
		ป่าคาย	946
		ฝักขวง	1,339
		น้ำพี	825
		รวม	4,698
3	ท่าปลา	หาดล้า	962
		ท่าปลา	1,098
		ท่าแฝก	905
		ผาเลือด	1,674
		นางพญา	491
		น้ำหมัน	1,426
		ร่วมจิต	767
		จริม	1,256
		รวม	8,557
4	ฟากท่า	สองคอน	686
		บ้านเลี้ยว	800
		สองห้อง	638
		รวม	3,100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.12 (ต่อ) แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์

ลำดับที่	อำเภอ	ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด (ครัวเรือน)
5	น้ำปาด	แสนตอ	987
		น้ำไคร้	1,028
		บ้านฝาย	1,180
		เด่นเหล็ก	808
		ห้วยมุ่น	584
		น้ำไผ่	781
		รวม	5,359
6	บ้านโคก	ม่วงเจ็ดต้น	742
		บ้านโคก	767
		นาขุม	652
		ป่อเปี้ย	610
รวม	2,771		
7	พิชัย	ในเมือง	547
		บ้านตารา	708
		ไร่ช้อย	764
		ท่าสัก	830
		คอขุม	1,033
		บ้านหม้อ	787
		ท่ามะเฟือง	1,035
		บ้านโคน	674
		ทพญาแมน	737
		นาอิน	847
		นายาง	1,194
รวม	9,156		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.12 (ต่อ) แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรจังหวัดอุตรดิตถ์¹³

ลำดับที่	อำเภอ	ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด (ครัวเรือน)
8	ลับแล	ศรีพนมมาศ	192
		แม่พูล	2,064
		น่านกก	573
		ฝายหลวง	1,310
		ชัยชุมพล	915
		ต่านแม่คำมัน	709
		ไผ่ล้อม	716
		ทุ่งช้าง	852
		รวม	7331
9	เมืองอุตรดิตถ์	ท่าอิฐ	73
		ท่าเสา	295
		บ้านเกาะ	553
		คิ่งตะโก	731
		วังกะพี้	778
		หาดกรวด	707
		น้ำริด	1,367
		จี่วงาม	854
		บ้านดำนานาขาม	1,805
		บ้านด่าน	730
		ผาสุก	889
		วังดิน	646
		แสนตอ	500
หาดจิว	701		
รวม	12,159		

13 ที่มา : แหล่งข้อมูล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.2 ด้านการปกครองและการบริหารของจังหวัดอุตรดิตถ์

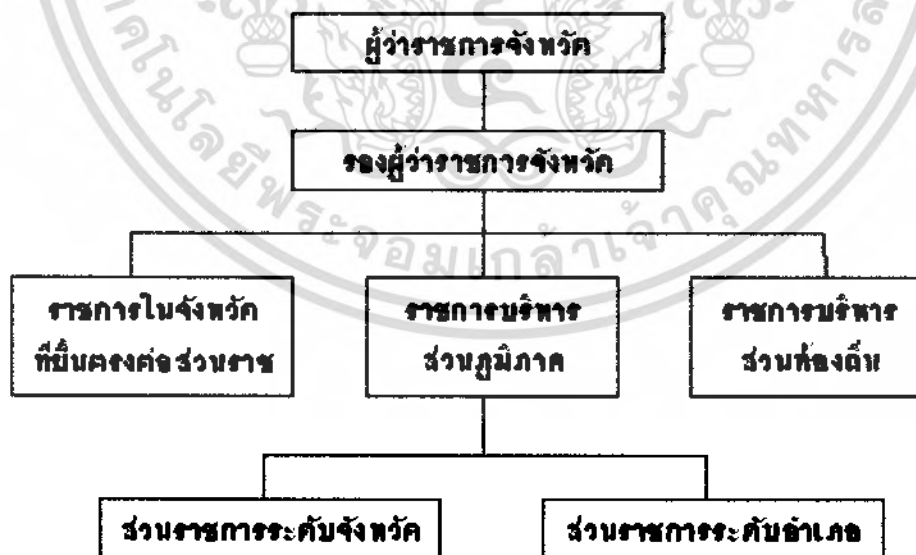
ในปี 2546 จังหวัดอุตรดิตถ์ แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาค เป็น 9 อำเภอ 67 ตำบล 589 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้ อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ อำเภอตรอน อำเภอทองแสนขัน อำเภอท่าปลา อำเภอน้ำปาด อำเภอบ้านโคก อำเภอพิชัย อำเภอปากท่า และอำเภอลับแล มีการบริหารงาน 3 ระดับ คือ

- ส่วนราชการ บริหารส่วนภูมิภาค ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์
- ส่วนราชการบริหารส่วนกลาง
- ส่วนราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

มีรูปแบบการจัดตั้งองค์กร แบ่งเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	1	แห่ง
เทศบาลเมือง	จำนวน	1	แห่ง
เทศบาลตำบล	จำนวน	15	แห่ง
องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	63	แห่ง

ผังแสดงโครงสร้างราชการบริหารส่วนภูมิภาค และ ท้องถิ่นในจังหวัดอุตรดิตถ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการศึกษา

การศึกษาของจังหวัดอุตรดิตถ์ จัดในรูปแบบหน่วยงานของรัฐ,เทศบาล และเอกชน ในปีการศึกษา 2545 มีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 345 แห่ง ดังนี้

-การศึกษาในระบบโรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา มีจำนวนโรงเรียน 337 แห่ง ห้องเรียน 3,571 ห้อง จำนวนครู 4,610 คน จำนวนนักเรียน 78,076 คน

-ระดับอาชีวศึกษา มีสถานศึกษา 5 แห่ง เป็นของรัฐบาล 4 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์ วิทยาลัยสารพัดช่างอุตรดิตถ์ และวิทยาลัยการอาชีพ ในส่วนของเอกชนมีจำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนอุตรดิตถ์เทคโนโลยี

-ระดับอุดมศึกษา มีสถานศึกษา 2 แห่ง คือ สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์ และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี้อุตรดิตถ์

-การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 10 แห่ง ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนอยู่ในความดูแลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

2.2.2.3ด้านสาธารณสุข

จังหวัดอุตรดิตถ์ มีจำนวนสถานพยาบาลแผนปัจจุบันที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ทั้งสิ้น 12 แห่ง มีจำนวนเตียง ผู้ป่วย 920 เตียง ในจำนวนนี้เป็นสถานพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 9 แห่ง จำนวนเตียง 860 เตียง สังกัดกระทรวงกลาโหม 60 เตียง อัตราส่วนเตียงผู้ป่วยต่อประชากร เท่ากับ 1: 525

ในส่วนบุคคลากรทางการแพทย์ที่สำคัญ คือมีแพทย์ 101 คน ทันตแพทย์ 28 คน พยาบาลวิชาชีพ 602 คน พยาบาลเทคนิค 285 คน

ข้อมูลทรัพยากรสาธารณสุข (บุคลากร ทางการแพทย์ทั้งภาครัฐ และเอกชน)

แพทย์	102	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:4,754.74
ทันตแพทย์	23	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:21,086.26
เภสัชกร	49	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:9,897.63
พยาบาลวิชาชีพ	704	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:688.90
พยาบาลเทคนิค	102	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:2,650.19
ทันตภิบาล	27	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:17,962.37
จพ.สาธารณสุขชุมชน	185	คน	อัตราส่วนต่อประชากร	1:2,621.54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2.4 ด้านการสาธารณสุข

การสื่อสารในจังหวัดอุตรดิตถ์ มีจำนวนชุมสาย 11 ชุมสาย รวม 24,516 เลขหมาย จำนวนเลขหมายที่มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 22,980 เลขหมาย แยกเป็นองค์การโทรศัพท์ (TOT) 13,100 เลขหมาย และ บริษัทไทยเทเลโฟน แอนด์ เทเลคอมมิวนิเคชั่นจำกัด (TT&T) 9,880 เลขหมาย

สถานีวิทยุกระจายเสียง มี 5 แห่ง คือ สถานีวิทยา วปอ.14 สถานีวิทยุกองทัพภาคที่ 3 ส่วนหน้าจังหวัดอุตรดิตถ์ สถานีวิทยุ บขภ.3 สถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท. และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้า จังหวัดอุตรดิตถ์มีสถานีสานบริการไฟฟ้าทั้งหมด 13 แห่ง กระแสไฟฟ้าที่ใช้ทั้งสิ้น 241,743 ล้านหน่วย และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 113,108 ราย

2.2.2.5 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม

งานประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมือง

จังหวัดอุตรดิตถ์มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและการละเล่นพื้นเมืองที่สำคัญและปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน คือ

1.งานพระยาพิชัยดาบหัก และงานกาชาดจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นงานเทศกาลเชิดชูเกียรติและรำลึกถึงพระยาพิชัยดาบหัก ที่ทำคุณงามความดีต่อประเทศชาติ ซึ่งจะจัดขึ้น ณ บริเวณสนามกีฬาพระยาพิชัย หน้าศาลากลางจังหวัดอุตรดิตถ์ ในวันที่ 7-16 มกราคม ของทุกปี

2.งานสมโภชการพระแท่นศิลาอาสน์ พระยืนพุทธบาทยุคล และพระนอนพุทธไสยาสน์ สันนิษฐานว่า มีการจัดงานสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เพื่อร่วมกันทำบุญตักบาตร และนพพระแท่นศิลาอาสน์ ในวันขึ้น 8-15 ค่ำ เดือน 3 (วันมาฆบูชา) ของทุกปี

3.มหกรรมเหล็กน้ำที่ และของดีอำเภอลองแสนขัน จัดขึ้นเป็นประจำ ระหว่างวันที่ 20-21 มีนาคม ของทุกปี กำหนดจัดขึ้น ณ บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอลองแสนขัน

4.ประเพณีอัฐมีบูชา เป็นพิธีอัญเชิญพระเพลิง พระบรมศพจำลองของพระพุทธเจ้า ประกอบการแสดง แสง สี เสียง กำหนดจัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ แรม 8 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ณ วัดบรมธาตุทุ่งยั้ง อำเภอลับแล

5.งานเทศกาลลางลาตหวาน และมหัศจรรย์ผลไม้ เมืองอุตรดิตถ์ มีการกำหนดจัดขึ้นในช่วงกลางเดือนกันยายน-ต้นเดือนตุลาคมของทุกปี โดยมีระยะเวลาจัดงาน ประมาณ 7-10 วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน ได้แก่ หลวงพ่อเพชร วัดท่าถนน วัดพระฝาง วัดพระแท่นศิลาอาสน์ วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง วัดธรรมมาธิปไตย วัดใหญ่ท่าเสา อนุสาวรีย์พระยาพิชัยดาบหัก พิพิธภัณฑสถานพระยาพิชัยดาบหัก พิพิธภัณฑสถานน้ำที่ที่ใหญ่ที่สุดในโลก พิพิธภัณฑสถานบ้านเกิดพระยาพิชัยดาบหัก หอวัฒนธรรมจังหวัดอุตรดิตถ์ และเวียงเจ้าเงาะเป็นต้น

-แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและหัตถกรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานบ้านบ่อเหล็กน้ำพี้

-แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนดินช่องเขาขาด น้ำตกแม่เจดีย์ น้ำตกผามอบ น้ำตกภูสอยดาว วนอุทยานสักใหญ่ และอุทยานแห่งชาติภูสอยดาว ฯลฯ

การศึกษาด้านการเกษตร

มีพื้นที่ทางการเกษตรจำนวน 1,328,178 ไร่ คิดเป็น 27%ของพื้นที่ทั้งหมด แบ่งเป็น

ผลไม้	49 %	พืชไร่	29 %	นาข้าว	11 %
การเกษตรอื่น ๆ	9 %	พืชผัก	2 %		

ตารางที่ 2.13 รายละเอียดข้อมูลผลผลิตผลไม้ที่มีศักยภาพสูงปีการเพาะปลูก 2546 จังหวัดอุตรดิตถ์¹⁴

ชนิดผลไม้	จำนวนเกษตรกร (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พืชที่ให้ผลผลิต (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิต (ล้านบาท)
ลางสาด	3,856	43,851	28,436	25,592	900	307
ลองกอง	3,658	15,287	3,637	4,364	1,200	196
ทุเรียนหมอนทอง	3,640	11,114	9,105	9,105	1,000	109
ทุเรียนพื้นเมือง	3,640	13,633	13,401	6,700	500	40
ทุเรียนหลงลับแล	37	113	59	71	1,200	2.84
ทุเรียนหลิลับแล	32	92	42	50	1,200	2
ส้มปะรด	372	7,380	3,590	2,154	6,000	150.78

14 ที่มา: สำนักงานสถิติจังหวัดอุตรดิตถ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าที่และบทบาทของชุมชน

ชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง อำเภอตรอน เป็นอำเภอที่สามารถเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างสถานที่ท่องเที่ยว ภายในจังหวัด เช่น พิพิธภัณฑ์พระยาพิชัยดาบหัก เป็นที่สักการบูชาของชาวอุตรดิตถ์ และชาวไทย และสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกมากมาย ฯลฯ นอกจากนั้นยังสามารถเป็นจุดที่เชื่อมต่อระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวภายในต่างจังหวัดได้ เช่น จังหวัดสุโขทัย จังหวัดน่าน และจังหวัดพิษณุโลก ได้อีกเป็นต้น นอกจากนั้นยังเป็นจุดพักและแวะรับประทานอาหารก่อนที่จะเดินทางต่อไปต่อ ซึ่งมีการทำเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ มีการแปรรูปผลไม้ต่าง ๆ ได้ตามฤดูกาล มีของฝากของที่ระลึกมากมาย สามารถเดินทางไปมาได้สะดวก เพราะอยู่ห่างจากตัวเมืองไม่ไกลนัก และสามารถเป็นจุดแวะพักของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางต่อไปต่อ ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ

“ แม่น้ำน่าน ” ลำน้ำน่าน ต้นสายธารแห่งวัฒนธรรมแม่น้ำน่านนั้นเกิดจากยอดเขาภูจาม ในเทือกเขาหลวงพระบาง ในเขตอำเภอบัว จังหวัดน่าน สองฝั่งแม่น้ำสายนี้ จะเป็นที่ราบกว้าง ทั้งลำน้ำน่าน และลำน้ำสาขาที่สำคัญที่กล่าวมานี้ คือ กระแสธารที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ราบสองฝั่ง ซึ่งเป็นที่ราบใหญ่น้อยที่มีผู้คนเข้ามาอาศัยอยู่ ตั้งแต่บรรพกาล ร่วมกันสร้างสรรค์ และถ่ายทอดวิถีการดำรงชีวิตอย่างหลากหลาย จนเกิดเป็นวัฒนธรรม อันทรงคุณค่าแก่นุชน คนรุ่นหลัง โดยเฉพาะบริเวณที่แม่น้ำน่านไหลผ่านเขตภูเขาสูงลงมาสู่พื้นที่ราบแล้ว ซึ่งเป็นที่ตั้งของจังหวัดอุตรดิตถ์ในปัจจุบัน ดังนั้นลำน้ำน่านจึงเปรียบประดุจต้นสายธารแห่งวัฒนธรรมที่เคียงคู่มากับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอุตรดิตถ์

3.1.1.2 ภาษาและวรรณกรรม

เนื่องจากจังหวัดอุตรดิตถ์ เมืองท่าเหนือ เป็นเมืองเมืองชายแดนไทย-ลาว อีกทั้งยังเป็นรอยต่อของภาคเหนือตอนล่าง กับภาคกลางตอนบน ดังนั้นอุตรดิตถ์จึงได้ชื่อว่า ‘เมืองสามวัฒนธรรม’ ทำให้มีภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มชน ดังนี้

- 1) กลุ่มวัฒนธรรมล้านนา เป็นภาษาพูดเป็นภาษาเหนือ (คำเมืองหรือกำเมือง) หรือภาษาล้านนา
- 2) กลุ่มวัฒนธรรมล้านช้าง บางครั้งอาจเรียกว่ากลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว เป็นกลุ่มชนที่ใช้ภาษาพูดและวัฒนธรรม คล้ายภาคอีสานของไทย
- 3) กลุ่มวัฒนธรรมไทยกลาง มีภาษาพูดคล้ายภาษาสุโขทัยดั้งเดิม จะมีภาษาพูด และวัฒนธรรมคล้ายไทยกลาง

3.1.2 สภาพทั่วไปของอำเภอดรอน

3.1.2.1 ที่ตั้งและขอบเขตของอำเภอดรอน

1) ภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอดรอน เป็นลักษณะภูมิอากาศค่อนข้างร้อน เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ และมีลำคลองไหลผ่าน เป็นเขตร้อนแบบสวันนา (SWANNA) มีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ฝนตกในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ฝนตกชุกในช่วงเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม โดยสาเหตุส่วนใหญ่จากพายุโซนร้อนจากทะเลจีนใต้

2) ที่ตั้ง

อำเภอดรอนตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นระยะทางประมาณ 22 กิโลเมตร

อาณาเขตการปกครอง

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอพิชัย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ กิ่ง อำเภอทองแสนขัน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสุโขทัย พระแท่นศิลาอาสน์

ภาพที่ 3.1 แสดงที่ตั้ง เส้นทางคมนาคม และอาณาเขตการปกครอง อ.ดรอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2.2 สภาพทางสังคม

1. ประชากร

จำนวนประชากร ของอำเภอตรอน ปี 2546

- 1.เทศบาลตำบลตรอน ชาย 872 คน หญิง 892 คน รวม 1,764 คน
- 2.เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ชาย 1,148 คน หญิง 1,224 คน รวม 3,272 คน
- 3.นอกเขตเทศบาล ชาย 15,994 คน หญิง 16,557 คน รวม 32,551 คน

แบ่งเป็นครอบครัวชาวเกษตรกรปี 2546

- 1.ตำบล วังแดง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 1,513 ครัวเรือน
  - 2.ตำบล บ้านแก่ง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 1,448 ครัวเรือน
  - 3.ตำบลหาดสองแคว มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 498 ครัวเรือน
  - 4.ตำบลน้ำอ่าง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 1,220 ครัวเรือน
  - 5.ตำบลช้อยสูง มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 834 ครัวเรือน
- รวมทั้งรวม 5,513 ครัวเรือน จะเห็นได้ว่า จำนวนครอบครัวเกษตรกรใน ตำบล

บ้านแก่งนั้น เป็นอันดับต้น ๆ ของ อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

ตาราง ที่ 3.1 แสดงจำนวนครอบครัว เกษตรกร ของอำเภอตรอน¹

ลำดับที่	อำเภอ	ตำบล	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด (ครัวเรือน)
1	ตรอน	วังแดง	1,513
		บ้านแก่ง	1,448
		หาดสองแคว	498
		น้ำอ่าง	1,220
		ช้อยสูง	834

¹ ที่มา : สำนักงานสถิติ จังหวัดอุตรดิตถ์

ตาราง ที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากร ในเขตอำเภอตรอน²

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวมทั้งหมด
ตรอน	18,014	18,673	36,687
-เทศบาลตำบลตรอน	872	898	1,764
-เทศบาลตำบลบ้านแก่ง	1,148	1,224	3,272
-นอกเขตเทศบาล	15,551	16,557	32,551

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนสถิติประชากรในอำเภอตรอนในปี พ.ศ.2544-2546³

ปี พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม
2544	19,120	18,364	37,484
2545	19,563	19,114	38,677
2546	18,014	18,673	36,687

ตารางที่ 3.4 สถานภาพ และศักยภาพภูมิปัญญาไทย อำเภอตรอน⁴

สาขาภูมิปัญญาไทย	ระดับศักยภาพภูมิปัญญาไทย
1.ด้านเกษตรกรรม โภชนาการ อาหารแปรรูป	ปานกลาง
2.ด้านหัตถกรรม (ผ้า ผ้าไหม เครื่องใช้ จักสาน ฯลฯ)	ค่อนข้างสูง
3.ด้านแพทย์แผนไทย ด้านสมุนไพร	ปานกลาง
4.ด้านการบริหารจัดการองค์กรชุมชน สวัสดิการ	ค่อนข้างสูง
5.ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วรรณกรรม	N
6.ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม	ปานกลาง

จากข้อมูลในตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สถานภาพ และศักยภาพของภูมิปัญญาไทย อำเภอตรอน มีภูมิปัญญาที่โดดเด่นค่อนข้างสูงอยู่ 2 ด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม (ผ้าไหม เครื่องใช้ จักสาน ฯลฯ) มีผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ คือ จักสานหมวกจากพลาสติก เป็นผลิตภัณฑ์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย การทอผ้าพื้นเมือง และภูมิปัญญาด้านการบริหารจัดการองค์กรชุมชน

2 ที่มา : สำนักงานสถิติ จังหวัดอุตรดิตถ์

3 ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดอุตรดิตถ์

4 ที่มา : จากหนังสือภูมิปัญญาไทยภาคเหนือ หน้า 180

สวัสดิการชุมชน จะเป็นลักษณะของการรวมตัว เพื่อการส่งเสริมอาชีพ และวัฒนธรรม กลุ่ม เกษตร กลุ่มอนุรักษ์ ส่วนภูมิปัญญาที่มีศักยภาพระดับปานกลางอยู่ 3 ด้าน เช่นกัน คือ ภูมิปัญญา ด้านเกษตรกรรม โภชนาการ อาหารแปรรูป มีการทำปลาแห้ง ขนมสาลี ภูมิปัญญาด้าน แพทย์แผนไทย ด้านสมุนไพร เป็นการแปรรูปสมุนไพร คือ การทำตะไคร้แก้ว และภูมิปัญญาด้านอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม มีกลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำน่าน และการอนุรักษ์สัตว์น้ำและสิ่งแวดล้อม

3.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

3.2.1 การศึกษาสภาพทั่วไปทางด้านกายภาพของตำบลบ้านแก่ง อ.ตรอน

เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ได้รับการเปลี่ยนแปลง จากสุขาภิบาลบ้านแก่งมาเป็นเทศบาล ตำบลบ้านแก่ง เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2542 อยู่ในอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งอยู่ห่าง จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ประมาณ 26 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 2.9 ตารางกิโลเมตร มีจำนวน ประชากร 2,425 คน แยกเป็นชาย 1,170 คน หญิง 1,255 คน ความหนาแน่นของประชากร 955 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

1.ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองอุตรดิตถ์ประมาณ 26 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 2.9 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตการปกครอง

ทิศเหนือ ตั้งหลักเขตที่ 1 อยู่ริมถนนสายตรอน – บ้านแก่ง ทิศเหนือ สะพานข้ามคลอง บางกองด้านตะวันออก ถึงหลักเขตที่ 2 ตั้งอยู่ถนนสายบ้านแก่ง – น้ำอ่าง ตรงกิโลเมตรที่ 2 ระยะ 1,160 เมตร หลักเขตที่ 2 เป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวเส้นตั้งฉาก กับถนน สายบ้านแก่ง-น้ำอ่าง ถึง หลักเขตที่ 3 ตั้งอยู่ริมคลองตรอน ฝั่งตะวันตกระยะ 230 เมตร

ทิศตะวันออก หลักเขตที่ 3 เลียบตามริมคลองฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ ถึงหลักเขตที่ 4 ตั้งอยู่ ห่างหลักเขตที่ 3 ระยะ 2,600 เมตร

ทิศใต้ จากหลักเขตที่ 4 เป็นเส้นตรงไปทิศตะวันตกหลักเขตที่ 5 ซึ่งอยู่ริมน้ำ ฝั่งตะวันออก ศูนย์กลาง ถนนสายบ้านแก่ง – น้ำอ่าง ตามแนวริมแม่น้ำน่าน ระยะ 1,050 เมตร

ทิศตะวันตก หลักเขตที่ 5 เลียบตามริมแม่น้ำน่าน ฝั่งตะวันออกไปทางทิศเหนือถึงหลักเขตที่ 6 ซึ่งตั้งอยู่ปากคลองบางกอง ฝั่งตะวันออกระยะ 2,240 เมตร เขตหลักที่ 6 เลียบตามคลองบาง กองไปทางทิศเหนือ บรรจบเขตหลักที่ 1 ระยะ 50 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การแบ่งเขตการปกครอง

ประกอบเป็นชุมชน 7 ชุมชน คือ

1. ชุมชนแก่งรุ่งเรือง
2. ชุมชนชาววัง
3. ชุมชนริมน้ำ่าน
4. ชุมชนสันเนิน
5. ชุมชนสุขใจ
6. ชุมชนคลองตรอน
7. ชุมชนบ้านแก่งไค้

3. เส้นทางการคมนาคมระบบการคมนาคมและการขนส่ง

ลักษณะของระบบถนนจะแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ถนนสายหลัก (ARTERRIAL STREET) เป็นถนนที่เชื่อมต่อ จากถนนสายประธานเข้ามายังเขตเมือง และเป็นถนนหลักภายในเมือง รถที่ใช้มีปริมาณปานกลาง-สูง เนื่องจากเป็นถนนสายที่รวมของถนนสายรองที่เชื่อมต่อกัน ถนนสายหลักนี้ใช้เชื่อมต่อกันระหว่างย่านต่อย่านภายในเมือง

- ถนนสายรอง (COLLECTOR STREET) เป็นถนนที่แยกออกจากถนนสายหลัก มีการสัญจรปานกลาง ใช้สัญจรเพื่อเชื่อมต่อกันระหว่างย่าน

- ถนนสายย่อย (LOCAL STREET) เป็นถนนที่แยกมาจากถนนสายรอง เพื่อเข้าสู่สถานที่ต่าง ๆ ที่มีปริมาณการสัญจรที่เบาบางกว่าถนนประเภทอื่น ๆ

- ถนนโครงการ คือถนนที่กำหนดขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวของพื้นที่ในชุมชน และปรับปรุงระบบการคมนาคมภายในพื้นที่ชุมชนให้ครบวงจร

1) ระบบโครงข่ายคมนาคมทางบกที่เข้าสู่พื้นที่ที่จะศึกษา ในบริเวณพื้นที่ศึกษาประกอบด้วย ระบบโครงข่ายถนนในพื้นที่ ที่สามารถเดินทางมาเข้าสู่โครงการได้ คือ

ก. ถนนสายประธาน

- ทางหลวงจังหวัด

ข. ถนนสายหลัก

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1204 (พิชัย-บ้านแก่ง-อุตรดิตถ์)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1214 (บ้านแก่ง-น้ำอ่าง)
- ทางหลวงแผ่นดิน (บ้านแก่ง-ทองแสนขัน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค. ถนนสายรอง

- ถนนเรียบคลองตรอน
- ถนนสายบึงหลัก – พิชัย

ง. ถนนสายย่อย

คือถนนขอยต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็น ทางสาธารณะประโยชน์ ที่แยกจาก ถนนสายหลัก และถนนสายรอง มีจราจรคับแคบปริมาณการใช้น้อย

จ. ทางเดินเท้า

ลักษณะการเดินเท้าโดยทั่วไปในพื้นที่ศึกษาเป็นการเดินเท้าบริเวณทางเท้าที่ขนานไปกับเส้นทางถนนมีลักษณะเป็นทางเท้าริมถนนเป็นส่วนใหญ่

ทางบก

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1204 (พิชัย-บ้านแก่ง-อุตรดิตถ์)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1214 (บ้านแก่ง-น้ำอ่าง)
- ทางหลวงแผ่นดิน (บ้านแก่ง-ทองแสนขัน)
- ถนนเรียบคลองตรอน
- ถนนสายบึงหลัก – พิชัย

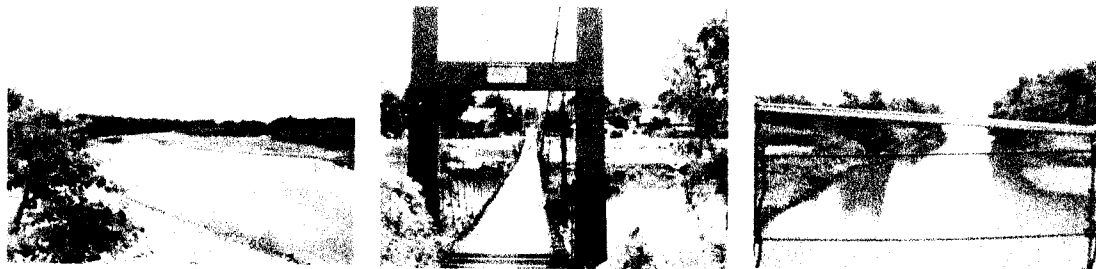
ทางน้ำ

- คลองตรอน ,แม่น้ำน่าน

3.2.2 ลักษณะทางกายภาพ

1. ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ และมีคลองตรอน และ แม่น้ำน่าน ไหลผ่านเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวตำบลบ้านแก่ง ซึ่งใช้ประโยชน์ในการคมนาคม และการเกษตร จึงมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำอาชีพเกษตรกรรม สำหรับสภาพดินเป็น ดินเหนียว ดำร่วนปนดินเหนียว และดินร่วน มีสีเข้มดำ มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก มีการปลูกพืชเกษตรกรรม เช่น สับปะรด ทุเรียน ฝรั่ง มะม่วง ลำไย สับปะรด ฯลฯ เป็นต้น

ภาพที่ 3.2 แสดงบริเวณพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำน่าน

ภาพที่ 3.3 แสดงบริเวณพื้นที่บริเวณริมคลองตรอน

ภาพที่ 3.4 แสดงบริเวณถนนสายหลัก

2. ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง เป็นลักษณะภูมิอากาศค่อนข้างร้อน เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ และมีลำคลองไหลผ่าน เป็นเขตร้อนแบบสวันนา (SWANNA) มีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน ฝนตกในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ฝนตกชุกในช่วงเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม โดยสาเหตุส่วนใหญ่จากพายุโซนร้อนจากทะเลจีนใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ลำน้ำที่สำคัญ "แม่น้ำน่าน"

สองฟากฝั่งแม่น้ำน่าน เป็นผืนดินที่อุดมสมบูรณ์ นอกจากการมีพื้นที่ราบผืนใหญ่ ติดต่อกับที่ราบภาคกลางเป็นผืนเดียวกันทางฟากตะวันออกของแม่น้ำ อันเป็นทำเลทองของการเพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหาร สามารถหล่อเลี้ยงชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ให้มีความอุดมสมบูรณ์จวบจนอดีต จนถึงปัจจุบัน

"คลองตรอน"

ต้นกำเนิดในภูเมี่ยง ตำบลน้ำไผ่ อำเภอป่าด ไหลผ่านอำเภอ ตรอนลงสู่แม่น้ำน่านที่บ้านแก่ง มีความยาวประมาณ 65 กิโลเมตร

3.2.3 สภาพทางสังคม

1) ประชากร เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ได้รับการเปลี่ยนแปลง จากสุขาภิบาลบ้านแก่งมาเป็นเทศบาลตำบลบ้านแก่ง เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2542 อยู่ในอำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองอุตรดิตถ์ประมาณ 23 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 2.9 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากร 2,425 คน แยกเป็นชาย 1,170 คน หญิง 1,255 คน ความหนาแน่นของประชากร 955 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

2)การศึกษา เทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) และกรมสามัญกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

-โรงเรียนชุมชนบ้านแก่ง(ไกรสรพงษ์สงเคราะห์)สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) จำนวน 1 แห่ง มีครูจำนวน 16 คน แยกเป็นครูชายจำนวน 3 คน ครูหญิงจำนวน 13 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 328 คน แยกเป็นนักเรียนอนุบาล 4 ขวบ และ 5 ขวบ จำนวน 70 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 258 คน

-โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1 แห่ง มีครูจำนวน 43 คน แยกเป็นครูชาย 13 คน เป็นครูหญิง 30 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 977 คน แยกเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 653 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 324 คน

-เทศบาลมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในเขตเทศบาล จำนวน 3 ศูนย์ ดังนี้

1.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแก่ง หมู่ที่ 2 มีครูผู้ดูแลเด็กอนุบาล และปฐมวัย จำนวน 2 คน มีเด็กเล็ก จำนวน 45 คน

2.ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด วัดบ้านแก่งใต้ มีครูผู้ดูแลเด็กอนุบาล และปฐมวัย จำนวน 3 คน มีเด็กเล็ก จำนวน 72 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด วัดมงคลนิมิตร มีครูผู้ดูแลเด็กอนุบาล และ
ปฐมวัย จำนวน 1 คน มีเด็กเล็ก จำนวน 16 คน

ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามชั้นเรียนใน เทศบาลตำบล
บ้านแก่ง⁵

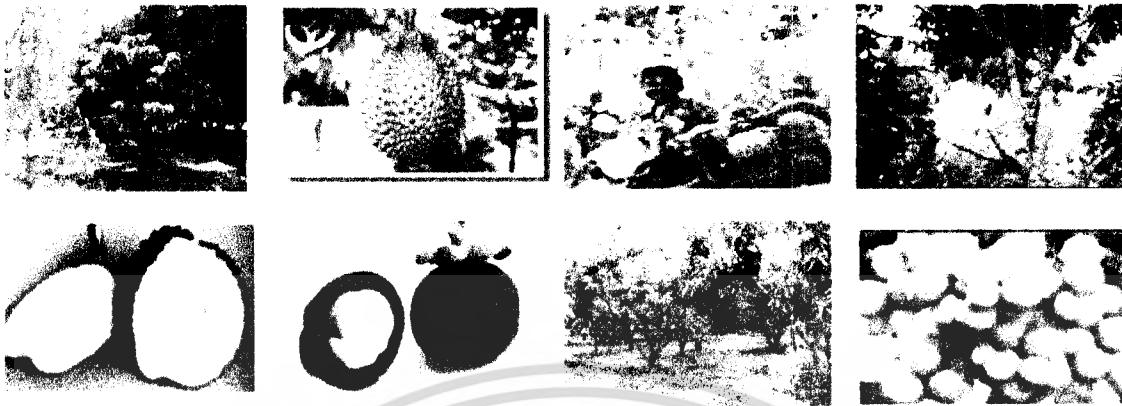
เทศบาลตำบลบ้านแก่ง	ชั้นเรียน	จำนวนสถานศึกษา
	อนุบาล-มัธยมศึกษา	-
	อนุบาล-มัธยมศึกษาตอนปลาย	1
	เด็กเล็ก	3
	เด็กเล็ก-ประถมศึกษา	-
	ประถมศึกษา	-
	ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น	-
	ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนปลาย	-
	มัธยมศึกษา	-
	มัธยมศึกษาตอนต้น-มัธยมศึกษาตอนปลาย	2
รวม	จำนวนสถานศึกษา	6

3) การสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาลตรอน ขนาด 50 เตียง มีแพทย์
จำนวน 3 คน พยาบาล 33 คน ทันตแพทย์ 1 คน ศูนย์บริการสาธารณสุข 1 แห่ง

4) ด้านศาสนาและวัฒนธรรม มีวัด 2 วัด คือ วัดมงคลนิมิตร และ วัดบ้านแก่ง
มีคณบดีถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 99 % มีประเพณีวัฒนธรรม งานพระยาพิชัยดาบหัก เป็น
เทศกาลเชิดชูเกียรติ และรำลึกถึงพระยาพิชัยดาบหักที่ทำความงามความดีต่อประเทศชาติ ซึ่งจะจัด
บริเวณลานพระยาพิชัย มีการจัดงานขึ้นทุกปี นอกจากนั้นยังมีการจัดงานตามเทศกาล ประเพณี
ของไทย เช่น งานไหลแพไฟ งานลอยกระทง งานสงกรานต์การทำบุญวันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

5) ด้านเกษตรกรรม ตำบลบ้านแก่งมีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสิ้น 5,513ไร่ พืช
เศรษฐกิจได้แก่ กล้วย สับปะรด ส้มโอ ทุเรียน เป็นต้น ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่ , สุกร , เป็ด ,
โคเนื้อ , โคนม ตามลำดับ

⁵ ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดอุตรดิตถ์

6) ด้านพาณิชยกรรม ประกอบด้วย สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง และร้านค้าต่าง ๆ

7) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลบ้านแก่งเป็นชุมชน ที่หนาแน่น มีการประกอบการค้า มีการออกเทศบัญญัติควบคุม เช่น ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ตลาด กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเป็นต้นมีโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาล

8) ประเพณี และวัฒนธรรม

1. การแต่งกาย มีการแต่งกายที่คล้ายคลึงกันมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากการได้มีโอกาสพบปะกันของประชาชนในโอกาสต่าง ๆ การเดินทางติดต่อกันสะดวกสบาย การศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนในทุกระดับ การสื่อสารมวลชน ที่มีอยู่ทั่วไป ทำให้วัฒนธรรมการแต่งกายมีการถ่ายเทอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะคนในวัยหนุ่มสาวจะแต่งกายให้ทันสมัยอยู่เสมอ แต่งตัวตามบุคคลที่มีชื่อเสียง ส่วนชาวบ้านในวัยทำงานจนถึงวัยชรา ถ้าอยู่ที่บ้าน ผู้ชายจะนุ่งกางเกงหรือผ้าขาวม้าไม่ใส่เสื้อในฤดูร้อน บางคนก็เอาผ้าขาวม้าพาดบ่า ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นโคร่ง สวมเสื้อคอกลมแขนสั้น หรือแขนยาวกระบอก หรือเสื้อคอกระเช้า ถ้าทำงานในเรือกวานไธนา ก็ใส่เสื้อแขนยาวสีเทา สีด้าทำงานกลางแดดใช้ขอบสวมหรือหมวกกันแดด การนุ่งผ้าโจงกระเบน ห่มผ้าสไบเฉียงยังมีอยู่ในหญิงชาวบ้านที่มีอายุมากแล้ว และนับวันจะหมดไป ที่โดดเด่น คือ ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่นตีนจก มีการทอผ้าลายน้ำไหลสวมใส่อย่างสวยงาม และนิยมสวมเสื้อผ้าที่ทอเอง

2. อาหารการกิน

อาหารการกินของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีของกินที่หลากหลาย ภายในชุมชน ของกินพื้นถิ่น คือ ข้าวหลามธัญญา ไส้กรอกชาหมู ข้าวเกรียบว่าว ข้าวแคบ หมี่พัน ไส้กรอกชาหมู ลอดช่องเค็ม ไส้เมี่ยง เมี่ยงกลางสาด ทุเรียนกวน ส่วนปลาที่ได้มาจากแม่น้ำน่าน เช่น ปลาเนื้ออ่อน ปลากray ตามร้านอาหารในตลาด และ ปลานา นอกจากนี้ยังมีของกินหลังอาหารคาว เช่น ลูกขิด ลูกดาวเชื่อม ขนมเทียนสวย ผลไม้กวนนานาชนิด ผลไม้แช่อิ่ม นานาชนิด และน้ำผึ้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การละเล่นพื้นบ้าน

การละเล่นพื้นบ้านเปรียบเสมือนกระจกเงาของสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความ เป็นอยู่ และนิสัยใจคอ และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนได้เป็นอย่างดี ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการ ของสังคมจากอดีตจนถึงปัจจุบันและสามารถคาดคะเนแนวโน้มในอนาคตได้เป็นอย่างดี การละเล่นพื้นบ้านมีการแบ่งเป็นการละเล่นของเด็ก และผู้ใหญ่ สำหรับการละเล่นของเด็ก จะนิยม เล่นกันในเวลาว่าง ส่วนผู้ใหญ่จะนิยมเล่นในช่วงเทศกาลต่างๆสรุปได้คือ

- การละเล่นเด็ก

โยนกระเบื้อง , เดินกะลา, กระโดดเชือกเดี่ยว, กระโดดเชือกคู่, รี รี ข้าวสาร, ลูกหิน, การเล่นเกมทาย, การเล่นเกมส่งเมือง, การเล่นเกมหมากรุก เป็นต้น

- การละเล่นของผู้ใหญ่

ชักกะเย่อ, ชวงชัย, การเล่นเกมว่าว, การเล่นเกมตั้ง, การเล่นเกมเบี้ย, แข่งขันขึ้นเสาน้ำมัน, แก้อีตดนตรี, ตับเต่า, การเล่นเกมบ้ำ , หมากขัด, หมากชิง, หมากคน, การชกมวย เป็นต้น

9. ด้านการบริการ

1) ระบบสาธารณูปโภค

เทศบาลตำบลบ้านแก่งเป็นชุมชนการเกษตร เมื่อศึกษาการให้บริการพบว่า มี เฉพาะการบริการขั้นพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง ไฟฟ้า ประปา นอกจากนั้นเป็นการบริการ ขนาดเล็กเท่าที่จำเป็นในชุมชน

2) การระบายน้ำในเขตเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ยังไม่มีการจัดระบบบำบัดน้ำเสีย ภายในชุมชน น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือนจะถูกระบายลงสู่พื้นดินและแหล่งน้ำโดยตรง

3) การไฟฟ้า

ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ใช้บริการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคซึ่ง จ่ายกระแสไฟฟ้าไปยังท้องที่ทุกหมู่บ้าน และมีไฟฟ้าสาธารณะ(ในเขตชุมชน)

4) การประปา

เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ดำเนินกิจการของตนเอง เปิดบริการตั้งแต่ พ.ศ.2513 สร้างแบบแปลนของกรมอนามัย กำลังผลิต 40 ลูกบาศก์เมตร ต่อ 1 ชั่วโมง ปัจจุบันมีผู้ใช้ น้ำ 738 ราย แหล่งน้ำดิบใช้น้ำจากแม่น้ำน่านหอดึงสูงขนาดจุ 45 ลูกบาศก์เมตร ชนิดของสารส้ม 60 เปอร์เซ็นต์ ถังหมักขนาดร้อยละ

5) การสื่อสารไปรษณีย์

ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีที่ทำการไปรษณีย์ตั้งอยู่ที่ ที่ให้บริการประชาชนในเขตชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

6) การโทรศัพท์

ประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ใช้บริการโทรศัพท์จากองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย มีผู้ใช้บริการโทรศัพท์ส่วนตัวยังไม่ครบทุกหลังคาเรือน ส่วนบริการโทรศัพท์สาธารณะยังให้บริการไม่เพียงพอและทั่วถึง

7) การป้องกันและระงับอัคคีภัย

รถยนต์ดับเพลิงมีถังน้ำในตัว 1 คัน ยี่ห้อฮีโน่ มีความจุ 4,000 ลบ.ม. และรถบรรทุกน้ำ 1 คัน ยี่ห้อ ฮีซูซุ ขนาดความจุ 6,000 ลบ.ม. รถยนต์บรรทุกขนาดเล็ก ยี่ห้อโตโยต้า พร้อมติดตั้งเครื่องดับเพลิง ชนิดหาบหาม 1 คัน ถุงเคมีดับเพลิง ติดไว้ตามจุดต่าง ๆ ในเขตเทศบาลจำนวน 20 จุด

8) การกำจัดขยะมูลฝอย

เทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีการกำจัดขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ใช้วิธีการกำจัดขยะแบบฝังกลบ มีที่ทิ้งขยะ 1 แห่ง จำนวน 4 ไร่ เป็นที่สาธารณะประโยชน์อยู่บริเวณหนองคล้า มีถังขยะ จำนวน 450 ถัง และรถบรรทุกขยะ 2 คัน

3.2.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

3.2.4.1 ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ โดยมีสาธารณูปโภค และสาธารณูปการอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับการอยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน และไม่ควรมียกกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยกำหนดให้มีการขยายตัวต่อเนื่องกับชุมชนเดิมในบริเวณ ทางหลวงจังหวัด ทั้งสองฟากแม่น้ำน่าน และริมคลองตรอน

3.2.4.2 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ให้ใช้ประโยชน์เพื่อการพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ โดยมีสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่เหมาะสม กิจกรรมที่ไม่ควรอยู่ในที่ดินประเภทนี้ มีลักษณะเดียวกับที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย และกำหนดให้อยู่ในบริเวณสองฟากของทางหลวงแผ่นดิน สายบ้านแก่ง-พิชัย-อุตรดิตถ์ ฝั่งบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่านโดยการขยายตัว

3.2.4.3 ที่ดินประเภทชนบท และเกษตรกรรม ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยมีสาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่เหมาะสม การก่อสร้างที่อยู่

อาศัยสามารถทำได้ แต่ไม่ควรจัดสรรที่ดินเพื่อพาณิชย์กรรม หรืออุตสาหกรรม ที่ดินประเภทนี้ให้อยู่บริเวณฝั่งตรงข้ามกับฝั่งชุมชน บริเวณริมแม่น้ำ่าน

3.2.4.4 ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันราชการ การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ การเปลี่ยนแปลงหรือการขยายพื้นที่สามารถกระทำได้ในพื้นที่ทุกประเภท

ตารางที่ 3.6 การใช้ที่ดินปัจจุบัน ปี พ.ศ.2546⁶

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ผังเมืองรวม / ไร่	ร้อยละ
ที่ดินประเภทเพื่อการอยู่อาศัย	30.5	46.92
ที่ดินประเภทพาณิชย์กรรม	5	7.69
ที่ดินประเภทที่ดินโล่งเพื่อนันทนาการ	8	12.30
ที่ดินโล่งว่าง	13	20.03
ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา	2	3.07
ที่ดินประเภทศาสนา	3	4.61
ที่ดินประเภทสถาบันราชการ	3.5	5.38
รวมทั้งหมด	65.00	100.00

3.2.5 บทบาทและความสำคัญของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อ.ตรอน จากการศึกษา สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชนข้างต้น สรุปได้ว่าชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง มีบทบาทสำคัญต่อจังหวัดอุตรดิตถ์ จะเห็นได้ว่า ท่าเลที่ตั้งของชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านการทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะด้านการผลไม้มี่มีชื่อเสียงของจังหวัด อุตรดิตถ์ ที่สามารถทำให้มีชื่อเสียงของชาวจังหวัดอุตรดิตถ์มาช้านาน ประกอบกับพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นตลอดทั้งปี เพราะมีแหล่งน้ำไหลผ่าน ที่สามารถช่วยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมากมาย และสามารถมีผลผลิตออกมาจำหน่ายได้ตามต้องการ และจากเส้นทางคมนาคม จะเห็นได้ว่า อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ นั้นเป็นจุดแวะพัก รับประทานอาหาร หรือซื้อของฝาก ของที่ระลึก ก่อนจะเดินทางไปท่องเที่ยวต่อ ทั้งสถานที่

6 ที่มา : สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

ท่องเที่ยวภายในจังหวัด หรือ เดินทางไปจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดน่าน และประเทศใกล้เคียง คือ ประเทศลาว ด้วยความมีศักยภาพทางด้านพื้นที่ จึงเหมาะแก่การทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านเกษตรกรรม และผลิตของฝากของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุตรดิตถ์ และเพื่อตอบสนองกับยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดอุตรดิตถ์

3.2.6 แผนและโครงการสำคัญที่มีผลกระทบต่อโครงการ

เพื่อที่จะสามารถ กำหนดแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ของชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง อำเภอตรอน ได้ถูกต้อง เหมาะสมกับบทบาท และความสำคัญ จำเป็นต้องพิจารณาศึกษาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ที่มีผลต่อการปรับปรุงภูมิทัศน์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ด้วยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ของตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน จะประกอบด้วย

1) แผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การปรับปรุง และส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในภาค และลดภาระเมืองของประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยแบ่งได้ดังนี้

2) เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวระดับประเทศ

ได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 7 ต่อปี และให้มีการขยายตัวของรายได้เงินตราต่างประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ต่อปี รวมทั้งการสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ต่อปี

การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้น จะต้องยึดการมีบทบาทในลักษณะบูรณาการที่คำนึงถึงการพัฒนาด้านต่างๆ จึงได้กำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับการเพิ่มขีดความสามารถในสาขาการบริการอื่น ๆ ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้คงไว้ซึ่งความมีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นธรรมชาติ ความสะอาด ความปลอดภัย ตลอดจนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางด้านการท่องเที่ยวให้มีเพียงพอ

2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศให้มีช่วงพักในเทศนานขึ้น และให้มีบริการด้านแหล่งจำหน่ายใช้สอยสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีความรักและหวงแหนในทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้กับคนไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.ร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนและอินโดจีนเพื่อพัฒนางจกรการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน และอินโดจีน โดยใช้กลยุทธ์ด้านการตลาดร่วมกัน

4.พัฒนาโครงข่ายการคมนาคม และ โครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานระหว่างเมือง ศูนย์กลางการท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเมืองอื่น ๆ ในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน

5.ปรับบทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในประเทศตลอดจนเป็นแกนกลาง ในการแก้ปัญหาของธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และให้หน่วยงานในท้องถิ่น สร้างกลไกการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ เพื่อระดมความร่วมมือจากประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น

6.ส่งเสริมองค์กรชุมชนและท้องถิ่น ในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน และการจัดแผนงานและโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรืองบประมาณ หรือกองทุนสำหรับใช้ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

3) เป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์ในระดับภาคเหนือ

ตอนล่าง

แผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคเหนือตอนล่างกำหนดให้จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศ โดยเน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวแบบผจญภัยการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างมีจุดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแหล่งต่าง ๆ นี้ นับว่ายังมีความบริสุทธิ์อยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ดังนั้น จึงมีหลักการที่สำคัญในการวิเคราะห์กฎหมาย และองค์กรในที่นี้ว่าพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง อยู่บนพื้นฐานของการให้คุณค่ากับการรักษาสภาพความบริสุทธิ์ของแหล่งท่องเที่ยวไว้ โดยการไม่เน้นปริมาณของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปกว่าความรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวแต่เน้นคุณภาพของการท่องเที่ยว ที่ให้ความสำคัญแก่สถานที่ และสภาพ-แวดล้อมให้คงความเป็นเอกลักษณ์เดิมไว้

นอกจากนี้ ในประเด็นการจัดการยังเสริมแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว คือการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน การเสริมสร้างอาชีพ ตลอดจนการประกอบกิจการต่าง ๆ ที่เป็นผลให้มีการกระจายรายได้ไปยังประชาชนทั้งสิ้น และในการเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนโดยตรง ทำให้การส่งเสริม สนับสนุน การใช้นโยบายรวมถึงแผนปฏิบัติการต่าง ๆ มีรากฐานมาจากชุมชนทั้งสิ้น

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ปัจจัยส่งเสริมการบังคับใช้แผนพัฒนา การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ต้องมีส่วนร่วมของชุมชน

แผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคเหนือตอนล่างได้กำหนดให้จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวแบบผจญภัย

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุตรดิตถ์ นั้นมีวิสัยทัศน์ คือ อุตรดิตถ์เมืองมหัศจรรย์แห่งผลไม้ แนวทางการพัฒนาคือการจัดทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานที่ท่องเที่ยว จึงจัดกิจกรรม การชมสวนผลไม้ การผลิตผลไม้แปรรูปต่าง ๆ การพักผ่อนริมแม่น้ำน่าน ฉะนั้นจึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ริมบริเวณแม่น้ำน่านให้น่าอยู่และจัดตั้งศูนย์ผลิตผลไม้แปรรูปต่างๆให้เกิดขึ้นเพื่อรองรับถึงกระบวนการท่องเที่ยวที่จะตามมา

โอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์ พิจารณาจาก นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศเป็นเป้าหมาย และการพัฒนาศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัด (ได้แก่ โบราณสถานและวัดต่าง ๆ ,การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม,ธรรมชาติ) และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ นวดแผนโบราณ ที่สามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว และการส่งเสริมการตลาดผลไม้พื้นเมือง ซึ่งมีผลผลิตตลอดทั้งปี ได้แก่ ทุเรียน และลางสาด ที่สามารถท่องเที่ยวได้ในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

-นโยบายสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เหมาะสม

-นโยบายการศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งแวดล้อม ให้ชุมชนทุกระดับและประกอบกับ

มีจิตสำนึก และจิตวิญญาณ รวมทั้งมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในระดับที่เหมาะสม

3.2.7 การศึกษาแนวคิดในการออกแบบ

3.2.7.1 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

1. สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ลุ่มแม่น้ำลำคลองคล่องทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ทำให้มีน้ำไหลเวียนตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นปัจจัยทำให้เกิดต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นพืชผลทางการเกษตร เช่น ลางสาด ลำไย มะปราง สับปะรด มะม่วง ทุเรียน ฯลฯ และต้นไม้ใหญ่ต่าง ๆ เช่น ต้นสัก ที่ประชาชนใช้เป็นอาชีพหลัก และนอกจากนั้น ผลไม้ที่เหลือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการคัดเกรดจากการส่งขาย ยังสามารถนำมาแปรรูปให้เกิดเป็นของขาย ของที่ระลึก ส่งขายกัน จนเป็นสัญลักษณ์ ของพื้นที่ทำให้เกิดชื่อเสียงมากมาย และนอกจากนั้นยังมีรูปแบบวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนโดยการตั้งถิ่นฐานของบ้านเรือนบริเวณริมแม่น้ำ ลำคลอง ทำให้เกิดวิถีชีวิต และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ตามมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

2.ที่ตั้งของชุมชน เป็นชุมชนที่ตั้งบริเวณริมแม่น้ำ่าน และคลองตรอน จึงทำให้มีทรัพยากรที่สมบูรณ์ และเกิดกิจกรรมการทำผลผลิตทางการเกษตรกรรม ของคนในชุมชนเป็นจำนวนมาก จากความสมบูรณ์ของพื้นที่ทำให้มีทัศนียภาพที่สวยงาม ประกอบกับเป็นพื้นที่ลักษณะเป็นทางผ่านของการที่จะเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงทำให้มีการทำการค้าขายของฝาก ของที่ระลึกเป็นจำนวนมาก ทำให้มีการนำผลไม้ที่เหลือจากการคัดเกรดมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก เพื่อทำเป็นเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อการค้าขาย ซึ่งการขยายตัวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของชุมชน และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

3.เส้นทางคมนาคม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมจะเกิดขึ้นเมื่อประชาชนในกับชุมชนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมีวิถีชีวิตและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำอาชีพเกษตรกรรม มีผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์ มีการเข้าถึงของพื้นที่ และมีการคมนาคมที่สะดวก ซึ่งการเดินทางจะใช้รถยนต์ และเรือ ชนิดต่าง ๆ เป็นพาหนะช่วยให้เกิดความสะดวกรบายในการเดินทาง และประกอบอาชีพ

4.การประกอบอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เนื่องจากความแตกต่างทางด้าน การประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูกพืชผักผลไม้ วิถีชีวิตของชาวสวน ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้า การท่องเที่ยวชมสวน การผลิตของฝากของที่ระลึก เพื่อให้สิ่งที่ตนไม่มี และไม่สามารถผลิตได้ในท้องถิ่น

จากปัจจัยหลักต่าง ๆ ทำให้ภาคเหนือตอนล่าง ของประเทศไทย มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมขึ้น และกระจายอยู่หลายพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณชุมชนใหญ่ต่าง ๆ แต่ละเขตพื้นที่จะเชื่อมกันระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนเกษตรกรรม โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ ริมแม่น้ำ ซึ่งจะมีความสะดวกไม่ว่าจะเป็นทางน้ำหรือทางบกซึ่งทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในอนาคต

3.2.8. ปัญหาสำคัญของชุมชนเทศบาลบ้านแก่งคือ

1) ปัญหาทางภูมิประเทศ

พื้นที่ชุมชนบ้านแก่งมีสภาพภูมิประเทศที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมแบบที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำไหลผ่านตลอดทั้งปี และรอบชุมชนนั้นเป็นคลอง ซึ่งเป็นตัวแบ่งเขตชุมชนอย่างชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาหลัก ๆ คือ ฤดูน้ำหลากนั้น บริเวณแม่น้ำน่าน ริมสองฝั่งนั้น อาจมีน้ำเอ่อล้น จึงมีการป้องกันการเอ่อล้นด้วยวิธีที่ผิด อาจจะทำให้เสียพื้นที่โดยใช่เหตุ เป็นการทำลายทรัพยากรที่มีคุณค่า และคุณภาพประโยชน์ของชุมชน โดยเสียเปล่า

2) ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน

พื้นที่ในเขตชุมชน บ้านแก่ง นั้นมีทั้งหมด 2.9 ตารางกิโลเมตร ได้รับการพัฒนาใช้เพียงเล็กน้อย ที่เหลือ เป็นพื้นที่โล่งว่าง และแม่น้ำ

การใช้ที่ดินเพื่อการพาณิชย์กรรมของชุมชนบ้านแก่งพอที่จะแบ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้คือ

- กลุ่มแรก การใช้ที่ดินกระจุกหนาแน่นบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน ซึ่งเปรียบกับทางหลวงสายบ้านแก่ง – พิชัย ทั้งสองฝั่ง เป็นย่านพาณิชย์กรรม และบริเวณพักอาศัย
- กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มพาณิชย์กรรมที่เกาะตัวอยู่บนสองฟากถนน บริเวณเส้นทางการคมนาคมหลัก

การใช้ที่ดินริมแม่น้ำน่าน แบ่งออกเป็น

- กลุ่มแรก การใช้ที่ดิน เพื่อเป็นที่พักอาศัย มีลักษณะเป็นชุมชนค่อนข้างหนาแน่น
- กลุ่มที่สอง การใช้ที่ดิน เพื่อการพาณิชย์กรรม รวมถึงที่พักอาศัยบ้างบางส่วน

จะเห็นได้ว่า ชุมชนเทศบาลบ้านแก่งนี้ ได้ให้ความสำคัญต่อสายน้ำ ต่อการเจริญเติบโตของเมือง จึงมักจะมาตั้งถิ่นฐาน และทำเป็นที่เกษตรกรรม แต่บางครั้งพื้นที่บริเวณริมสองฝั่งของแม่น้ำนั้น เกิดปัญหาการเอ่อล้นในฤดูฝน การเอ่อล้นทำให้ประชาชนต่างพากันป้องกัน แต่การป้องกันนั้น เป็นการป้องกันที่ขาดประโยชน์สูงสุด ทำให้เสียพื้นที่เปล่าประโยชน์ เช่นการนำคอนกรีตมาถม แต่ไม่มีการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ รวมถึงการทำลายภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำที่สวยงามของชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง ให้สูญหายไป

3) ปัญหาของแหล่งน้ำลำคลอง

ปัจจุบันสภาพแม่น้ำ ลำคลอง มีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานมากจนเกินไปไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้โดยตรง และยังมีแนวโน้มว่าคุณภาพน้ำจะลดลงอีกในขณะที่ชุมชนมีการขยายตัวขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเทศบาลยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) ปัญหาของการกำจัดขยะมูลฝอย

มีการทิ้งกองขยะตามที่สาธารณะต่าง ๆ และ บริเวณตลาดโดยเฉพาะในบริเวณสวนสาธารณะเก่า บริเวณริมแม่น้ำน่าน ยังไม่มีการควบคุมดูแลโดยตรง ทำให้ขยะมีกลิ่นเหม็น เป็นการทำลายภูมิทัศน์ และทรัพยากรธรรมชาติอย่างมาก

5) ปัญหาการให้บริการไฟฟ้าและไฟฟ้าสาธารณะ

ในหมู่บ้านบางพื้นที่ของเทศบาลตำบลบ้านแก่งยังขาดแคลนไฟฟ้า เช่น บริเวณริมถนนคลองตรอน ฯลฯ และบริเวณทางเท้าริมแม่น้ำน่าน ทั้งสองฝั่งมีแสงสว่างไม่เพียงพอ เนื่องจากไฟฟ้าสาธารณะติดห่างกันมาก

6) ปัญหาการบริการตู้โทรศัพท์สาธารณะและตู้ไปรษณีย์

การบริการตู้โทรศัพท์สาธารณะและตู้ไปรษณีย์ในพื้นที่อยู่อาศัย มีจำนวนไม่เพียงพอและทั่วถึง โดยเฉพาะบ้านเรือนอยู่อาศัยบริเวณห่างไกลเขตชุมชน

7) ปัญหาการทิ้งร้างของอาคารบ้านเรือน

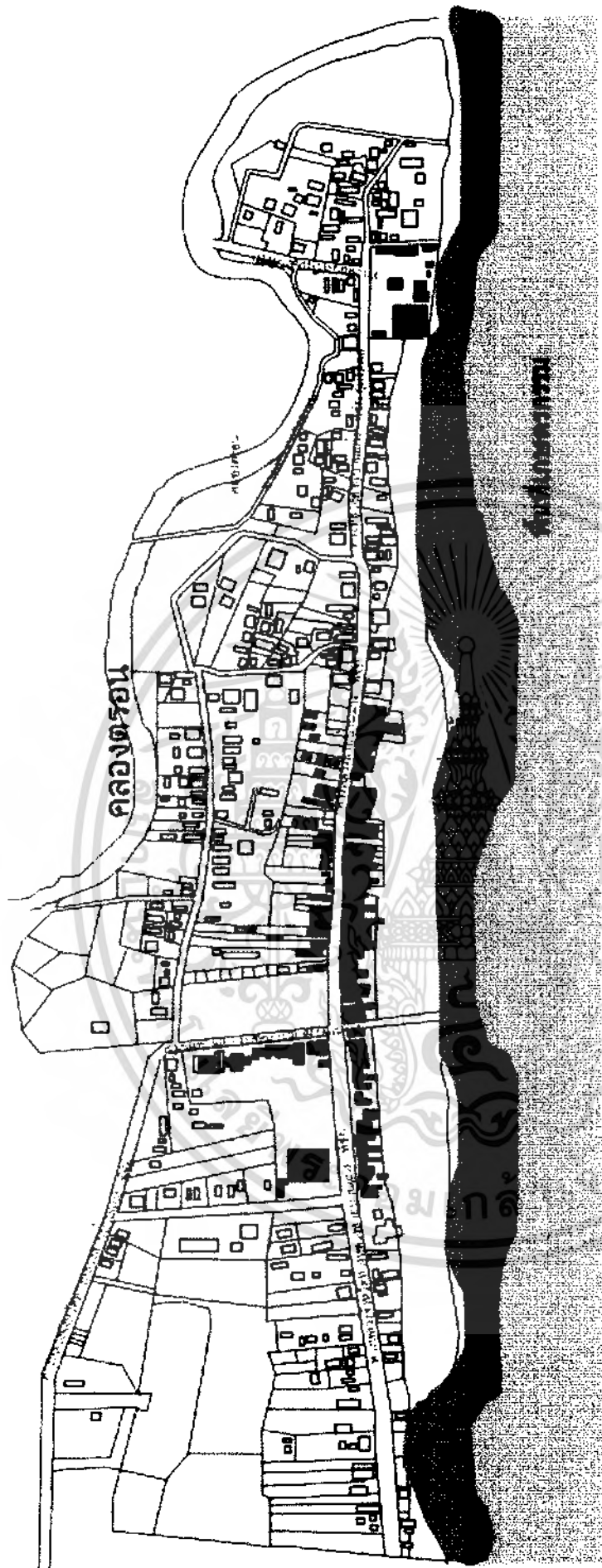
บริเวณริมแม่น้ำน่านซึ่งเป็นบริเวณที่มีบ้านเรือน และชุมชนเก่าที่มีการทิ้งร้างของอาคารบ้านเรือนของประชาชน ทำให้เกิดการทรุดโทรม เนื่องจากประชาชนบางส่วนย้ายที่อยู่อาศัย และเข้าไปทำงานทำในเมืองหลวง ทำให้มีการทอดทิ้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้รกร้างว่างเปล่า อาจจะมีการอนุรักษ์ และซ่อมแซมบางส่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่อไปในอนาคต

8) ปัญหาการจัดพื้นที่นันทนาการของชุมชน

ปัจจุบันเทศบาลตำบลบ้านแก่งยังไม่มีสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่นของชุมชน มีเพียงสนามเด็กเล่นหรือลานในโรงเรียนและวัด ในขณะที่ชุมชนขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ จำนวนประชากรของชุมชนมีจำนวนมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องจัดหาสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

10) ปัญหาการท่องเที่ยว

เทศบาลตำบลบ้านแก่ง เป็นสถานที่ที่มีผู้คนเดินทางผ่านไปผ่านมาเพื่อที่จะเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง และใช้เป็นทางผ่านในการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดใกล้เคียงอย่างมากมาในปัจจุบัน สอดคล้องกับการที่มีทรัพยากร เช่น พืชผลทางการเกษตร ที่ปัจจุบันมีอยู่มากมาย แต่ยังคงขาดการพัฒนา และปรับปรุงให้มีประโยชน์แก่ชุมชน

	ที่ดินสีน้ำเงิน ย่านราชการ		ที่ดินสีเขียวมะกอก ย่านการศึกษา
	ที่ดินสีแดง ย่านพาณิชย์ยกรรม		ที่ดินสีเทา ย่านศาสนา
	ที่ดินเหลือง ย่านพักอาศัย		ที่ดินสีเขียว ย่านเกษตรกรรม

ภาพที่ 3.5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถนนสายย่อย (LOCAL STREET)
 - ถนนซอยต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นทางสาธารณะ
 - ประโยชน์ที่แยกจาก ถนนสายหลัก และถนนสายรอง

ถนนสายรอง (COLLECTOR STREET)
 - ถนนเรียบคลองตรอน
 - ถนนสายบึงหลัก - พิชัย

ถนนสายหลัก (ARTERIAL STREET)
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1204 (พิชัย-บ้านแก่ง-อุตรดิตถ์)
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1214 (บ้านแก่ง-น้ำอ่าง)
 - ทางหลวงแผ่นดิน (บ้านแก่ง-ทองแสนขัน)

ภาพที่ 3.6 แผนที่การคมนาคมขนส่งของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและบทบาทหน้าที่

การศึกษาในบทบาทหน้าที่เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อบทบาทในการปรับปรุงพื้นที่ศึกษา ชุมชนริมแม่น้ำน่าน ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมใหม่ในอนาคต โดยการวิเคราะห์แผนพัฒนา และโครงการที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพ และข้อจำกัดของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาด้านกายภาพที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนา และโครงการที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาด้านกายภาพที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนา การวิเคราะห์ภูมิทัศน์ของเมือง รวมทั้งศักยภาพในการปรับปรุง แนวโน้มในการขยายตัวในอนาคตเพื่อสรุปบทบาท หน้าที่ สำหรับการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็นแนวความคิด และแนวทางในการออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 การศึกษาด้านนโยบายประเทศ

การศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-3(พ.ศ.2504-2519)

เนื่องจากการจัดทำโครงการและการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ในระยะแรกส่วนใหญ่ยังไม่พร้อม โดยเฉพาะการจัดทำโครงการพัฒนาระยะยาวถือเป็นแต่เพียงการวางแผนเริ่มต้น โดยการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับนี้ได้ครอบคลุมสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐทุกด้าน แต่เน้นหนักโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การคมนาคมขนส่ง การชลประทาน และการพลังงานเป็นต้น การที่รัฐทุ่มเททรัพยากรใน 4 โครงการดังกล่าวนี้ ก็เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้มีการลงทุนในภาคเอกชน เพื่อเพิ่มผลผลิตทางสาขาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมอันจะเป็นผลให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งการเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชน เกิดการใช้ที่ดินอย่างไม่มีประสิทธิภาพขาดระบบระเบียบเนื่องจากการขาดการควบคุมดูแลจากภาครัฐ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องของผังเมืองและการพัฒนาชุมชน ซึ่งการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชากร และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เกิดปัญหาในหลายด้าน ทำให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 - 7 (พ.ศ. 2520 - 2539) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงระยะนี้ได้ดำเนินการต่อจากแผนพัฒนา และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 - 3 ซึ่งได้มีการวางแผนเพื่อพัฒนาประเทศ ต่อเนื่องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 - 7 ที่เน้นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และทดแทนการนำเข้าเพื่อเพิ่มการผลิตของประเทศไทยโดยส่วนรวม ได้ส่งผลให้ความเจริญเติบโตของประเทศเพิ่มขึ้น ส่วนในด้านการพัฒนาชนบท ได้พบว่ามีพื้นที่อีกเป็นจำนวนมาก ที่ยังคงล้าหลังหรือไม่ได้รับผลจากการพัฒนาเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าจะมีการพัฒนาชนบทโดยให้ความเอาใจใส่ต่อพื้นที่ต่าง ๆ เป็นพิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงเน้นการขยายการก่อสร้างปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การชลประทาน ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาชนบท แนวใหม่ที่มิได้มองผลผลิตและรายได้ของประเทศเป็นหลัก อย่างเดียว หากแต่มุ่งที่จะให้ความสำคัญแก่ประชาชนยากจนในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับผลจากการพัฒนาประเทศเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุด ทั้งนี้รัฐบาลเองจะต้องจัดสรรทรัพยากรไปให้อย่างทั่วถึง อีกทั้งจะต้องให้ความเอาใจใส่กับสาเหตุของปัญหาความยากจน เป็นคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการมุ่งแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ และขณะเดียวกันก็จะยึดหลักการที่ให้ประชาชนในชนบทสามารถช่วยเหลือตนเองและชุมชนได้ในที่สุด นอกจากนี้ การขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว รวมตลอดถึงการขยายตัวของประชากรในเมืองที่ผ่านมาก็ได้ก่อให้เกิดปัญหามลพิษในด้านต่าง ๆ เช่น น้ำเน่า อากาศเสีย เสียงรบกวน ภาวของเสีย และสารอันตรายเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำท่าจีน รวมถึงคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวได้เสื่อมโทรมและมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนเป็นอย่างมาก การจัดทำผังเมืองเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการควบคุมดูแลพื้นที่ชุมชนที่เกิดความเสื่อมโทรมให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้กฎหมายเฉพาะเพื่อปรับปรุงชุมชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ของชุมชนให้ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ซึ่งเน้นการพัฒนาในลักษณะที่เป็นกระบวนการเพื่อปรับเปลี่ยนทิศทาง การพัฒนาแบบแยกส่วนหรือตามรายสาขาเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นแบบองค์รวม คือ การพัฒนาแบบรวมส่วนหรือบูรณาการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมีความยั่งยืน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาศักยภาพของคน ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ประเทศมีโครงสร้างประชากรที่เหมาะสม และมีการกระจายตัวของประชากรที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ของประเทศ การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาจิตใจให้เกิดผลในทางปฏิบัติการพัฒนาสติปัญญาและทักษะฝีมือแรงงานให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพ

การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน ประกอบด้วย แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวของชุมชน การสร้างโอกาสให้คน ครอบครัว ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและสังคม และการส่งเสริมให้วัฒนธรรมมีบทบาทในการพัฒนาคนและประเทศให้สมดุลและยั่งยืน

การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของภูมิภาค และชนบทเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง ประกอบด้วย แนวทางการกระจายโอกาสและความเจริญด้วยการพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาค การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการกระจายการพัฒนาด้วยการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การแก้ไขปัญหาและรักษาสภาพแวดล้อมเมือง

การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคน และคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย แนวทางการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง และเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่ ชุมชน และบริการโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิต

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย แนวทางการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมบูรณ์ เกิดความสมดุลต่อระบบนิเวศวิทยา รวมทั้งการดูแลรักษาภาวะแวดล้อม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและเป็นฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ก้าวรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะปานกลาง ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาว และมีการดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด "คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา" และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม "การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย" โดยยึด "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ เน้นการพัฒนาระบบการชุมชนเข้มแข็งให้เป็นฐานรากที่มั่นคงของสังคม มีการระดมพลังแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณภาพชีวิต วิถีชีวิตของคนในเมืองและชุมชน ให้เกิดความสงบ สะดวก สะอาด ปลอดภัย และมีระเบียบวินัย รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้ ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ทั้งตนเองได้ ตลอดจนสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองนำอยู่ ชุมชนนำอยู่อย่างต่อเนื่อง และการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยคุ้มครองและกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และฟื้นฟูทรัพยากรดินให้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรรวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัดการอนุรักษ์ฟื้นฟูและรักษา สภาพแวดล้อมชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยว ให้เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจชุมชน โดยรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณคดี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และใช้ผังเมืองเป็นกลไกประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน ให้เกิดความน่าอยู่และยั่งยืนซึ่งมีลักษณะเป็นแผนเฉพาะเรื่องอย่างเป็นองค์รวม ที่ต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหลายหน่วยงานและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมดำเนินการอย่างมีบูรณาการ โดยมีระยะเวลาประมาณ 5 ปี

4.1.2 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายระดับกระทรวง

- แผนกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 1-4 (พ.ศ.2515-2534) แผนกระทรวงมหาดไทย ส่วนใหญ่มีนโยบายในการพัฒนาด้านการปกครองประเทศ ซึ่งทางด้านการวางผังเมือง ยังไม่มีบทบาทต่อการปกครอง เป็นปัญหาที่เกิดจากไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองและชุมชน

- แผนกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 5 -6 (พ.ศ.2535-2544) จากแผนพัฒนาในช่วงระยะแรก ที่เน้นทางด้านการปกครองจนทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ และต่อมาได้มีการเห็นความสำคัญต่อการวางผังเมืองและความเป็นอยู่ของประชาชน จึงมีการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับพื้นที่

- แผนพัฒนากระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 7(พ.ศ.2545-2549) แผนพัฒนาฉบับนี้มีนโยบาย ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเอง เป็นการพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนภายในชุมชน เป็นชุมชนนำอยู่และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงจัดการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9

4.1.3 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- แผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2553) มีนโยบายการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านอื่นอย่างเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบ โดยเป็นการพัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็น World Class Destination การส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ภูมิภาคอื่นๆ โดยการสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นมีความพร้อม และเข้มแข็งในการบริหารจัดการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยให้คงความเป็นธรรมชาติ ที่สมบูรณ์และสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทยที่ชัดเจน

4.1.4 การศึกษาข้อมูลทางการท่องเที่ยว

4.1.4.1 บทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ และมีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา และเป็นการเผยแพร่ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รู้จักมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวจะเป็นสื่อกลางให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในชาติและระหว่างประเทศ จึงสามารถแยกบทบาทและความสำคัญของการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

-การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ ในลักษณะของการขายบริการและทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ

-รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นรายได้ที่กระจายรายได้ไปสู่ประชาชน เป็นการสร้างอาชีพมากมายและเป็นการเสริมอาชีพ เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปยังเมืองท่องเที่ยว ก็เป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น

-ทำให้เกิดกิจกรรมเติบโตและการขยายตัวของการลงทุน เช่น ธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร ร้านค้า การผลิตของที่ระลึก และธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. ด้านสังคม

-การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้และนำการพัฒนาสู่ท้องถิ่น เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ และสาธารณสุข ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ก็จะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาเหล่านี้

-เป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัย และความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องมั่นใจได้ว่าจะต้องปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

-การท่องเที่ยวช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นอื่น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ

3. ด้านศิลปวัฒนธรรม

- เป็นการช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งสังคมไทย เป็นสังคมของชาติเก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้

4.1.4.2 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร (Agro - Ecotourism)

- การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพสภาพธรรมชาติ สภาพสังคม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ของคนท้องถิ่นบนพื้นฐานความรู้ ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศวิทยา

- การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร ซึ่งให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ และการนำเงินตราเข้าสู่ประเทศ โดยส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งท่องเที่ยวในด้านการเกษตร ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลาย และทัศนียภาพของธรรมชาติที่งดงาม ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวทางการเกษตร เนื่องจากมีสวนไม้ดอกไม้ประดับและสวนผลไม้เมืองร้อน ความสวยงามของเรือนกระจกในท้องถิ่นชนบท ที่มีแหล่งชุมชนเกษตรที่แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมชนบทประเพณีและรูปแบบกิจกรรม การประกอบอาชีพที่มีความหลากหลาย เช่น การทำนาข้าว สวนผลไม้ สวนไม้ดอกไม้ประดับ สวนสมุนไพร ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติที่มีทัศนียภาพสวยงามในชนบท และสามารถสร้างรายได้ ให้เกษตรกรจากการจำหน่ายสินค้าและผลผลิตทางการเกษตรจากสวน ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรแปรรูป และค่าบริการ ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ดังนั้น การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ใช้แนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร โดยใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศักยภาพของพื้นที่ ที่เป็นชุมชนเกษตรกรรม และมีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับสายน้ำ และมีศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่ควรแก่การอนุรักษ์ไม่ให้สูญหาย เพื่อเป็นการรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต

4.1.5 การศึกษาข้อมูลทางด้านนโยบายของภาคเหนือตอนล่าง

การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง มีจุดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ประจักษ์กับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแหล่งต่าง ๆ นั้นนับว่ายังมีความบริสุทธิ์อยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ดังนั้น จึงมีหลักการที่สำคัญในการวิเคราะห์กฎหมายและองค์กรในที่นี่ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างอยู่บนพื้นฐานของการให้คุณค่ากับการรักษาสภาพความบริสุทธิ์ของแหล่งท่องเที่ยวนี้ ไว้โดยการไม่เน้นปริมาณของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปจนกว่าความรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว แต่เน้นคุณภาพของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญแก่สถานที่และสภาพแวดล้อมให้คงความเป็นเอกลักษณ์เดิมไว้

แผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวระดับภาคเหนือตอนล่าง ได้กำหนดให้จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น รองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเน้นการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ การท่องเที่ยวการเกษตร และการท่องเที่ยวแบบผจญภัย

นอกจากนี้ ในประเด็นการจัดการยังเสริมแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคือ การเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน การเสริมสร้างอาชีพ ตลอดจนการประกอบกิจการต่าง ๆ ที่เป็นผลให้มีการกระจายรายได้ไปยังประชาชนทั้งสิ้น และในการเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนโดยตรงทำให้การส่งเสริม สนับสนุน การใช้นโยบายรวมถึงแผนปฏิบัติการต่าง ๆ มีรากฐานมาจากชุมชนทั้งสิ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ปัจจัยส่งเสริมการบังคับใช้แผนพัฒนา การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ต้องมีส่วนร่วมของชุมชน

ดังนั้นจากการศึกษาวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีนโยบายมุ่งเน้นทางด้านเกษตรกรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดเป็นหลัก เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ซึ่งทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4.1.6 การศึกษาแนวโน้มกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์

จังหวัดอุตรดิตถ์ในระยะเวลา 30 ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก จากปี พ.ศ.2503 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางทั่วโลก 69 ล้านคน เพิ่มเป็น 565 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2538 และจากการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวของ องค์การการท่องเที่ยวโลก ในปี พ.ศ.2541 จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางทั่วโลกในปี พ.ศ.2543 และ 2553 และ 2563 จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประมาณ 659 1,000 และ 1,550 ล้านคนครั้ง ตามลำดับ มีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 4.1 โดยระยะ 20 ปีข้างหน้า นักท่องเที่ยวชาวเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียง และแปซิฟิกมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวสูงสุด คือ อัตราการขยายตัวร้อยละ 6.5-8.2 ต่อปี

ตารางที่ 4.1 แสดงสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุตรดิตถ์

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุตรดิตถ์		
ประเภทธรรมชาติ	ประเภทประวัติศาสตร์/ศาสนา	ประเภทประเพณีวัฒนธรรม
-เขื่อนดินช่องเขาขาดหรือขาด ได้ล	-วัดแนวศรี	-ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง
-เขื่อนสิริกิติ์	-วัดอรัญญิการาม	-งานเทศกาลวัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง
-น้ำตกแม่พูล	-วัดนาโป่ง	-ประเพณีถวายพระเพลิง พระบรมศพพระพุทธเจ้า วัดพระบรมธาตุทุ่งยั้ง
-หนองพระแล	-วัดดอนคา	-งานวันมหัศจรรย์วันผลไม้
-บ่อเพาะพันธุ์สัตว์น้ำด.หาดกวาด	-บ้านห้วยคา	
-น้ำตกแม่เจย	-วัดเอกรา	
-น้ำตกห้วยคอกม้า	-เมืองพิชัย	
-น้ำตกตาดผักเอือก	-เวียงเจ้าเงาะ	
-จุดชมวิว (เขาพริ้ง)	-อนุสาวรีย์เจ้าพ่อฮ่อมกุมาร	
-น้ำตกจำเอย	-วัดดอนสัก	
-น้ำตกโทรงาม	-วัดพระแท่นศิลาอาสน์	
-ถ้ำปูน		
-ถ้ำดิน		

5) การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดอุตรดิตถ์ มีอัตราการเจริญเติบโตโดยภาพรวมเพิ่มขึ้นตลอดทุกปี โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ที่ผ่านมากการท่องเที่ยวยังไม่ได้ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างเจาะลึก และความต้องการการบริการในเชิงการท่องเที่ยวโดยรวม นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้คาดว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างในอนาคต จังหวัดที่เริ่มมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น และ

1 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นจังหวัดใหม่ที่กำลังมาแรงในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาอุดรดิตถ์ ได้แก่ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส เยอรมนี สวิสเซอร์แลนด์ สเปน และเนเธอร์แลนด์ โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาอุดรดิตถ์ส่วนใหญ่ มากับบริษัททัวร์ โดยมาค้างจำนวน 1 คืน ก่อนเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด และเดินทางต่อไปจังหวัดอื่น ทางภาคเหนือ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติส่วนใหญ่ ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การศึกษาวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของแต่ละชุมชน ทำให้จังหวัดอุดรดิตถ์ มีแนวโน้มที่ดีขึ้น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในอนาคตเพราะจังหวัดอุดรดิตถ์มีศักยภาพในด้านการเกษตรกรรม มีธรรมชาติที่สวยงาม และมีพื้นที่รองรับได้อย่างพอเพียง

4.1.7 การศึกษาฝั่งเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

ตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย ที่จะให้ชุมชนทั่วประเทศได้มีการวางแผนกำหนดการพัฒนาของพื้นที่ กรมการผังเมืองจึงได้จัดทำผังพัฒนาชุมชนเทศบาลขึ้น เพื่อให้ท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ชุมชนเมืองที่จะเจริญก้าวหน้าได้จะต้องมีโครงสร้างด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่เหมาะสม และแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ได้กำหนดให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

จากวิสัยทัศน์ และศักยภาพสำคัญของจังหวัดอุดรดิตถ์ จึงได้นำแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ คือ

1.ยุทธศาสตร์เชิงรุก โดยการนำศักยภาพและโอกาสทางการเกษตร และการค้าชายแดน เพื่อสร้างรายได้ และสร้างความสามารถในการค้า และสร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยมุ่งเพิ่มมูลค่า และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจฐานราก และมุ่งเน้นพัฒนาให้เป็นเมืองผลไม้

2.ยุทธศาสตร์เชิงรับโดยการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์,รักษา,ฟื้นฟู ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.ยุทธศาสตร์เชิงปรับตัว โดยการนำปัญหาความเดือดร้อน ของประชาชนมาบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข และพึ่งปรารถนาร่วมกัน โดยปฏิบัติการตามแนวนโยบายพื้นฐาน และนโยบายของรัฐบาล

จากยุทธศาสตร์ของจังหวัด นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และได้มีโครงการต่าง ๆ ที่ตอบสนองกับความต้องการของจังหวัด มีโครงการที่เกี่ยวข้อง คือ

โครงการพัฒนาของภาครัฐ และเอกชน

คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดอุดรดิตถ์ (กบจ.อต.) มีมติให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยเสนอโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลจังหวัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดที่ได้แบ่งเป้าหมาย และกิจกรรมลงสู่พื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์อย่างชัดเจน รวมทั้งโครงการริเริ่ม ของจังหวัดที่เชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด ซึ่งได้เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2545

ก) โครงการรวบรวมและแปรรูปผลไม้ของดีเมืองอุดรดิตถ์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์พัฒนากลุ่มจังหวัด ด้านสินค้า OTOP วัตถุประสงค์ของโครงการก็เพื่อพัฒนาระบบการผลิต และการแปรรูปผลไม้ของจังหวัดอุดรดิตถ์ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง ทำให้มีคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้นสามารถแข่งขันในตลาดได้ และเพื่อลดปัญหาผลิตผลล้นตลาดทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี มีงบประมาณ 1.5 ล้านบาท

โครงการรวบรวม และแปรรูปผลไม้ของดีเมืองอุดรดิตถ์ จะเห็นความสำคัญของเกษตรกร และผลไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งในอนาคตจะส่งผลถึงเศรษฐกิจที่ดีของจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยส่วนรวม

ข) โครงการปรับปรุง และพัฒนาจุดบริการด้านการท่องเที่ยว และจำหน่าย OTOP กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดเรื่องการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของโครงการ ก็เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว และ OTOP และเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวจังหวัดอุดรดิตถ์ ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี มีงบประมาณ 2 ล้านบาท

โครงการปรับปรุง และพัฒนาจุดบริการด้านการท่องเที่ยว และจำหน่าย สินค้า OTOP จะเห็นได้ว่า นอกจากจะเน้นเรื่องผลิตภัณฑ์ของดีเมืองอุดรดิตถ์แล้ว ยังเล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวภายในจังหวัด เพื่อเพิ่มและดึงดูดนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้จากนักท่องเที่ยว

4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

4.2.1 การขยายตัวของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

4.2.1.1 การขยายตัวของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งในอดีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การขยายตัวของชุมชนในอดีต เกิดจากระบบโครงสร้างชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป ในสมัยอดีตมีการบุกเบิกพื้นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน โดยอาศัยแม่น้ำน่าน และคลองตรอนเป็นเส้นทางคมนาคมหลักและแลกเปลี่ยนสินค้าต่าง ๆ และได้ใช้สำหรับเพาะปลูก การขยายตัวของชุมชนจึงขยายตัวไปตามริมแม่น้ำน่าน และคลองตรอน โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่รอบนอก แหล่งน้ำจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน และรูปแบบชุมชนซึ่งเป็นชุมชนริมแม่น้ำมีลักษณะเป็นชุมชนชาวสวน ซึ่งมีการพึ่งพาแหล่งน้ำในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน และการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค การคมนาคมขนส่ง และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทางน้ำ โดยมีย่านการค้าบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่านเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชน

4.2.1.2 การขยายตัวของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งในปัจจุบัน

จากการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง มีการสร้างทางหลวงจังหวัด ซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน และมีการขยายระบบโครงข่ายถนนสายย่อยภายในชุมชน จึงทำให้การคมนาคมที่สะดวก และเนื่องจากเป็นทางผ่าน และจุดแวะพักรับประทานอาหาร ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาเป็นประจำทุกวัน โดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางบกเป็นหลัก โดยอาศัยเส้นทางหลวงจังหวัด สาย บ้านแก่ง-พิชัย-อุตรดิตถ์ เป็นหลัก โดยบริเวณริมทางหลวงจังหวัด สาย บ้านแก่ง-พิชัย-อุตรดิตถ์ เป็นย่านการค้าสินค้าเกษตรกรรมในระดับอำเภอ และพื้นที่ตลาดสดของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ซึ่งมีแนวโน้มในการขยายตัวของชุมชนจากศูนย์กลางพาณิชย์กรรมไปตามเส้นทางคมนาคมทางบก และมีการขยายตัวอุตสาหกรรมธุรกิจในครัวเรือนมากขึ้นในอนาคต

4.2.2 การขยายตัวของกิจกรรม

1) กิจกรรมด้านการแปรรูปผลไม้

ในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับกับผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่มาก และเหลือจากการคัดเกรดจำหน่ายทั้งใน และต่างประเทศแล้ว ที่เหลือจะต้องนำมาแปรรูป เช่น ทูเรียนกวน ทอด และอบแห้ง เยลลี่ผลไม้จากลองสาด และสับปะรด และคอฟฟี่รสผลไม้ ซึ่งสามารถผลิตได้ ตามฤดูกาล โดยใช้ผลไม้ตามฤดูกาลในจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งสามารถผลิตให้ผู้บริโภคสามารถรับประทานได้ตลอดทั้งปี และสามารถนำมาเป็นของฝากของที่ระลึกของจังหวัดได้ในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันมีการทำกันอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการรวมกลุ่มกันของชาวเกษตรกร ยังไม่มีการกำหนดพื้นที่ขาย ที่ชัดเจน ส่วนใหญ่ จะผลิตของขายกันที่บ้าน ยังไม่มีศูนย์หรือการแปรรูปที่ชัดเจน ซึ่งในอนาคตคาดว่า น่าจะสามารถนำมาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ที่มีชื่อเสียงของชาวจังหวัดอุตรดิตถ์ และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) กิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

ในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจำนวนนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้นจากปีที่แล้ว ประมาณร้อยละ 7 ต่อปี และคาดว่าในอนาคตอาจมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ เพราะจากศักยภาพด้านต่าง ๆ อาจจะช่วยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ รวมทั้งผู้เดินทางผ่านไปผ่านมา แวะพัก และซื้อสินค้าของท้องถิ่นมากขึ้น จากจำนวนที่พักอาศัยของจังหวัดอุตรดิตถ์ มีน้อยทำให้นักท่องเที่ยวแค่แวะพักรับประทานอาหาร และผ่านไปผ่านมา แต่ถ้ามีจำนวนที่พักเพิ่มมากขึ้นอาจทำให้นักท่องเที่ยวแวะพักนานขึ้น และสามารถซึมซับวัฒนธรรม ประเพณีของชาวอุตรดิตถ์ได้

3) กิจกรรมด้านการตลาดสินค้า และการค้าส่ง

โดยลักษณะของกิจกรรม ยังมีความเปลี่ยนแปลงไม่มากนักในสภาพ ปัจจุบัน ทั้งในการซื้อขาย ลักษณะของกลุ่มผู้ใช้บริการ แต่ในอนาคตรัฐบาล มีนโยบายที่ชัดเจน ในการที่จะสนับสนุน ให้จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นศูนย์กลางการผลิตผลไม้ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ด้วยจำนวนที่มีมากของครอบครัว เกษตรกรรม ซึ่งจะสามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด โดยสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่น ๆ ได้ ปัจจุบันตลาด สินค้า ผลผลิตทางการเกษตรยังมีอยู่น้อย และยังไม่แพร่หลายและยังไม่สามารถจะบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า กิจกรรมทางการเกษตร มีแนวโน้มขยายตัวในอนาคตได้สูง เพราะนโยบายของภาครัฐ ตลอดจนศักยภาพ และความเหมาะสมของชุมชนเอง จะช่วยส่งเสริมให้บทบาททางด้านการท่องเที่ยว ในอนาคตขยายตัวสูงภูมิภาคได้ค่อนข้างสูง แต่ควรมีการจัดการเกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ เพื่อสามารถรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์ กันระหว่างกิจกรรมให้มากขึ้น การปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และการจัดประโยชน์ในการใช้ที่ดินให้คุ้มค่า พอเพียงต่อการขยายตัวในอนาคต

และจากการศึกษาแนวโน้ม การขยายตัวของกิจกรรมทางการเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวพบว่าบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน ตำบลบ้านแก่ง มีแนวโน้มที่คาดว่าจะสามารถขยายตัวทางกิจกรรมได้มากที่สุด เพราะความเหมาะสมทางด้านภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสามารถให้เชื่อมโยงกับสวนผลไม้เดิมได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของกิจกรรม การท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 การวิเคราะห์ข้อได้เปรียบ และศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา

ในการปรับปรุงพื้นที่ศึกษา ซึ่งมีข้อได้เปรียบและศักยภาพของพื้นที่ชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยในการส่งเสริม และปรับปรุงชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.3.1 ข้อได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง

-ที่ตั้งบริเวณพื้นที่ศึกษา

- 1.เป็นแหล่งเพาะปลูกผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิด และมีผลผลิตตลอดปี เป็นที่ต้องการของตลาด โดยมีอากาศที่ดี และเหมาะสมในการปลูกผลไม้มานานพันธุ์
- 2.มีแม่น้ำ่านเป็นแม่น้ำสายหลัก มีแม่น้ำสาขา และหนอง บึง จำนวนมาก
- 3.มีชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาว ยาว 135 กิโลเมตร และมีช่องทางการค้าชายแดนจำนวนมาก ที่สำคัญคือ ช่องภูตู และช่องห้วยต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเพื่อพัฒนาด้านการค้าชายแดนโดยสามารถสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระจายสินค้า
- 4.มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ และมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และที่ดินราคาไม่สูงมากนัก
- 5.มีถนนเชื่อมโยงได้ทั้งภาคเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ที่ค่อนข้างสะดวก

4.3.2 ลักษณะเด่นของกิจกรรมรอบพื้นที่

โดยรอบพื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และทัศนียภาพที่สวยงามของแม่น้ำ่าน สภาพธรรมชาติบริเวณนั้นค่อนข้างสมบูรณ์ยังไม่มีมีการก่อสร้างใด ๆ รวมถึงวัฒนธรรมต่าง ๆ ยังเกิดขึ้นบริเวณริมแม่น้ำ ทำให้มีวัฒนธรรม ประเพณี ที่ยังมีอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เหมาะแก่การศึกษา และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งในอนาคต มีโอกาสเป็นไปได้มากกว่า บริเวณอื่น ๆ ที่จะปรับปรุงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ซึ่งในอนาคตจะมีบทบาทที่สำคัญ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ด้านการเกษตรกรรมของภาคเหนือตอนล่าง เป็นจุดแวะ และการค้าด้านผลผลิตทางการเกษตร โดยทางบก หรือทางน้ำ ซึ่งพื้นที่ ที่อยู่บริเวณตรงข้ามกับพื้นที่ศึกษา เป็นกิจกรรมหลักของการทำเกษตรกรรม และบริเวณฟากถนนของชุมชนริมแม่น้ำ่านเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับย่านพาณิชย์ มีเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก และทางน้ำมีการเข้าถึงพื้นที่ได้สะดวก และอยู่ใกล้พื้นที่ศึกษา ดังนั้นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้สามารถขยายก้าวออกไปเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ซึ่งมีพื้นที่เพียงพอสำหรับความต้องการกิจกรรมทั้งในปัจจุบัน และอนาคต สามารถรองรับการเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ได้อย่างเพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.1 บริเวณย่านพาณิชย์กรรมริมทางหลวงจังหวัด

4.3.3 ลักษณะเด่นของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา

ลักษณะของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทางการเกษตรกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของคนในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ซึ่งอยู่ติดกับแม่น้ำน่าน และการแปรรูปผลไม้ที่เหลือจากการตัดเกรด มีการทำกันในครอบครัวในชุมชน มีการค้าขาย และนอกจากนี้ยังมีการประกอบวัฒนธรรม และประเพณีกันในบริเวณริมแม่น้ำน่าน เช่น งานพระยาพิชัยดาบหัก งานลอยกระทง งานไหลเรือไฟ ฯลฯ ซึ่งจัดขึ้นตลอดทั้งปี เป็นที่รวมของประชาชนในชุมชน โอกาสในการปรับปรุงภูมิทัศน์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยมีความสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่น ๆ นั้นมีความเป็นไปได้มาก

ภาพที่ 4.2 บริเวณพื้นที่เกษตรกรรม และผลผลิตทางการเกษตร

4.3.4 ลักษณะเด่นด้านการคมนาคมขนส่ง

- บริเวณพื้นที่จะปรับปรุง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณถนนทางหลวงบ้านแก่ง – พิชัย ซึ่งถือว่าเป็นทางเข้าหลักของชุมชน และสามารถเชื่อมโยงกับถนนสายอื่น ๆ ได้ภายในชุมชน ทำให้การเดินทางสะดวกสบาย และนอกจากนี้ยังมีการสัญจรทางน้ำซึ่งสามารถเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาได้ ลักษณะเด่นเช่นนี้ทำให้บริเวณพื้นที่นี้ทำให้มีศักยภาพในการปรับปรุงเพื่อเป็นสถานที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีข้อดี คือเป็นพื้นที่อยู่บริเวณทางเข้าหลักของชุมชน

4.3.5 โอกาสในการพัฒนาพื้นที่ศึกษา สรุปได้ดังนี้

- 1.นโยบายรัฐบาลมีการสนับสนุนให้เป็นครัวของโลก
- 2.นโยบายรัฐบาลในการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนแก่เกษตรกรยากจน
- 3.นโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมสินค้า OTOP
- 4.นโยบายในการส่งเสริมการค้าเสรี โดยเฉพาะด้านผลไม้กับประเทศจีน
- 5.การพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงตะวันออก – ตะวันตก
- 6.มีโอกาสเชื่อมโยงภาคการผลิตอุตสาหกรรมกับกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง
- 7.ความเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองของประเทศเพื่อนบ้านมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

ส่งผลต่อโอกาสทางการค้าบริเวณชายแดนของจังหวัด

4.4 การวิเคราะห์ปัญหา และข้อจำกัดในพื้นที่ศึกษา

บริเวณพื้นที่ศึกษานอกจากจะมีข้อดี และข้อได้เปรียบต่าง ๆ แล้ว บริเวณพื้นที่ศึกษายังมีปัญหา และข้อจำกัดที่มีผลต่อการพัฒนาของพื้นที่อยู่หลายประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 ปัญหาด้านการคมนาคม และการเข้าถึงพื้นที่ศึกษา

ถนนสายหลักของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง (ถนนทางหลวงจังหวัดสาย บ้านแก่ง-พิชัย) นอกจากจะเป็นสิ่งที่เสริมบทบาทของพื้นที่แล้วยังเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของพื้นที่ศึกษา เพราะถนนทางหลวงสายบ้านแก่ง-พิชัยนี้ เป็นถนนสายหลัก และเป็นทางเข้าของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ดังนั้นปริมาณการจราจรของถนนสายนี้จึงค่อนข้างมาก เพราะนอกจากนี้แล้วในปัจจุบัน ถนนทางหลวงจังหวัด สายบ้านแก่ง-พิชัย ยังเป็นถนนที่สามารถเชื่อมต่อกับชุมชน หรือกิจกรรมรอบพื้นที่ศึกษาได้ โดยเฉพาะเป็นบริเวณที่สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่ที่ทำการศึกษ เป็นเส้นทางที่เป็นทางเข้าหลักของพื้นที่ศึกษา แต่ปัจจุบัน มีฝักรจราจรที่ค่อนข้างคับแคบ และมีการใช้ที่ดินบริเวณริมถนนสำหรับเป็นที่ค้าขาย และจอดรถอย่างหนาแน่นการปรับปรุงบริเวณพื้นที่ศึกษาจึงต้องคำนึงถึงปัญหาส่วนนี้เพื่อแก้ไข เพราะถนนทางหลวงสาย บ้านแก่ง-พิชัย ถือว่าเป็นถนนทางเข้าหลักทั้งของพื้นที่ศึกษา และของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง

นอกจากปัญหาอันเกิดจากถนนสายหลักแล้ว ปัญหาเรื่องของถนนสายรอง และถนนสายย่อย ก็ยังมีอยู่ เพราะฝักรจราจรของถนนสายรอง และถนนสายย่อย ขาดการเชื่อมต่อที่เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบ รวมทั้งบริเวณพื้นที่ว่างเปล่าในพื้นที่ศึกษา ยังไม่มีโครงข่ายของถนนตัดผ่าน ทำให้ขาดการเข้าถึง ส่งผลให้เกิดปัญหาของการเข้าถึง ทำให้ไม่ได้รับการปรับปรุงไปในทางที่ดี ต่อไปในอนาคต

4.4.2 ปัญหา และข้อจำกัดในด้านการขยายตัวของพื้นที่

ปัญหาและข้อจำกัดในด้านการขยายตัวของพื้นที่ในพื้นที่ศึกษานี้เกิดจากการใช้ที่ดิน รอบ ๆ บริเวณพื้นที่ศึกษา เพราะบริเวณพื้นที่ศึกษาโดยรอบด้านทิศตะวันออก เป็นแม่น้ำน่าน ซึ่งมีผลทั้งข้อดี และข้อเสีย สำหรับการพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในอนาคต กล่าวคือแม่น้ำน่านเป็นข้อจำกัดที่สำคัญสำหรับการขยายตัวของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม แต่ข้อดี เพราะสามารถใช้ลักษณะทางธรรมชาติของแม่น้ำน่าน ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านส่งเสริมให้เกิดภูมิทัศน์ที่สวยงาม การเชื่อมต่อของพื้นที่ เป็นพื้นที่สวนสาธารณะ หรือเป็นพื้นที่สำหรับรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้กับพื้นที่ศึกษา และกับชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ได้ในอนาคต

นอกจากนี้แล้วด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ศึกษา ยังมีลักษณะที่เป็นชุมชนริมแม่น้ำน่าน ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการขยายตัว และลักษณะของภูมิทัศน์ที่เสีย จึงต้องมีการปรับปรุง และทำให้เกิดประโยชน์ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เพื่อส่งเสริมโอกาสในการปรับปรุง และการท่องเที่ยวในอนาคต

4.4.3 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำน่าน

เนื่องจากเป็นบริเวณชุมชน และอยู่ทางด้านหน้าของพื้นที่ศึกษา ทำให้เป็นการทำลายภูมิทัศน์บางส่วนในพื้นที่ศึกษา และลดความเป็นระเบียบของชุมชน เพราะมีอาคารที่หลากหลาย และบริเวณด้านหลังของอาคารเหล่านี้ขาดความสวยงาม และน่ามอง ทำให้ภูมิทัศน์ บริเวณนี้ต้องเพิ่มการปรับปรุงอย่างมาก เพื่อสภาพแวดล้อมด้านมุมมองที่ดีต่อไปในอนาคต เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมต่อไป

นอกจากนี้แล้ว บริเวณทางเข้ายังเป็นชุมชนที่มีความหนาแน่น ทำให้การเข้าถึงไม่สะดวก อีกทั้งยังมีการรุกรานบริเวณริมแม่น้ำน่าน ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดมุมมองที่ไม่ดีในพื้นที่ศึกษา และอาจส่งผลถึงสิ่งแวดล้อมของแม่น้ำน่าน ในพื้นที่ศึกษา และต่อชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งอีกด้วย

ภาพที่ 4.3 ภาพบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน

4.4.4 ปัญหาด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน

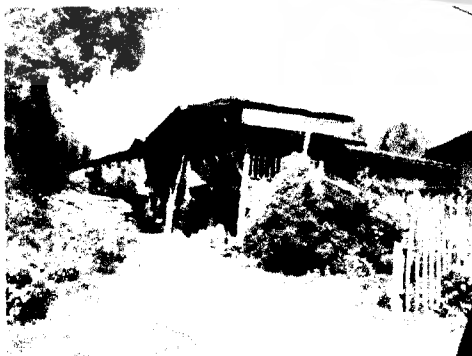
กรรมสิทธิ์ที่ดินส่วนใหญ่ในบริเวณชุมชนเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล และเอกชน นอกจากนี้เป็นที่ดินของราชการ และวัดปะปนกันในพื้นที่ ทำให้ยากต่อการจะปรับปรุง อย่างมาก การปรับปรุงแต่ในส่วนของกรรมสิทธิ์ที่ดินที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อการปรับปรุงพื้นที่ศึกษาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม คือ บริเวณพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำน่าน เพราะในปัจจุบันพื้นที่ชุมชนนี้ค่อนข้างหนาแน่น และเป็นที่ยึดของส่วนบุคคล เป็นสมบัติส่วนตัว ทำให้ยากต่อการปรับปรุง การปรับปรุงและแก้ปัญหาในเรื่องของกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อทำการปรับปรุงนี้ จะศึกษา และวางมาตรการในส่วนการนำแผนผังไปปฏิบัติต่อไป

ภาพที่ 4.4 บริเวณที่ดินราชการ

ภาพที่ 4.5 บริเวณที่ดินของวัด

ภาพที่ 4.6 บริเวณที่ดินส่วนบุคคล

ภาพที่ 4.7 บริเวณที่ดินค่อนข้างหนาแน่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนและพื้นที่ศึกษา

การศึกษา และวิเคราะห์จินตภาพของทั้งพื้นที่ชุมชน และพื้นที่ศึกษานี้ เพื่อดูการศึกษา และวิเคราะห์ถึงการเชื่อมต่อของจินตภาพในด้านต่างๆเพื่อที่จะสามารถปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เป็น สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมใหม่ โดยมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ชุมชนเมือง ในด้านจินตภาพได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจินตภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละชุมชน และของแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรมความประทับใจ ความสะดวกสบายแก่ผู้คนที่ใช้บริการหรือเดินทางผ่านพื้นที่นั้น ๆ จึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษา และวิเคราะห์จินตภาพของทั้งชุมชนเมือง และพื้นที่ศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดี และปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำผลการวิเคราะห์หามาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของจินตภาพในอนาคต สำหรับการศึกษาในเรื่อง จินตภาพของพื้นที่ชุมชนเมือง และพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้

แต่ในทุกเมืองและทุกโครงการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำมีวัตถุประสงค์อยู่ที่ความพยายามจะพัฒนาเมือง และคุณภาพชีวิตในเมืองให้ดีขึ้น โดยมีรากฐานมาจากสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวของประชาชนในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของน้ำของเมือง และพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในเมือง การพัฒนาเหล่านี้ได้ทำให้เกิดแนวโน้มใหม่ขึ้นในรูปแบบของการพัฒนาเมือง

การศึกษวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนโดยใช้ทฤษฎีจินตภาพชุมชน ของเควิน ลินท์ (Kevin Lynch) ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการศึกษาโดยมีองค์ประกอบ 5 ประการในการวิเคราะห์ดังนี้ การศึกษวิเคราะห์จินตภาพ ของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งมีองค์ประกอบหลักในการศึกษา คือ

1) เส้นทาง (Path)

การสัญจรในพื้นที่ชุมชนแบ่งออกเป็นทางบก และทางน้ำ ทางบกได้แก่ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1204 และ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1241 และถนนภายในชุมชน ซึ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเพียงพอและนอกจากนั้นยังมีการสัญจรตามแม่น้ำ ลำคลอง ของคนในชุมชน ทำให้มีความสะดวกมากกว่าอดีต

2) ขอบเขต (Edge)

การใช้ประโยชน์ที่ดินและกิจกรรมในชุมชนที่ต่าง ๆ โดยมีขอบเขตเป็นตัวกำหนดได้แก่ บริเวณคลองตรอน อยู่ทางทิศตะวันออก แม่น้ำน่านอยู่ทางทิศตะวันตก มีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1204 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1241 เข้ามาจากทิศเหนือ ผ่านไปยังทิศใต้

3) ย่าน (District)

เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะเดียวกัน โดยมีลักษณะเป็นกลุ่มอาคารกลุ่มของ กิจกรรมของชุมชน เช่นย่านที่พักอาศัย ย่านการทำเกษตรกรรม ย่านพาณิชยกรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อชุมชน อยู่บริเวณริมแม่น้ำ และบริเวณริมทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1241 และ การทำอุตสาหกรรมขนาดเล็กในชุมชน ต้องมีการพัฒนาต่อไป

4) ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

เป็นบริเวณพื้นที่ของชุมชนเป็นศูนย์รวมกิจกรรม และประชาชนในชุมชนจำนวนมาก และมีความหนาแน่นในพื้นที่บริเวณนั้น ได้แก่ ลานพระยาพิชัยดาบหัก ซึ่งอยู่ในบริเวณวัดสามัคคีธรรม ซึ่งเป็นลานของวัด เป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชน เช่นการจัดงานในวันสำคัญทาง ศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน

5) ที่หมายตา (Landmark)

ในชุมชนนี้มีจุดหมายตาที่สามารถมองเห็นได้ชัด มีความโดดเด่นซึ่งใ้บอกทิศทางสำหรับ คนในพื้นที่ชุมชน และมีความสำคัญต่อชุมชน ได้แก่ บริเวณสะพานแขวนข้ามฝั่ง ซึ่งเป็นจุดหมาย ตาได้ของคนในชุมชนทั้งสองฝั่งแม่น้ำ

จากการศึกษาจินตภาพของชุมชน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาพื้นที่มาเป็นแนวทางใน การปรับปรุงชุมชนเป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงขององค์ประกอบในแต่ละ ส่วนของชุมชน เป็นการเสริมสร้างจินตภาพของชุมชนให้เกิดความเหมาะสม และสามารถทำให้ ประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการศึกษาจินตภาพ ของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง การศึกษานี้จะทำการปรับปรุง และเสนอแนะ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และสามารถเชื่อมโยงใน ส่วนของแต่ละองค์ประกอบแก่กันได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ทั้งพื้นที่ศึกษา และชุมชนมีจินตภาพที่ ดี องค์ประกอบจากการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังนี้ คือ

1) เส้นทาง (Path) สภาพปัจจุบัน

-เส้นทางหลักในพื้นที่ศึกษาได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1204 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1241 และถนนภายในชุมชน และเส้นทางรองได้แก่ ถนนเรียบคลองตรอน ถนนสายบึงหลัก-พิชัย และถนนซอยต่าง ๆ ที่แยกจากทางสาธารณะประโยชน์

ผลการวิเคราะห์

-ลักษณะเส้นทางหลักเดิมมีความเด่นชัดอยู่แล้ว ส่วนเส้นทางย่อยนั้นมีความต่อเนื่องจากเส้นทางสายหลัก เป็นอย่างดีทำให้สามารถบริการ และความสะดวกรบายได้อย่างเต็มที่

2) ขอบเขต (Edge)

สภาพปัจจุบัน

-ขอบเขตหลักได้แก่ คลองตรอน ,แม่น้ำน่าน และชุมชน

ผลการวิเคราะห์

-ขอบเขตมีความเด่นชัดมาก โดยเฉพาะเส้นขอบที่เกิดจากแม่น้ำน่าน และคลองตรอน

3) ย่าน (District)

สภาพปัจจุบัน

-ในชุมชนย่านพักอาศัยจะอยู่รวมกับพื้นที่พาณิชย์กรรม และพื้นที่เกษตรกรรมที่มีอยู่เป็นจำนวนมากจะอยู่บริเวณริมแม่น้ำฝั่งตะวันตก

ผลการวิเคราะห์

-ย่านที่เป็นที่อยู่อาศัยของชุมชนมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งรวมอยู่ กับส่วนของพาณิชย์กรรม มีแนวโน้มที่ดีในการค้าขายที่ขผลผลิตทางการเกษตร สะดวกในการเคลื่อนย้าย โดยมีแม่น้ำน่านซึ่งมีบทบาทมากในการท่องเที่ยว เพราะอยู่ใกล้บริเวณย่านการทำเกษตรกรรม ดังนั้นจึงต้องมีการส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกันในการอนุรักษ์ และปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไปในอนาคต

4) ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

สภาพปัจจุบัน

-ศูนย์รวมกิจกรรมที่สำคัญของชุมชน คือ บริเวณลานพระยาพิชัยดาบหัก บริเวณลานวัดสามัคคีธรรม

ผลการวิเคราะห์

-ควรมีการเชื่อมต่อกับศูนย์รวมกิจกรรมรอง คือบริเวณริมแม่น้ำน่าน ให้เป็น Node หลักที่สำคัญโดยคำนึงถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลกระทบต่อด้านกายภาพ สังคม และความเหมาะสมในสภาพแวดล้อม จึงควรมีการพัฒนาทางด้านภูมิทัศน์ให้มีความสอดคล้อง กับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน

5) ที่หมายตา (Landmark)

สภาพปัจจุบัน

-ภายในพื้นที่ชุมชนมี Landmark ที่สำคัญคือ สะพานแขวน ซึ่งอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง เพื่อใช้เป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างเส้นทางทั้งสองฝั่ง เพราะสามารถมองเห็นหรือรับรู้ได้ว่าอยู่ในชุมชน

ผลการวิเคราะห์

-ควรพัฒนา และออกแบบภูมิสัญลักษณ์ขึ้นภายในพื้นที่เดิมให้มีความเป็นเอกลักษณ์ และเกิดภูมิทัศน์ที่ดีต่อไปในอนาคต

4.6 การวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพในการพัฒนา

การศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพ ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณริมแม่น้ำน่าน ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ เพื่อเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญมากในชุมชน และมีแนวโน้มที่ดีในการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น ในอนาคต โดยการปรับปรุงจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ที่เรียกว่า Potential Surface Analysis เพื่อพิจารณาถึงความพร้อมของพื้นที่ในการใช้ที่ดินเพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นแนวทางในการเลือกทำเลที่ตั้งของความพร้อม ของพื้นที่ในการใช้ที่ดินเพื่อศึกษาตามลำดับความสำคัญโดยการกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง ส่วนหรือสาเหตุสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประเภทการใช้ที่ดินอันมีผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งมีขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายต่างๆ ในการวิเคราะห์
- 2) กำหนดปัจจัยต่างๆ และค่าน้ำหนักของปัจจัย
- 3) กำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการวัด
- 4) กำหนดขอบเขตและหน่วยของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาระบบตาราง
- 5) กำหนดค่าคะแนนของศักยภาพในระดับต่างๆ
- 6) รวบรวมคะแนนและแสดงผลการวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.1 การกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์

เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และเป็นการเชื่อมโยงระบบการท่องเที่ยวทั้งในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียงโดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์จากการเกษตรกรรม โดยมีแนวทางการพัฒนา ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมต่อไปในอนาคต โดยพิจารณาความเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นย่านแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และมีบทบาทเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของ ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน เน้นการวิเคราะห์เพื่อหาลำดับศักยภาพของความเหมาะสม และพร้อมในการพัฒนาพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ภายในบริเวณริมแม่น้ำน่าน มีเป้าหมายของการพัฒนาเต็มรูปแบบในปี พ.ศ.2550 หรืออีก 3 ปีข้างหน้า

4.6.2 การกำหนดปัจจัย และค่าน้ำหนักของปัจจัย

4.6.2.1 การกำหนดปัจจัยต่าง ๆ

ปัจจัยในที่นี้หมายถึง ส่วนหรือสาเหตุสำคัญที่เป็นตัวกำหนด ประเภทของการใช้ที่ดินที่มีผลต่อการกำหนดที่ตั้งในระดับที่แตกต่างจากการกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ ที่เน้นความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ดังนั้นปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์จึงมุ่งเน้นในประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะและความพร้อมของพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยมีปัจจัยทางด้านกายภาพ (ความพร้อมของพื้นที่) และด้านการท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยทางด้านสังคมนั้นวิเคราะห์ว่าบริเวณพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำน่าน เป็นบริเวณพื้นที่ที่มีความพร้อมในการได้รับบริการทั้งสังคมหรือโครงสร้างพื้นฐาน

4.6.2.2 การกำหนดค่าน้ำหนักของปัจจัย

ความหมายของค่าน้ำหนักของปัจจัย (Weighting of factors) คือ สิ่งที่จะอธิบายถึงค่าความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยหลัก และปัจจัยรอง เพื่อรวบรวมเป็นค่าคะแนนรวมของศักยภาพในระดับต่าง ๆ

ค่าน้ำหนักของปัจจัย กำหนดขึ้นตามลักษณะของปัจจัยโดยแสดงค่าลักษณะของปัจจัยออกมาเป็นตัวเลข (โดยกำหนดให้มีค่าประมาณ 2-3 เท่า ตามลักษณะของศักยภาพของพื้นที่ในระดับต่าง ๆ คือ ศักยภาพสูง , ศักยภาพปานกลาง และ ศักยภาพต่ำ)

ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านกายภาพ มีค่าน้ำหนักของปัจจัย 3 เท่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีค่าน้ำหนัก 1 เท่าและปัจจัยด้านสังคม มีค่าน้ำหนัก 1 เท่า

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย²

ลักษณะของปัจจัย	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก
ด้านกายภาพ	1. ระบบการเข้าถึง	3
	2. มุมมองที่สวยงาม	3
	3. พื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้	3
	4. ลักษณะความหนาแน่น	2
	5. พื้นที่น้ำท่วม	2
	6. ความลาดชันของพื้นที่	2
เศรษฐกิจ	7. แหล่งงาน	1
	8. ราคาที่ดิน	1
สังคม	9. สถาบันการศึกษา	1
	10. สถานีตำรวจ	1
	11. สถานีดับเพลิง	1

4.6.3 การกำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการวัด

4.6.3.1 ระบบการเข้าถึง (ACCESSIBILITY)

ระบบการเข้าถึง มีความสำคัญต่อการปรับปรุงชุมชนเพื่อเป็นการหาศักยภาพของพื้นที่ชุมชน โดยมาเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมต้องมีความสะดวกสบายในการเดินทางทุกรูปแบบเพื่อเข้าถึงภายในชุมชน ซึ่งการพิจารณาความสะดวกสบายได้เป็นอย่างดี โดยมีการเชื่อมโยงโครงข่ายถนนและลำคลอง โดยพื้นที่รอบนอกจะมีความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากถนนสายหลักโดยใช้การพิจารณาจากระยะห่างของการเดินทางจากภายในชุมชนสู่ถนนสายหลัก ถนนสายรองและถนนสายย่อย จึงมีค่าคะแนนติดดังต่อไปนี้

² ที่มา : การสำรวจพื้นที่ศึกษา

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนดินของระบบการเข้าถึง³

ระยะห่างจากถนน (เมตร)	ค่าคะแนนดิน	คะแนนจริง (คูณ 3)
ถนนสายหลัก	3	9
ถนนสายรอง	2	6
ถนนสายย่อย	1	3

4.6.3.2 พื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ (Development Area)

เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณพื้นที่ที่สามารถจะพัฒนาได้ในอนาคต ซึ่งบริเวณดังกล่าวต้องพิจารณาจาก การมีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเข้าถึง และราคาที่ดิน และสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์ เพื่อส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางเกษตรกรรมที่สำคัญต่อไป ในอนาคต โดยแบ่งลักษณะของการให้ค่าคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดินของพื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้

ลักษณะของพื้นที่	ค่าคะแนนดิน	คะแนนจริง (คูณ 3)
พื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ในอนาคต	3	9
พื้นที่ที่สามารถพัฒนาได้ปานกลาง	2	6
พื้นที่ที่ไม่สามารถพัฒนาได้	1	3

4.6.3.3 มุมมองที่สวยงาม (TAKE GOOD VIEW)

เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งบริเวณดังกล่าวต้องมีทัศนียภาพที่สวยงามและกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำ น่าจะเป็นพื้นที่เหมาะแก่การอนุรักษ์ปรับปรุงเพื่อส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไป และทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา โดยแบ่งลักษณะของการให้ค่าคะแนนทางด้านมุมมองเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้

3 ที่มา : มาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ

4 ที่มา : จากการสำรวจของความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนดิบของมุมมองที่สวองามของพื้นที่ศึกษา⁵

ระดับของมุมมอง	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 3)
พื้นที่ที่มีมุมมองดี	3	9
พื้นที่ที่มีมุมมองปานกลาง	2	6
มุมมองไม่ดี	1	3

4.6.3.4 ลักษณะความหนาแน่น (DENSELY)

เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ประการหนึ่งก็คือบริเวณดังกล่าวต้องเป็นบริเวณที่เป็นพื้นที่โล่งว่า เป็นส่วนใหญ่เพื่อความเหมาะสมต่อการปรับปรุงจัดวางผังการทำกิจกรรมทางการเกษตรกรรม คือ เป็นบริเวณที่โล่งว่างไม่มีอุปสรรคต่อการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่มากนัก

โดยพิจารณาว่า ลักษณะหรือรูปแบบของพื้นที่ที่มีความเป็นโล่งว่าง จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเหมาะสม ในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่หรือบริเวณที่มีความเป็นพื้นที่โล่งว่างต่ำ ฉะนั้นจึงพิจารณาจากลักษณะความหนาแน่นหรือพื้นที่คลุมดินของอาคารเป็นส่วนน้อย หรือเป็นพื้นที่โล่งว่าง จะมีศักยภาพในการพัฒนามากกว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นหรือพื้นที่คลุมดินของอาคารมากกว่า โดยแบ่งลักษณะของความหนาแน่นออกเป็น 4 ระดับ มีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย⁶

ระดับความหนาแน่น (ร้อยละ)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
0 - 25	4	8
26 - 50	3	6
51 - 75	2	4
76 - 100	1	2

5 ที่มา : จากการสำรวจของความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

6 ที่มา : สำนักงานผังเมืองจังหวัดอุดรธานี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.3.4 พื้นที่น้ำท่วมขัง (FLOODING)

เป็นปัจจัยที่สำคัญโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ บริเวณที่มีศักยภาพสูงในการปรับปรุงควรเป็นบริเวณที่มีพื้นที่ราบ (Plan) จะมีศักยภาพในการพัฒนาสูง โดยพิจารณาว่าลักษณะของพื้นที่ ที่มีความเป็นพื้นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง จะมีความเหมาะสม หรือความพร้อมในการพัฒนามากกว่าบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง จึงกำหนดตัวชี้วัดจากลักษณะของพื้นที่ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ จึงมีการกำหนดตัวชี้วัด จากลักษณะของบริเวณพื้นที่ออก เป็น 3 ระดับดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนดิบของพื้นที่น้ำท่วมขัง⁷

ลักษณะของพื้นที่	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
พื้นที่น้ำท่วมขัง	1	2
พื้นที่ลุ่มน้ำเคยท่วมขัง	2	4
พื้นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง	3	6

4.6.3.5 ความลาดชันของพื้นที่ (SLOP)

ความลาดชันของพื้นที่เป็นปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีความสำคัญ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีความลาดชัน 0-5% และมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 2 - 30 เมตร จึงมีเกณฑ์ในการพิจารณาจากพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง จะมีความลาดชันน้อยหรือเป็นพื้นที่ราบ

โดยใช้การพิจารณาจากความลาดชันของพื้นที่ และความสามารถในการเดินทางของคนและรถ จึงมีตัวกำหนดตัวชี้วัดความลาดชันของพื้นที่ออกเป็น 3 ระดับ โดยให้ค่าคะแนนดิบดังนี้

⁷ ที่มา : สำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดอุตรดิตถ์ และการสอบถาม

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนตบความลาดชันของพื้นที่⁸

ความลาดชันของพื้นที่	ค่าคะแนนตบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
ความลาดชันน้อยกว่า 3 %	3	6
ความลาดชัน 3 - 5 %	2	4
ความลาดชันเกิน 5 %	1	2

4.6.3.6 แหล่งงาน (INTERNAL JOB)

แหล่งงานเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยการพิจารณาจากบริเวณที่มีความสะดวก ในการเข้าถึงแหล่งงานได้อย่างรวดเร็ว จะเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่ใช้เวลามากในการเข้าถึงแหล่งงานของชุมชนโดยกำหนดตัวชี้วัดจากระยะเวลาในการเดินทางเข้าถึงแหล่งงาน แบ่งเป็นระยะเวลาและค่าคะแนนดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าคะแนนตบแหล่งงานของชุมชน⁹

ระยะเวลา (นาที)	ค่าคะแนนตบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ระยะเวลาในการเดินทาง 0 - 10	3	3
ระยะเวลาในการเดินทาง 10 - 20	2	2
ระยะเวลาในการเดินทาง 20 - 30	1	1

4.6.3.7 ราคาที่ดิน

ราคาที่ดิน(Land Cost) บริเวณที่ดินที่มีราคาสูงจะทำให้การพัฒนาและการลงทุนได้ยากกว่าบริเวณที่ดินที่มีราคาต่ำซึ่งเป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญในการวิเคราะห์ โดยการกำหนดตัวชี้วัดจากราคาที่ดินของกรมที่ดินแบ่งเป็นช่วงราคาและค่าคะแนนดังนี้

8 ที่มา : สำนักงานโยธาธิการ

9 ที่มา : การสอบถาม และการวิเคราะห์

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าคะแนนดิบของราคาที่ดิน¹⁰

ราคาที่ดิน (บาทต่อไร่)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ต่ำกว่า-100,000	4	4
200,000	3	3
500,000	2	2
1,000,000 -ขึ้นไป	1	1

4.6.3.8 สถาบันการศึกษา (EDUCATION)

สถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยทางด้านสังคมที่สำคัญ ซึ่งบริเวณที่อยู่ใกล้สถาบันการศึกษา จะมีความพร้อมและมีศักยภาพในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสถาบันการศึกษา โดยใช้การพิจารณาจากระยะทางของการเดินทางภายในพื้นที่ชุมชน โดยแบ่งลักษณะเกณฑ์ในการพิจารณาเป็น 3 ระดับมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าคะแนนดิบของสถาบันการศึกษา¹¹

โรงเรียนอนุบาล และประถมศึกษา	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ภายในรัศมี 500 เมตร	3	3
ภายในรัศมี 1,000 เมตร	2	2
ภายในรัศมีเกิน 1,000 เมตร	1	1

4.6.3.9 สถานีตำรวจ (POLICE STATION)

สถานีตำรวจ เป็นปัจจัยในการพัฒนาพื้นที่ทางด้านสังคมอีกด้านที่สำคัญ โดยทำหน้าที่ให้การบริการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งใช้เกณฑ์พิจารณาจากบริเวณพื้นที่ที่อยู่ใกล้สถานีตำรวจโดยมีระยะทางที่สั้นในการเดินทางจากสถานีตำรวจไปยังจุดเกิดเหตุ จะเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสถานีตำรวจ จึงพิจารณาจากระยะห่างจากสถานีตำรวจถึงจุดที่เกิดเหตุเป็น 3 ระดับ จึงมีค่าคะแนนดิบดังนี้

10 ที่มา : ราคาประเมินปี พ.ศ. 2546 สำนักงานที่ดินและป่าไม้ อำเภอตรอน

11 ที่มา : การสำรวจ และการสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานตำรวจ	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าคะแนนดับของสถานีตำรวจ¹²

สถานีตำรวจ	ค่าคะแนนดับ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ระยะห่าง 0 - 1 กม.	3	3
ระยะห่าง 1 - 3 กม.	2	2
ระยะห่าง 3 กม. ขึ้นไป	1	1

4.6.3.10 สถานีดับเพลิง (FIRE STATION)

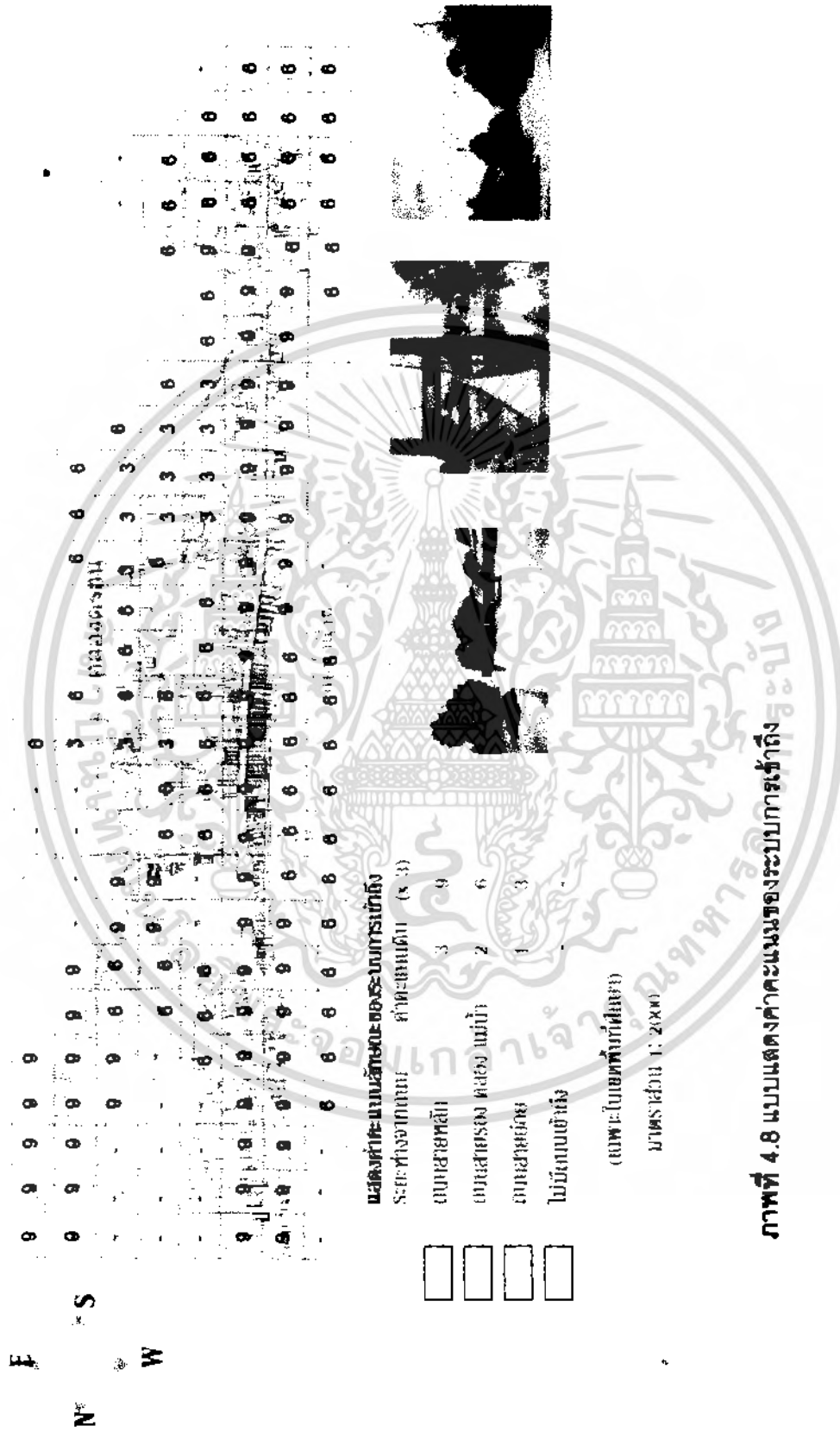
สถานีดับเพลิง เป็นปัจจัยในการพัฒนาพื้นที่ทางด้านสังคมอีกด้านที่สำคัญ โดยทำหน้าที่ให้บริการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินให้แก่นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งใช้เกณฑ์พิจารณาจากบริเวณพื้นที่ที่อยู่ใกล้สถานีตำรวจโดยมีระยะทางที่สั้นในการเดินทางจากสถานีตำรวจไปยังจุดเกิดเหตุ จะเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสถานีตำรวจ จึงพิจารณาจากระยะห่างจากสถานีตำรวจถึงจุดที่เกิดเหตุเป็น 3 ระดับ จึงมีค่าคะแนนดับดังนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าคะแนนดับของสถานีดับเพลิง¹³

สถานีตำรวจ	ค่าคะแนนดับ	คะแนนจริง (คูณ 1)
ระยะห่าง 0 - 1 กม.	3	3
ระยะห่าง 1 - 3 กม.	2	2
ระยะห่าง 3 กม. ขึ้นไป	1	1

¹² ที่มา : จากการสำรวจ และการสอบถาม

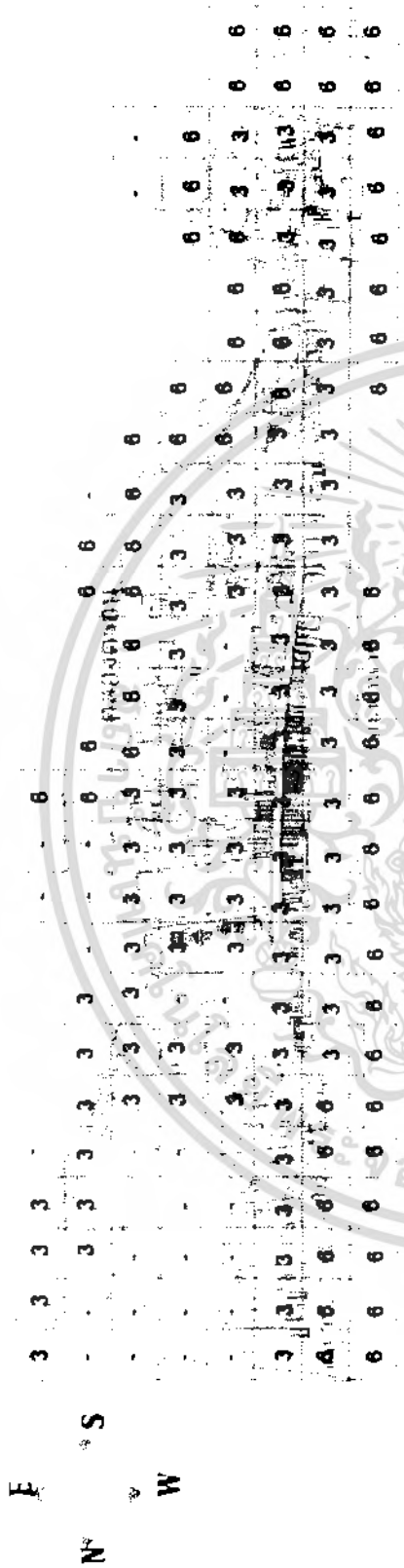
¹³ ที่มา : จากการสำรวจ และการสอบถาม

ภาพที่ 4.8 แบบแสดงค่าคะแนนของระบบการเข้าถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงตำแหน่งของภูมิเขตของพื้นที่ศึกษา

ระดับภูมิเขตที่ 1 ค่าคะแนนเต็ม (x 3)

พื้นที่ภูมิเขต 2 3

พื้นที่ภูมิเขตปานกลาง 1 3

พื้นที่ภูมิเขตไม่ได้

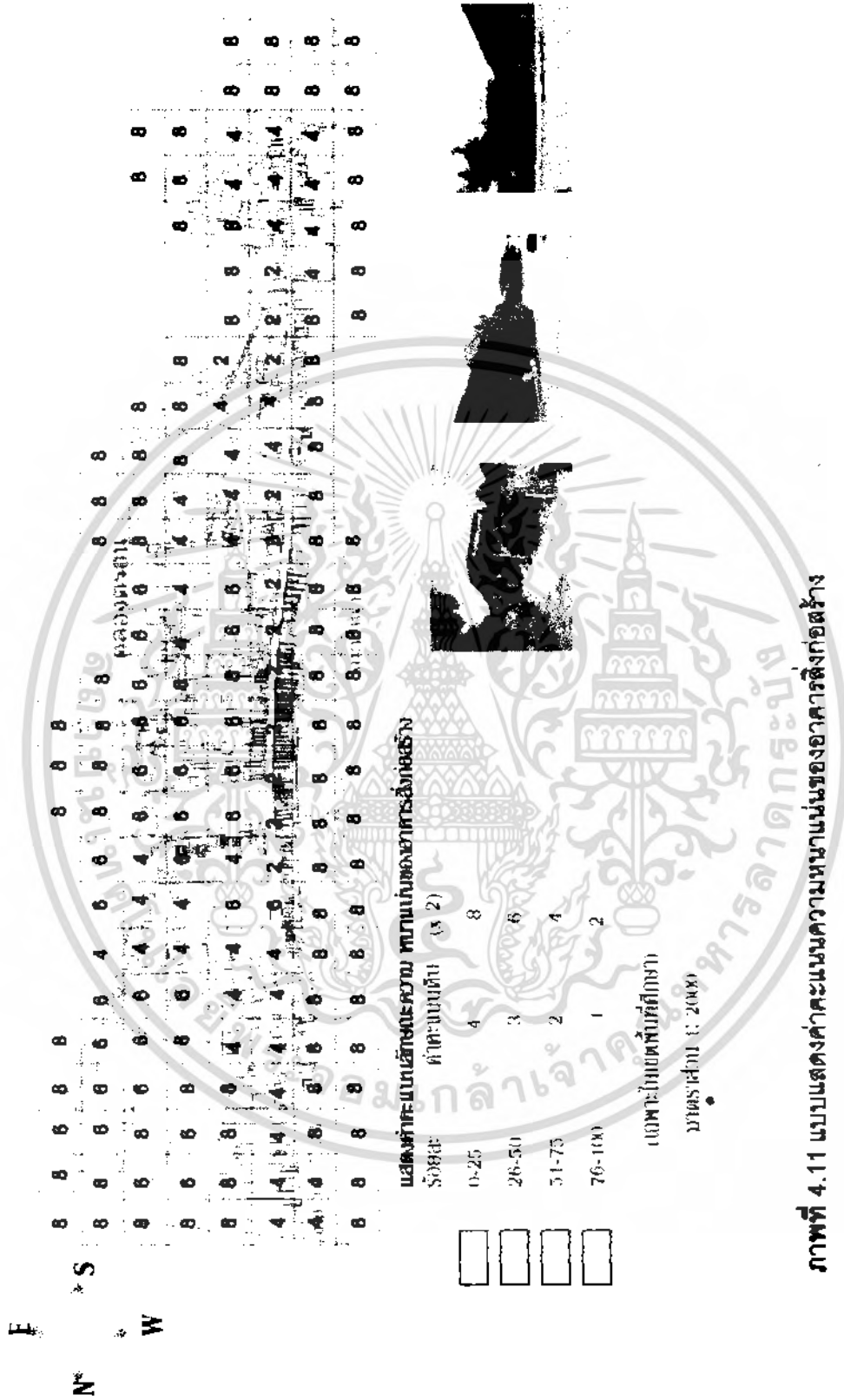
(เฉพาะในเขตพื้นที่ศึกษา)

มาตรฐาน 1: 2000

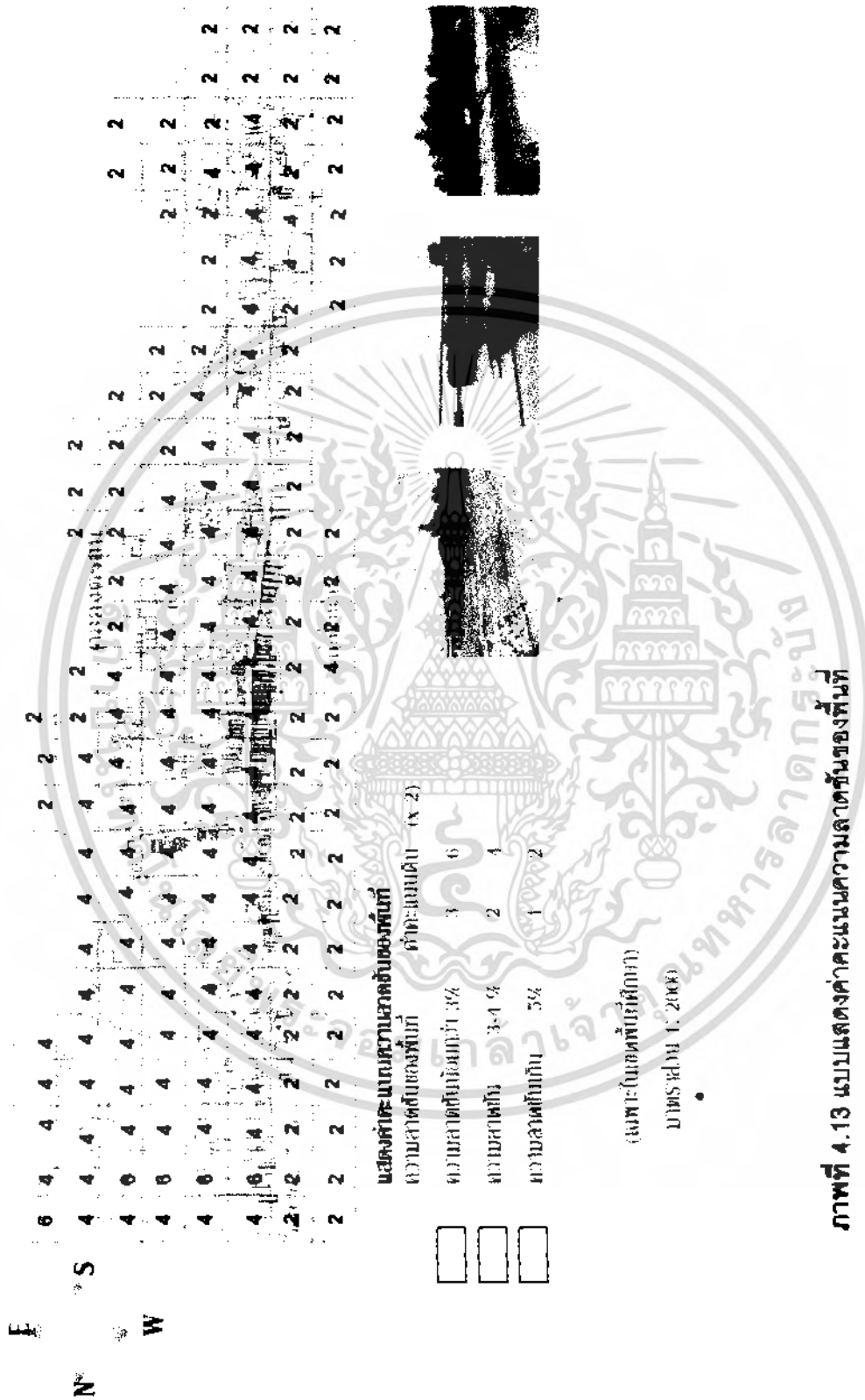
ภาพที่ 4.10 แบบแสดงค่าคะแนนของภูมิเขตของพื้นที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

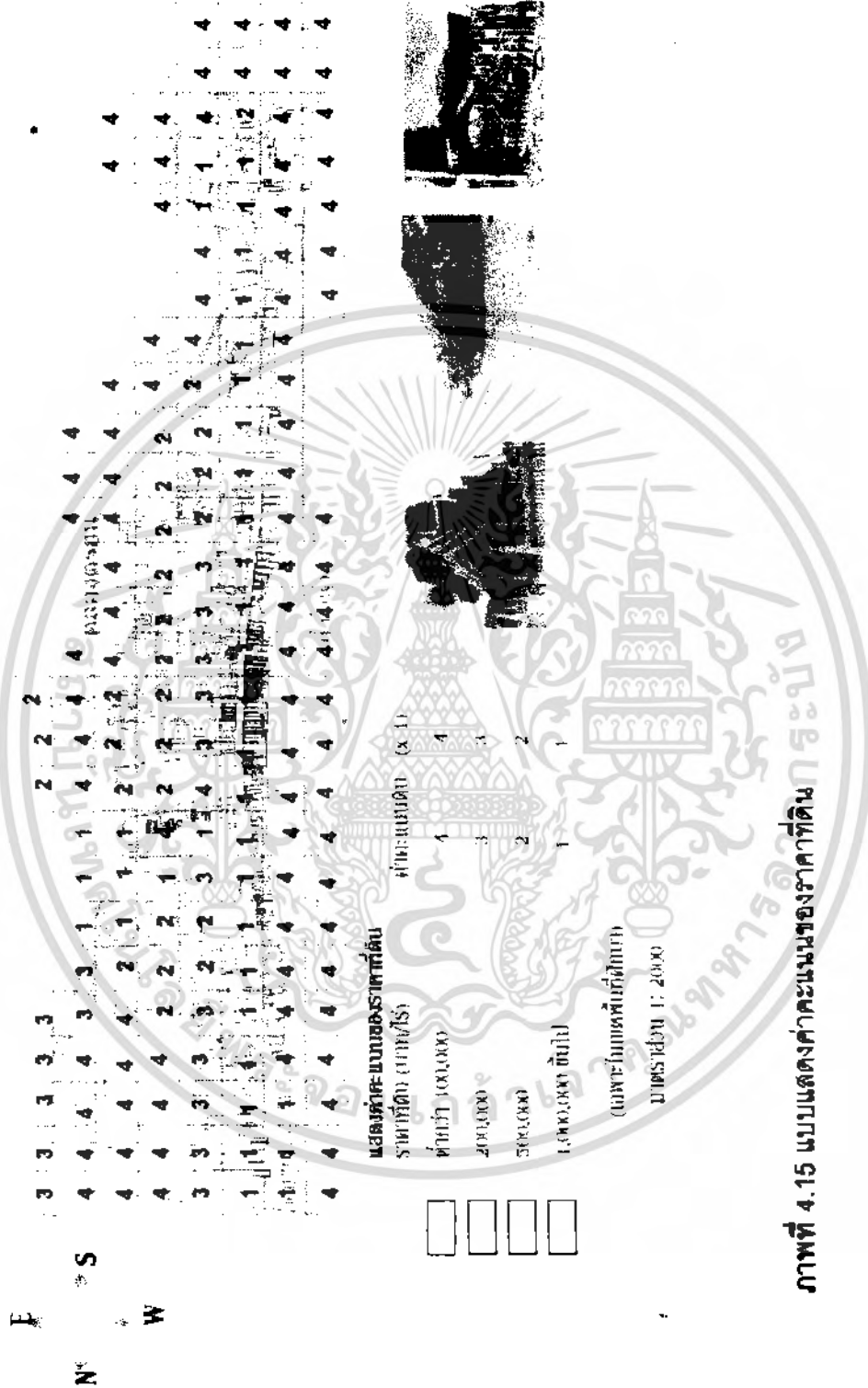

ภาพที่ 4.13 แบบแสดงค่าระแวงความเร็วลมของพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

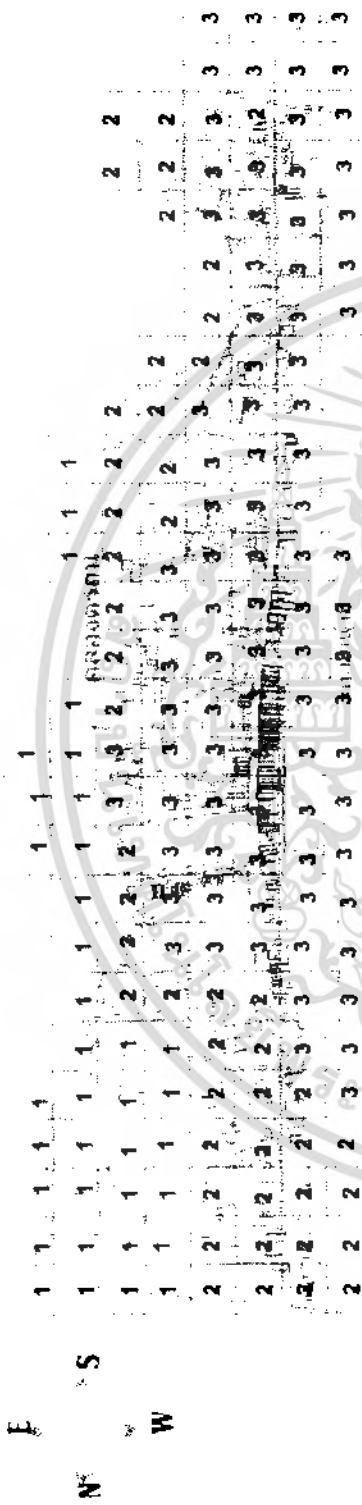

ภาพที่ 4.15 แบบแสดงค่าคะแนนของราคาที่ดินภาคระบียง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงท่าละแบบของสมาชิกตัวเดียว

สมาชิกตัวแรก   หักคะแนนด้วย (x 1)

ระยะห่าง 0-1 ซม.

ระยะห่าง 1-3 ซม.

ระยะห่าง 3 เมตรขึ้นไป

(แยกไปแยกตัวกับภาพ)

มาตรฐานฉบับ 17-2000

ภาพที่ 4.17 แบบแสดงค่าคะแนนของสถานีดับเพลิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.4 การกำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

4.6.4.1 แนวความคิด

บริเวณริมแม่น้ำน่าน ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน เป็นพื้นที่ที่มีความกว้างขวาง แต่มีเส้นขอบเขตค่อนข้างเด่นชัดในรูปของสายน้ำ (แม่น้ำ และคลองตรอน) โดยรอบพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์จึงกำหนดขึ้นจากพื้นที่บริเวณ ชุมชนริมแม่น้ำน่าน ที่ถูกล้อมรอบจากแนวแม่น้ำน่าน และคลองตรอน

4.6.4.2 ขอบเขตและหน่วยพื้นที่

พื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำน่าน กำหนดขอบเขตจากการศึกษาจากขอบเขต ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 65 ไร่ อยู่ในพื้นที่ระหว่างจุดรวมของแม่น้ำน่านและคลองตรอน ให้เป็นจุดตั้งต้น แล้วมุ่งตรงไปทางทิศใต้ 1.30 กิโลเมตร และริมแม่น้ำน่าน โดยทำการวิเคราะห์พื้นที่ในระบบตารางแบ่งออกเป็นพื้นที่ย่อยรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีช่องละ 200 x 200 เมตร ซึ่งมีจำนวน 172 ช่อง โดยพื้นที่แต่ละช่องมีพื้นที่ประมาณ 400 ตารางเมตร 0.25 ไร่

4.6.5 การรวบรวมคะแนนและการจัดลำดับความเหมาะสมของพื้นที่ศึกษา

1)พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง (ค่าคะแนน 20-26) มีจำนวน 27 ช่อง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 6.75 ไร่ หรือร้อยละ 6.7

2)พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง (ค่าคะแนน 27-33) มีจำนวน 70 ช่อง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 17.5 ไร่ หรือร้อยละ 40.7

3)พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำ (ค่าคะแนน 34-40) มีจำนวน 75 ช่อง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 18.75 ไร่ หรือร้อยละ 43.6

จากการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่ในการปรับปรุง รวมทั้งแนวโน้มในการปรับปรุงพื้นที่ที่มีความพร้อม โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณา สรุปได้ว่า บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง คือบริเวณริมแม่น้ำน่าน และบริเวณริมคลองตรอน ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการเข้าถึงที่อยู่บริเวณถนนสายหลัก ซึ่งโอกาสในการปรับปรุงมีมากเพราะยังมีพื้นที่ที่มีความเบาบางจนถึงโล่งว่าง สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลาง จะมีความหนาแน่นของอาคารมาก ไม่มีพื้นที่ว่าง มีเส้นทางเข้าหลักเป็นถนนสายรอง การพัฒนาปรับปรุงต้องใช้เงินจำนวนมาก สำหรับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปรับปรุงต่ำ คือบริเวณที่ไม่มีระบบโครงข่ายคมนาคม และพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ห่างจากความเจริญ และมีน้ำท่วมขัง

4.7 วิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนริมแม่น้ำน่านเพื่อที่จะสามารถสรุปบทบาทในปัจจุบัน และคาดการณ์บทบาทของพื้นที่ในอนาคตโดยดู จากแนวโน้ม ศักยภาพความเหมาะสมของพื้นที่ ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาตลอดจนโครงการทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยมีบทบาทที่สำคัญดังนี้

4.7.1 วิเคราะห์จากแผนพัฒนาต่างๆ ซึ่งได้แก่การศึกษาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาเทศบาล สรุปเป็นบทบาทจากอดีต ปัจจุบัน และบทบาทในอนาคตดังนี้

ก. ด้านเศรษฐกิจ

อดีต	-เป็นเมืองที่มีบทบาทศูนย์กลางการค้า และบริการ
ปัจจุบัน	-เป็นแหล่งกลางในการเป็นตลาดขายสินค้าทางการเกษตร
อนาคต	-เป็นเมืองการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม -เป็นเมืองศูนย์กลางบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม -ศูนย์กลางรับซื้อสินค้าทางการเกษตรของภาคเหนือ -ศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ต่อเนื่อง

1) บทบาทของย่านพักอาศัยของชุมชนริมแม่น้ำน่าน

- เป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม ในระดับชุมชน รองรับกิจกรรม ด้านการค้าย่อย ตลาด และการบริการแก่ประชาชนในชุมชน

2) บทบาทของย่านชุมชนริมแม่น้ำน่าน ต.บ้านแก่ง

- เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมของภาคเหนือตอนล่าง
- เป็นศูนย์แปรรูปสินค้าทางการเกษตร (ผลไม้) ของภาคเหนือตอนล่าง
- เป็นศูนย์กลางการลงทุนด้านการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนล่าง

4.7.2 วิเคราะห์จากบทบาทในปัจจุบัน

จากบทบาทในปัจจุบัน และแผนพัฒนา ตลอดจนศักยภาพต่าง ๆ ของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง เป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมสภาพการพัฒนาของชุมชนให้ดีขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบัน การพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวถูกข้อจำกัดในด้านกายภาพของพื้นที่ ทำให้การพัฒนาสำหรับบทบาทต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตมีอุปสรรค และข้อจำกัด ไม่สามารถที่จะพัฒนาพื้นที่เพื่อตอบสนองต่อบทบาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้น ดังนั้น จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ควรมีการส่งเสริมในศักยภาพที่มีอยู่เดิมของพื้นที่ บริเวณริมแม่น้ำน่าน และบริเวณริมคลองตรอน ให้สามารถตอบสนองต่อแผน และนโยบายให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงศักยภาพในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด และพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำน่าน และบริเวณริมคลองตรอน เพื่อที่สามารถรองรับกิจกรรมความเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และมีบทบาทที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งได้ในอนาคต

4.7.3 สรุปบทบาท และหน้าที่ของพื้นที่ศึกษา

จากการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเมือง แนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรม บทบาทที่สำคัญจากอดีต สภาพปัจจุบัน และบทบาทหน้า และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถสรุปบทบาท และการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมแห่งใหม่ได้ดังนี้

- 1) บทบาทหน้าที่ของย่านพักอาศัยของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง
  - เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมของภาคเหนือตอนล่าง
  - เป็นศูนย์กลางการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (ผลไม้) และสินค้า OTOP ของภาคเหนือตอนล่าง
  - เป็นศูนย์กลางการลงทุนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมของภาคเหนือตอนล่าง

บทที่ 5

การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา

5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา

5.1.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา

การศึกษาวិเคราะห์ เพื่อวางแผนอนุรักษ์ และปรับปรุงชุมชนริมแม่น้ำเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาในด้านต่าง ๆ คือ ด้านกายภาพ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเสื่อมถอยของชุมชนริมแม่น้ำนาน เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในรูปแบบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และเอกลักษณ์ของชุมชนริมแม่น้ำนาน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาหลักดังนี้

1) ปัญหาทางด้านจินตภาพ และทัศนียภาพ อันเกิดจากการไม่มีจุดสังเกตให้รับรู้ว่าเป็นประตูทางเข้าสู่บริเวณริมแม่น้ำนาน การขาดองค์ประกอบทางจินตภาพในลักษณะของจุดหมายตา (Landmark) ที่ช่วยในการรับรู้ถึงตำแหน่งบริเวณริมแม่น้ำนาน

2) ปัญหาโครงสร้างเรื่องการขาดกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งเสริมศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เช่น ที่พัก สนามกีฬา กลางแจ้ง สนามกีฬาริมแม่น้ำนาน ศูนย์สินค้า OTOP

3) ปัญหาการขาดสิ่งตอบสนองความต้องการทางสังคม ได้แก่ การขาดแคลนพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ลานโล่งสำหรับใช้ชมการแสดง หรือใช้ประกอบพิธีสำคัญต่าง ๆ

4) ปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของการใช้พื้นที่หลังอาคาร บริเวณริมแม่น้ำนาน

5) ปัญหาการขาดสุนทรียภาพในด้านจังหวะ ของการจัดกลุ่มกิจกรรมบริเวณริมแม่น้ำนาน

6) ปัญหาการขยายตัวของชุมชน รุกล้ำพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำนาน และพื้นที่เกษตรกรรม

ดังนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาหลักในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการวางแผนปรับปรุงบริเวณริมแม่น้ำนาน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของคนในชุมชน เพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว และการขยายตัวของชุมชนในอนาคต โดยมีแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพื้นที่ศึกษา 3 ระบบดังนี้

1) การปรับปรุงโดยการอนุรักษ์ (Conservation)

2) การปรับปรุงโดยการบูรณะฟื้นฟู (Rehabilitation)

3) ระบบการสร้างใหม่ (Clearance)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.1 ความมุ่งหมายของการพัฒนา (Goal)

ความมุ่งหมายของโครงการในการปรับปรุงชุมชนริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม จากการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่หลักของชุมชนริมแม่น้ำน่าน ซึ่งมีแนวโน้มในการพัฒนา และ ปรับปรุงภูมิทัศน์ดังนี้

1)ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณพื้นที่ศึกษาบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่านและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น และเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรกรรม และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง

2)เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนริมแม่น้ำน่าน ให้สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมของจังหวัดอุตรดิตถ์ ให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการจัดพื้นที่สาธารณะสำหรับชุมชน ส่งเสริมให้มีเส้นทางสำหรับจักรยานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอนุรักษ์ทางเกษตรกรรม และที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและศักยภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

3)ปรับปรุงพื้นที่ให้มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีคุณภาพ โดยจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และที่พักแรม ศูนย์กีฬา และร้านอาหาร ปรับปรุงรูปแบบ การจัดกลุ่มภูมิทัศน์ ให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเข้ามาพักมากขึ้น

4)ปรับปรุงและเสริมสร้างพื้นที่สำหรับกิจกรรม และการพักผ่อนโดยสร้าง ลานกิจกรรม อเนกประสงค์ เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมร่วมกัน

5.1.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาและปรับปรุง (Goal)

1)ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน และชุมชน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนในชุมชน

2)ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคม เกิดการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว

3) เสริมสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่น

4)ปรับปรุงบริเวณสวนผลไม้เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสวนได้โดยใช้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

5) เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม และอุบัติเหตุ

6) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7) เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการควบคุมรูปแบบของอาคารลักษณะทางสถาปัตยกรรมให้มีความสอดคล้องกับสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น

8) ส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน และที่พัก เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สัมผัสกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน และที่เป็นชุมชนเกษตรกรรม เป็นการสร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน

9) ส่งเสริมให้มีศูนย์บริการด้านการท่องเที่ยว และพักผ่อนและศูนย์กีฬาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเข้ามามากขึ้น

10) ส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มกิจกรรมต่างๆบริเวณริมแม่น้ำน่านเพื่อสร้างให้เกิดสุนทรียภาพในด้านจังหวะ (Rhythm) ทางกายภาพของพื้นที่

11) จัดระบบโครงข่ายคมนาคมให้เกิดความสะดวก เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยระบบการคมนาคมทั้งทางบก และทางน้ำ ไปยังพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ

5.1.3 เป้าหมายของการพัฒนา และปรับปรุง (Target)

1) ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ให้สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชน กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในอนาคต

2) กำหนดกิจกรรมในชุมชนให้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตรกรรม ส่งเสริมการผลิตสินค้า หัตถกรรม สินค้าพื้นบ้านเป็นการสร้างอาชีพให้แก่ประชาชน

3) ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่านเพื่อ ส่งเสริมจินตภาพของชุมชนที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพที่ดียิ่งขึ้น

4) จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับชุมชนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่

5) ปรับปรุงด้านการคมนาคมขนส่ง เพื่อการสัญจรอย่างทั่วภายในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี

6) ปรับปรุงบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน เพื่อรองรับการขยายตัวจากการเพิ่มของประชากร ให้เกิดความเป็นระเบียบในการขยายตัวในอนาคต และมีสภาพแวดล้อมที่ดี

5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต

5.2.1 ประชากรในพื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์ในพื้นที่ศึกษา ซึ่งบริเวณพื้นที่ชุมชนมีบทบาทสำคัญทางด้านเกษตรกรรมการท่องเที่ยว และเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญทั้งภายในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง จึงมีการคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยแบ่งประเภทผู้ใช้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ประชากรในพื้นที่ศึกษา
- 2) นักท่องเที่ยว
- 3) ประชากรในเขตอิทธิพล

5.2.1.1 การคาดการณ์จำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา

การขยายตัวของชุมชนเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร เป็นผลทำให้มีความต้องการพื้นที่ เพื่อที่จะรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ในการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคต ต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประชากร เช่น การอพยพย้ายถิ่นตามฤดูกาล และการย้ายถิ่นอย่างถาวร และการลงทุนของทางภาครัฐและเอกชน ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างแรงงานในพื้นที่ เพิ่มขึ้น การคาดการณ์ประชากรนี้ได้พิจารณาจากการคาดการณ์โครงสร้างจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของประชากรของเทศบาลย้อนหลัง 3 ปี ซึ่งคำนวณแล้วได้อัตราการเพิ่มของประชากร และได้นำมาคำนวณประชากรในอนาคต จึงสามารถแสดงรายละเอียดของจำนวนประชากรในอนาคต ช่วงละ 5 ปี ได้ดังตารางที่ 5.2

5.2.2 นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทำการสำรวจจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดอุดรดิตถ์เมื่อปี พ.ศ. 2535 มีจำนวน 167,555 คน โดยนักท่องเที่ยวทั้งหมดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และจากการสำรวจของคณะที่ปรึกษาในปี พ.ศ.2545 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดอุดรดิตถ์ประมาณ 225,127 คนเพิ่มขึ้นจากปี 2535 ร้อยละ 2.7 ต่อปี เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 214,146 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ประมาณ 10,981 คน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ดังตารางที่ 5.1

นักท่องเที่ยวที่หักค้างแรมในจังหวัดอุดรดิตถ์ ส่วนใหญ่จะเดินทางมาหักค้างแรมก่อนที่จะเดินทางต่อไปยังภาคเหนือตอนบน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางแบบกลุ่มทัวร์ โดยเดินทางมาจากภาคเหนือตอนบน แวะหักค้างแรม 1 คืนก่อนเดินทางกลับไปกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 แสดงการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยว ชาวไทย และชาวต่างประทศ¹

ปี พ.ศ.	อัตราการเพิ่ม	นักท่องเที่ยวชาวไทย	อัตราการเพิ่ม	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
2545	2.70	214,146	2.40	10,981
2546	2.70	219,928	2.40	11,245
2547	2.70	225,866	2.40	11,515
2548	2.70	231,964	2.40	11,791
2549	2.70	238,227	2.40	12,074
2550	2.70	244,859	2.40	12,364
2551	2.70	251,265	2.40	12,661
2552	2.70	258,049	2.40	13,003
2553	2.70	265,016	2.40	13,315
2554	2.70	272,171	2.40	13,634
2555	2.70	279,520	2.40	13,961
2556	2.70	287,067	2.40	14,296
2557	2.70	294,818	2.40	14,639
2558	2.70	302,886	2.40	14,990
2559	2.70	311,064	2.40	15,350
2560	2.70	319,463	2.40	15,718
2561	2.70	328,089	2.40	16,095
2562	2.70	336,947	2.40	16,481
2563	2.70	346,045	2.40	16,877
2564	2.70	355,388	2.40	17,282
2565	2.70	364,983	2.40	17,697

1 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การสำรวจนักท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพล

ประชากรในเขตอิทธิพล จะใช้การคาดการณ์โดยวิธี Rate of Population Growth แต่การคาดการณ์ประชากรในเขต อิทธิพลที่เข้ามาใช้พื้นที่โครงการ จะใช้สูตรแรงจูงใจของ Reilly ซึ่งเป็น Gravity Model มีรายละเอียดดังนี้

สูตร Rate of Population Growth

$$\text{สูตร } R = n'$$

R = อัตราการขยายตัว/ปี

N = ช่วงปีที่กำหนดให้

n' = สถิติจำนวนปีของข้อมูลประชากรที่กำหนดให้

Pt = จำนวนประชากรปีหลัง (ข้อมูลปัจจุบัน)

Po = จำนวนประชากรปีแรก (ข้อมูลในอดีต)

Pn = จำนวนประชากรในอนาคต

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในเขตอิทธิพลโดยใช้สูตร Rate of Population Growth สรุปจำนวนประชากรในอำเภอตรอนในอนาคตได้ดังนี้

$$R = \frac{36.587}{33.672} - 1$$

$$R = 0.11$$

การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาให้บริการในพื้นที่โครงการ

$$\text{สูตร } R_j = \sqrt{\frac{P_j}{D_{ij}^2}}$$

$$R = \frac{P_j / d_{ij}^2}{P_j / d_{ij}^2}$$

Rj = แรงดึงดูดในการให้บริการ

Prob = ความเป็นไปได้ที่ประชากรในเขตอิทธิพลเข้ามาในพื้นที่โครงการ

Pj = จำนวนประชากรในเขตอิทธิพล

Dij = ระยะทางระหว่างเขต i และ j

ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์จำนวนประชากรในเขตอิทธิพล ปี
2547-2565²

ปี พ.ศ.	ตำบลวังแดง	ตำบลบ้านก่ง	ตำบลหาดสองแคว	ตำบลน้ำอ่าง	ตำบลช่อสูง
2547	15,920	5,982	5,925	4,979	3,861
2548	15,905	5,984	5,954	4,990	3,814
2549	15,908	5,986	5,983	5,001	3,812
2550	15,911	5,988	6,012	5,013	3,810
2551	15,914	5,990	6,042	5,025	3,808
2552	15,917	5,992	6,072	5,037	3,806
2553	15,920	5,994	6,102	5,049	3,804
2554	15,923	5,996	6,132	5,061	3,802
2555	15,926	5,997	6,163	5,073	3,790
2556	15,929	5,999	6,194	5,085	3,788
2557	15,932	6,001	6,225	5,097	3,786
2558	15,935	6,004	6,256	5,109	3,784
2559	15,935	6,006	6,287	5,121	3,782
2560	15,941	6,008	6,318	5,133	3,780
2561	15,944	6,009	6,349	5,145	3,778
2562	15,947	7,001	6,381	5,157	3,776
2563	15,950	7,004	6,413	5,169	3,774
2564	15,953	7,007	6,445	5,181	3,772
2565	15,956	7,010	6,477	5,193	3,770

² ที่มา : จากกาวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนประชากรในเขตอำเภอตรอน ปี 2544-2546³

ปี พ.ศ.	2544	2545	2546
1.ตำบลวังแดง	15,513	16,110	15,899
2.ตำบลบ้านแก่ง	5,698	5,380	5,980
3.ตำบลหาดสองแคว	4,300	5,211	5,896
4.ตำบลน้ำอ่าง	4,257	4,320	4,968
5.ตำบลช่อขลุ่ย	3,994	4,182	3,864
รวม	33,672	35,203	36,587

ตารางที่ 5.4 แสดงตัวอย่างการคาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่
ในปี พ.ศ.2551⁴

พื้นที่	จำนวน ประชากร	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูดใจ	ความเป็นไปได้	ประชากรในเขต อิทธิพลที่เข้ามา ให้บริการ
1.ตำบลวังแดง	15,914	5.00	636.50	0.34	5,419
2.ตำบลบ้านแก่ง	5,990	4.50	295.80	0.16	958
3.ตำบลหาดสองแคว	6,042	4.00	377.62	0.20	1,208
4.ตำบลน้ำอ่าง	5,025	5.00	201	0.11	552
5.ตำบลช่อขลุ่ย	3,808	3.50	301.85	0.17	647
รวม	3,6779		1,821.77		8,784

3 ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดอุตรดิตถ์

4 ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.5 แสดงตัวอย่างการคาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาในพื้นที่ปี
พ.ศ.2564⁵

พื้นที่	จำนวน ประชากร	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูดใจ	ความเป็นไปได้	ประชากรในเขต อิทธิพลที่เข้ามา ให้บริการ
1.ตำบลวังแดง	15,959	5.00	638.36	0.33	5,266
2.ตำบลบ้านแก่ง	7,013	4.50	346.32	0.18	1,262
3.ตำบลหาดสองแคว	6,509	4.00	406.81	0.21	1,366
4.ตำบลน้ำอ่าง	5,205	5.00	208.2	0.10	520
5.ตำบลช่อสูง	3,768	3.50	307.59	0.16	602
รวม	38,454		1,907.28		9,016

สรุปการศึกษาวเคราะห์สถิติจำนวนผู้ใช้บริการพื้นที่ศึกษา จากกลุ่มผู้ใช้ 3 ประเภท ในบริเวณพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง, นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ , ประชากรในเขตอิทธิพล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1)ประชากรในพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง	38,454	คน
2)จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี	382,680	คน
3)ประชากรในเขตอิทธิพล	9,016	คน
รวมจำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษา	430,150	คน

5.3 การวิเคราะห์ลักษณะ และพฤติกรรมของผู้ที่เข้ามาในพื้นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ลักษณะของพฤติกรรมของประชากร ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง บริเวณริมแม่น้ำน่าน และประชากรที่ใช้บริเวณพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มลักษณะพฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่โครงการได้ดังนี้

5.3.1 ประชากรในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านแก่ง ประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณริมแม่น้ำ ลำคลอง มีวิถีชีวิตแบบชุมชนริมน้ำ ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพาณิชย์กรรม ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าของชุมชน

⁵ ที่มา : จากกาวิเคราะห์ข้อมูล

พฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่บริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน

1) ผู้ประกอบการค้าบริเวณริมทางหลวงจังหวัด มีการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น มีการซื้อขาย และเปลี่ยนสินค้า ตลอดจนจำหน่ายของฝากของที่ระลึก ทำให้มีการพลุกพล่านในบริเวณพื้นที่ชุมชน และเกิดขวางทางสัญจรบางส่วน ทำให้เกิดความรำคาญแก่นักท่องเที่ยว และผู้ผ่านไปผ่านมา

2) ผู้อยู่อาศัยบริเวณริมแม่น้ำน่าน เป็นประชาชนในท้องถิ่น มีการประกอบอาชีพแปรรูปผลไม้ ที่เหลือจากการคัดเกรดจากสวน มีการทำเป็นลักษณะของกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งยังขาดสถานที่ประกอบกิจกรรมที่ชัดเจน ให้เป็นสัดส่วน ยังมีการปะปนอยู่กับชุมชนเดิม พฤติกรรมที่พ้ออาศัยมีความแออัด และขาดความเป็นระเบียบ ส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพบริเวณริมแม่น้ำ

3) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีการมาใช้พื้นที่สวนสาธารณะเดิม มีตั้งแต่วัยเด็ก จนถึงผู้สูงอายุ พฤติกรรมมีการมาใช้กันในเวลาช่วงเช้าและช่วงเย็น เพื่อมาออกกำลังกาย ,พักผ่อน และบางส่วนให้เป็นลานกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ ของชุมชน ในพื้นที่ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และขาดการดูแลทำให้เกิดสภาพที่เสื่อมโทรม เกิดการทำลายภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน และยังส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

4) ผู้บริโภค ที่เป็นชาวบ้านในชุมชน เป็นประชาชนท้องถิ่น มีความใกล้ชิดทางสังคม มีความสามัคคี และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พฤติกรรมในการเข้ามาใช้พื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้า เพื่อการค้ารายชีวิตประจำวัน และขายสินค้าทางการเกษตรของตนเอง

พฤติกรรมของผู้ใช้พื้นที่บริเวณสวนเกษตรกรรม

1) ผู้ประกอบการขนส่งทางการเกษตร มีการซื้อขายผลไม้ของชาวบ้าน แต่ยังคงขาดความเป็นระเบียบในการซื้อขายสินค้า มีการนำรถเข้ามาจอดรับซื้อผลไม้ภายในสวน เกิดปัญหาด้านการเคลื่อนย้ายผลผลิตลำช้า ซึ่งยังขาดพื้นที่รองรับการขนถ่ายสินค้าที่เป็นสัดส่วน และชัดเจน

2) ผู้ประกอบการเกษตรกรรม มีการทำการเกษตรกันทุกวัน บางส่วนมีการเดินทางมาสวนเข้ามา ตอนเย็นเดินทางกลับ ไปบ้านพักอาศัยฝั่งชุมชน อีกส่วนหนึ่งคือผู้ที่มีบ้านพักชั่วคราวบริเวณในสวนผลไม้ ซึ่งพฤติกรรมเกิดการไม่เป็นสัดส่วน และการเตรียมเครื่องมือยังขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการใช้พื้นที่ปะปนกัน

5.3.2. ประชากรนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมประชากรการท่องเที่ยว

จากการศึกษานักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาแวะพักรับประทานอาหารก่อนที่จะเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุตรดิตถ์ และเดินทางต่อไปยังภาคเหนือตอนบน ส่วนใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จะเดินทางแบบกลุ่มทัวร์ โดยเดินทางมาจากภาคเหนือตอนบน แวะพัก ก่อนเดินทางไปยังกรุงเทพมหานคร จึงมีการศึกษาเพื่อการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตดังนี้

1) จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางการเกษตร เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมในชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวชมสวนผลไม้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวเกษตร

2) จัดทำเกรทเฮ้าส์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวแวะพักนานขึ้น และเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการเผยแพร่ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ในท้องถิ่น โดยจัดเป็นสถานที่พักผ่อนให้นักท่องเที่ยว และกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนริมแม่น้ำ

3) เชื่อมโยงกิจกรรมในพื้นที่ และสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง โดยใช้เส้นทางน้ำ และทางบก เพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตของชุมชนเกษตรกรรม และสัมผัสวิถีชีวิตของชุมชนบริเวณริมแม่น้ำ

พฤติกรรมของประชากรในเขตอิทธิพล

1) ประชากรช่วงวัยเด็ก เข้ามาศึกษาต่อ เนื่องจากในพื้นที่ศึกษานั้นเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน ระดับอำเภอ มีการเดินทางคือ ตอนเข้ามาเรียน และตอนเย็นเดินทางกลับ

2) ประชากรเดินทางเข้ามาซื้อขายและเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งในอนาคตจะมีการขยายตัวเป็นศูนย์กลางการค้าผลผลิตทางการเกษตร

3) ประชากรเข้ามาซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ในกาประกอบอาชีพ และบางส่วนมาเพื่อแวะรับประทานอาหารเนื่องจากในพื้นที่ศึกษามีอาหารขึ้นชื่อของจังหวัดอุดรดิตถ์ ทำให้มีประชากรบริเวณใกล้เคียงเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก

5.4. การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต

5.4.1. เกณฑ์การวิเคราะห์และข้อจำกัดทางกายภาพของพื้นที่

การศึกษา และวิเคราะห์ พื้นที่ศึกษาทางด้านสภาพปัญหาต่างๆ ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามหลักการ และเหตุผลรวมถึงทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งในพื้นที่ศึกษามีข้อจำกัดทางลักษณะทางกายภาพในอนาคตได้ดังนี้

5.4.1.1. ข้อจำกัดทางด้านทำเลที่ตั้ง

เนื่องจากสภาพพื้นที่ของชุมชนเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีคลองตรอนและแม่น้ำ่านไหลผ่านพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดที่ตั้งของโรงฆ่าสัตว์ และบ่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต่อไปในอนาคต

5.4.1.2. ข้อจำกัดทางอุทกศาสตร์

พื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม และได้รับอิทธิพลของพายุดีเปรสชัน จะพัดผ่านเดือนสิงหาคม และเดือนกันยายน ทำให้มีปริมาณน้ำฝนสูงกว่าเดือนอื่น ๆ ซึ่งมีลำคลองตรอน และแม่น้ำกักเก็บน้ำอยู่ จึงทำให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ และเหมาะแก่การเพาะปลูก แต่ยังได้รับอิทธิพลปริมาณน้ำฝน ชนิดของพื้นที่ปลูกต้นไม้ยืนต้น และไม่ผล

5.4.1.3. ข้อจำกัด การใช้ประโยชน์ที่ดิน

พื้นที่บริเวณริมแม่น้ำ และคลอง ได้มีการใช้เป็นที่อยู่อาศัยจนเต็มบริเวณ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบของการก่อสร้างบ้านเรือน และทำให้เกิดปัญหาการสัญจรในชุมชน ดังนั้นการขยายตัวในอนาคต ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ต่อเนื่องจากศูนย์กลางกิจกรรมหลักของชุมชน ซึ่งมีการปรับปรุง เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และประหยัดงบประมาณในการบริการชุมชน ด้านระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และกำหนดมาตรการในการควบคุมแบบอาคารให้มีความสอดคล้องกับกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของชุมชนเป็นการเสริมสร้างเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมริมแม่น้ำ

บทที่ 6

การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา

แนวทางในการวางแผนเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่านในอนาคต ได้นำผลของการศึกษา และวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ซึ่งรวมทั้งนโยบายเป้าหมายในการปรับปรุง และความต้องการของพื้นที่กิจกรรมต่าง ๆ มาสรุปเป็นแนวคิดเพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงโดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยตามนโยบายเป้าหมายรวมทั้งการออกแบบและวางผังพื้นที่ศึกษา มีแนวคิดการแก้ปัญหาหลักที่จะเป็นและเร่งด่วน เพื่อปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เกิดจินตภาพ และความงามโดยมีพื้นฐานการพิจารณาถึงโครงสร้างหลักของชุมชน และการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อให้เกิดความประทับใจให้สามารถจดจำภาพลักษณ์ของพื้นที่ได้ และทำการพัฒนาพื้นที่บางส่วนที่มีศักยภาพเพื่อตอบสนองต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงภูมิทัศน์ ชุมชนที่เหมาะสมตามหลักการออกแบบชุมชน และมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้คำแนะนำและผังไปปฏิบัติให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ การนำเสนอแนะแนวทางการพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

6.1.1 ส่วนอาคาร

เป็นการนำเสนอแนวทางในการจัดพื้นที่ ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ สำหรับพักผ่อนให้มีมาตรฐาน และมีพื้นที่กิจกรรมรองรับ พื้นที่ทั้งหมดที่จะทำการก่อสร้างอาคาร เป็นของส่วนราชการ ไม่มีการรื้อถอน และเวนคืนที่ดิน แต่จะมีการกำหนดพื้นที่บางส่วนให้มีสถาปัตยกรรมรูปแบบเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทางรัฐจะเข้ามาจัดการกับพื้นที่นั้น ๆ แต่ไม่ได้จ่ายค่าทดแทนเป็นเงินสด เพียงแต่นำความคิดมาประกอบ คือเข้ามาพัฒนาที่ดินของเอกชน โดยรวมพื้นที่ให้ได้ตามความต้องการ จัดวางผังที่แออัด ให้เป็นระเบียบรูปแบบเดียวกัน เพื่อการอยู่อาศัยที่ดี และรองรับการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6.1.2 ส่วนพื้นที่สาธารณะ

นำเสนอการปรับปรุงการจัดระบบทางเท้าภายในชุมชนเพื่อรองรับ การท่องเที่ยวรวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่านที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา และปรับปรุงบริเวณพื้นที่ติดต่อกับฝั่งคลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนพื้นที่โล่งจะจัดทำสวนสาธารณะ ลานอเนกประสงค์ ในชุมชนเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนของคนในชุมชน และนันทนาการ

6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ

ในการพัฒนาทางด้านกายภาพของชุมชนได้กำหนดแนวทาง เพื่อใช้ในการพัฒนาด้านกายภาพ ที่สำคัญดังนี้

1) คำนึงถึงการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่อย่างมีระบบ สามารถรองรับการขยายตัวของกาท่องเที่ยวได้ มีความปลอดภัย ในด้านการสัญจรรวมทั้งมีโครงข่ายที่สามารถเข้าถึงใน ส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่ได้อย่างสะดวก

2) คำนึงถึงการกำหนดที่ตั้งของกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วางกิจกรรมที่มีแรงดึงดูดให้อยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะแก่การปรับปรุง

3) คำนึงถึงระบบทางเท้า ซึ่งเป็นระบบที่มีความสำคัญสามารถเชื่อมโยงกับระบบอื่น ๆ ได้ ตลอดจนใช้เป็นตัวเชื่อมต่อกันของทุก ๆ กิจกรรมภายในพื้นที่โครงการที่มีความปลอดภัย

4) คำนึงถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของอาคารที่สามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อมลักษณะภูมิประเทศ และเอกลักษณ์ของพื้นที่ และเอกลักษณ์ของกิจกรรมแต่ละประเภท

5) คำนึงถึงการออกแบบและวางผัง ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ดังนั้นการออกแบบทางด้านกายภาพนั้น จะนำเสนอการออกแบบเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1.เป็นการนำเสนอแนวคิดในการออกแบบอาคารบริเวณริมแม่น้ำ
 ขั้นตอนที่ 2.เป็นการนำเสนอแนวความคิดการกำหนดรูปแบบ และปรับปรุงพื้นที่ทางเข้าหลักบริเวณริมแม่น้ำน่าน

ขั้นตอนที่ 3.เป็นการนำเสนอแนวความคิดเพื่อกำหนดรูปแบบพื้นที่เปิดโล่ง บริเวณริมแม่น้ำน่าน

ขั้นตอนที่ 4.เป็นการนำเสนอแนวคิดเพื่อกำหนดรูปแบบทางเดินเท้า และเส้นทางการสัญจร ให้มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับบทบาท วัตถุประสงค์ เป้าหมายที่จะพัฒนาโครงการให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมได้ในอนาคต

โดยขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอแนวคิดในการออกแบบอาคาร

6.2.1. แนวความคิดในการออกแบบอาคารบริเวณริมแม่น้ำ และคลองตรอน

ควรมีรูปแบบที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมริมแม่น้ำ และชุมชน มีความโปร่ง มีพื้นที่สำหรับนั่งเล่นตากอากาศโดยใช้การจัดภูมิทัศน์เป็นตัวช่วยให้เกิดความเหมาะสม รมรื่น การกำหนดรูปแบบของที่พัก และสถาปัตยกรรมจะช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นสถานที่พักผ่อนในรูปแบบของเกษตรกรรม และยังช่วยสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อน

6.2.1.1. เรือนเดี่ยว

เรือนเดี่ยว เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการพักผ่อนที่เน้นประโยชน์ใช้สอยในลักษณะเรียบง่าย สำหรับกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ระดับกลาง เป็นแบบกลุ่มเพื่อน หรือครอบครัวขนาดเล็ก / กลาง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) อาคารโดยรวมต้องมีแสงสว่าง อากาศถ่ายเท และกลมกลืนกับธรรมชาติ
- 2) อยู่บริเวณที่ไม่แออัด พลุพसान แต่ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว จนรู้สึกไม่ปลอดภัย
- 3) ควรหันด้านแคบของอาคารตามแนว ทิศตะวันออก-ทิศตะวันตก
- 4) จัดกลุ่มบ้านวางตำแหน่งให้มองเห็นกันน้อยที่สุด เมื่ออยู่ในบ้านโดยใช้วิธีให้กลุ่มต้นไม้บัง หรือลักษณะการสูงต่ำของพื้นที่
- 5) สามารถเข้าถึงตัวบ้านได้ง่าย และมุมมองดี
- 6) อาจจะทำออกแบบให้มีลานจอดรถเฉพาะแต่ละหลัง

6.2.1.2. เรือนแถว

เรือนแถว เป็นที่พักหลายหน่วย ที่สร้างขึ้นติดกันเป็นหลังเดียวกัน เหมาะสำหรับการพักผ่อนเป็นหมู่คณะ ขนาดใหญ่ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ควรให้ความสำคัญกับการประหยัดพลังงาน และความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
- 2) ออกแบบให้พื้นที่เฉลียงนอกชายคากว้างพอสมควร จัดไว้ตรงด้านที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม เพื่อให้ผู้พักผ่อนได้ใช้พื้นที่ดังกล่าวร่วมกัน
- 3) อาคารควรมีลักษณะที่โปร่ง อากาศถ่ายเทได้อย่างสะดวก
- 4) ควรมีชายคาที่ยื่นยาวเพื่อป้องกันแสงแดด และฝน
- 5) ควรใช้หลังคาจั่ว เพื่อกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

ข้อกำหนด

- 1) การใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะตามสภาพธรรมชาติ ให้มีที่ว่างตามแนวริมฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร
- 2) เรือนเดี่ยวควรมีความจุต่อหลังไม่เกิน 6 คน มีห้องน้ำ/ สุขาภายใน
- 3) ควรเป็นที่ลาดชันไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์

6.2.1.3.แนวความคิดในการปรับปรุงร้านค้า

ร้านค้าบริเวณริมแม่น้ำน่านปัจจุบันมีลักษณะเป็นห้องแถวทั่ว ๆ ไป รูปแบบอาคารไม่ได้แสดงออกถึงความเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และไม่ช่วยสร้างบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยว บางช่วงจะมีความแออัดของร้านค้า ขาดความเรียบร้อย อาคารขาดลักษณะเด่น หรือขาดการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว จึงควรกำหนดรูปแบบของอาคาร เพื่อให้ส่งเสริมความเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และสร้างบรรยากาศที่คึกคัก ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

- 1) ควรมีการกลมกลืนกับอาคารข้างเคียง และมีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น
- 2) ควรมีกันสาด เพื่อป้องกันแดด และฝน และควรมีความต่อเนื่องกัน
- 3) ควรมีอากาศถ่ายเท โปร่งเพื่อให้นักท่องเที่ยวมองเห็นกิจกรรมภายในร้าน
- 4) ควรใช้หลังคาทรงจั่ว เพื่อเข้ากับพื้นที่ และบรรยากาศ

6.2.1.4.แนวความคิดในการปรับปรุงศูนย์แปรรูปผลไม้

ศูนย์แปรรูปผลไม้ปัจจุบันมีลักษณะเป็นห้องแถวทั่ว ๆ ไป อาคารอยู่ร่วมกับชุมชนริมแม่น้ำน่าน ยังขาดสถานที่ประกอบกิจกรรมที่ชัดเจน ให้เป็นสัดส่วน และยังไม่มีความโดดเด่น เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว จึงควรกำหนดรูปแบบของอาคาร เพื่อส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว และสร้างบรรยากาศที่คึกคัก โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรมีความกลมกลืนกับอาคารข้างเคียง และมีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น
- 2) ควรมีอากาศถ่ายเท โปร่งเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มองเห็นกิจกรรมต่างๆ ได้

ข้อกำหนด

- 1) การใช้ประโยชน์ที่ดินริมฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะตามสภาพธรรมชาติ ให้มีที่ว่างตามแนวริมฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง หรือ แหล่งน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร

โดยขั้นตอนที่ 2.แนวความคิดในการกำหนดรูปแบบ และปรับปรุงพื้นที่ทางเข้า

6.2.1.5 แนวความคิดในการกำหนดอาคารบริเวณชุมชนริมแม่น้ำน่าน

ปัจจุบันขาดความเป็นระเบียบ ทั้งในเรื่องรูปแบบ ที่แตกต่างกัน และแนวอาคารที่ขาดความต่อเนื่องจึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจน และไม่โดดเด่น ของบริเวณทางเข้าบริเวณริมแม่น้ำตลอดจนพื้นที่ด้านหน้าอาคาร ไม่เอื้ออำนวยต่อนักท่องเที่ยวเดินเล่นพักผ่อนได้สะดวก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องกำหนด และเสนอแนะรูปแบบอาคารให้เกิดความกลมกลืนกัน เพื่อช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว และส่งเสริมความชัดเจนของพื้นที่ บริเวณปากทางเข้าสู่บริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำ และสร้างแนวอาคารที่ชัดเจน เป็นระเบียบ และการจัดภูมิทัศน์เพื่อช่วยเป็นจุดนำสายตาสู่จุดหมายโดยมีข้อเสนอแนะ และข้อกำหนดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรรักษาแนวหลังคาของอาคาร และแนวกั้นลาดของชั้นล่างให้เกิดความต่อเนื่องกัน
- 2) อาคารที่อยู่ติดถนน ควรออกแบบให้อาคารมีความสูงที่ใกล้เคียงกัน สำหรับอาคารที่มีขนาดใหญ่กว่าอาคารข้างเคียง ใช้การลดทอนสัดส่วนอาคาร ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน และกลมกลืนกับอาคารข้างเคียง
- 3) อาคารที่ตั้งอยู่บริเวณหัวมุม ในชั้นล่าง ควรมีลักษณะช่องเปิดโล่งเพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้า และนักท่องเที่ยว

6.2.1.6 แนวความคิดในการกำหนดจุดหมายตาบริเวณทางเข้าหลัก

บริเวณปากทางเข้าหลักสู่บริเวณริมแม่น้ำน่านเป็นบริเวณที่ควรเน้นให้เกิดความโดดเด่นสะดุดตาแก่ผู้ที่ผ่านมารวมทั้งนักท่องเที่ยว เพื่อให้รับรู้ และจดจำได้ง่าย ควรกำหนดตำแหน่งการวางอาคาร ให้เปิดมุมมองของทางเข้า และสร้างให้เกิด SPACE เพื่อสร้างความโดดเด่นให้แก่จุดหมายตา

ข้อกำหนด

- 1) กำหนดให้จัดวางแนวอาคารให้ทำมุม 45 องศา กับถนน เพื่อให้เห็นจุดหมายตาได้ชัดเจน
- 2) กำหนดให้จุดหมายตาต้องมีความสูงไม่น้อยกว่า 12.00 เมตร

ข้อเสนอแนะ

- 1) แนวหลังคาของอาคาร และกั้นลาดควรเท่ากันโดยตลอด
- 2) รูปทรงของอาคารควรดูกลมกลืนต่อเนื่องกัน และไม่โดดเด่นกว่าจุดหมายตา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 3) จุดหมายตาควรมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานที่
โดยขั้นตอนที่ 3.แนวความคิดเพื่อกำหนดรูปแบบพื้นที่เปิดโล่ง บริเวณริมแม่น้ำ
- 6.2.1.7.รูปแบบของลานเอนกประสงค์

ในการออกแบบควรสร้างให้เกิดขอบเขตลานเอนกประสงค์ที่ชัดเจน และมีความยืดหยุ่นในการใช้งาน มีพื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ เช่น นั่งพักผ่อน ที่ชมการแสดง ที่นัดพล ควรสร้างบรรยากาศหรือมุมมอง ให้ผู้ใช้ลานเอนกประสงค์ รับรู้ว่าจะอยู่ที่ไหน พื้นที่ลานเอนกประสงค์ และภูมิทัศน์ควรเอื้อต่อการจัดกิจกรรม และช่วยส่งเสริมจุดหมายตาให้โดดเด่น การคำนึงถึงความสะดวก สบาย การใช้สอย และการปลอดภัย จะช่วยดึงดูดให้มีผู้คนเข้ามาใช้ลานเอนกประสงค์ ซึ่งจะช่วยสร้าง ACTIVITY ให้แก่พื้นที่บริเวณริมแม่น้ำ ควรเป็นที่เปิดโล่งให้เป็นพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมแสดง และพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนได้ ควรสร้างให้มีความกลมกลืนต่อเนื่องกัน เพื่อสร้างให้เกิดเอกลักษณ์ของชุมชน และลานเอนกประสงค์ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรจัดให้มีส่วนที่เป็นสนามหญ้า และส่วนที่เป็นพื้นแบบแข็ง เพื่อการใช้งานที่แตกต่างกัน ตามความเหมาะสม
- 2) ควรจัดให้มีการเปลี่ยนระดับของลานเอนกประสงค์ เพื่อสร้างให้เกิดมิติ และลำดับของการมองได้อย่างน่าสนใจ
- 3) ควรจัดให้มีองค์ประกอบประติมากรรม น้ำพุ และแสงสว่าง เพื่อสร้างความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ดี ทั้งกลางวัน และกลางคืน
- 4) ควรจัดให้มีที่สำหรับจอดรถจักรยาน

6.2.1.8. แนวความคิดในการจัดสวนสาธารณะ

โดยใช้แนวความคิดจากการจัดสวนสาธารณะ แบบ SMALL PARK DESIGN ซึ่งเป็นสวนสาธารณะ ที่มีพื้นที่ขนาดเล็ก หรือมีพื้นที่น้อย มีลักษณะเป็นสวนหย่อม ที่เน้นการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ สำหรับคนในชุมชน เข้ามาใช้พื้นที่ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

องค์ประกอบของสวน มีดังนี้

- 1.สนามเด็กเล่น
- 2.สระน้ำ
- 3.พื้นที่ปิกนิก
- 4.พื้นที่สวนหย่อม
- 5.พื้นที่ใช้อุปกรณ์ช่วยออกกำลังกาย

โดยแบ่งอุปกรณ์ออกกำลังกาย ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ช่วงล่าง

2. ช่วงบน

โดยจะมีพื้นที่เพื่อนั่งพักระหว่างทางด้วย และปัจจุบันสนับสนุนให้มีสวนผักของชุมชนโดยจะให้มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้หลังบ้านของตนเองและให้แต่ละบ้านมีส่วนช่วยกัน

ดูแล

โดยขั้นตอนที่ 4. การนำเสนอแนวความคิดในการกำหนดรูปแบบทางเดินเท้า และเส้นทางจักรยาน

6.2.1.9 แนวความคิดในการจัดรูปแบบทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน

ทางเดินเท้า และเส้นทางจักรยาน ควรคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกสบายในการสัญจร มีความร่มรื่น และมีรูปแบบที่ช่วยให้ผู้ใช้เกิดความผ่อนคลายหรือสนุกสนาน

พื้นที่ทางเดินเท้าควรแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ พื้นที่ทางเดินเท้า และพื้นที่แนวต้นไม้ ควรคำนึงถึงความปลอดภัย และความสะดวกสบาย การจัดภูมิทัศน์บริเวณใกล้ทางแยกควรช่วยส่งเสริมบริเวณทางแยกให้มีความโดดเด่นมากขึ้น

ข้อกำหนด

- 1) กำหนดให้ตำแหน่งของทางเดินเท้าอยู่ด้านหน้าอาคาร และตำแหน่งของทางจักรยานอยู่ด้านใกล้ถนน
- 2) กำหนดให้วางตำแหน่งสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะประเภท และสาธารณูปการ ไว้ในแนวเดียวกันบนทางเดินเท้า โดยจะต้องอยู่ในระยะ 1.20 เมตร จากขอบทางเท้า
- 3) กำหนดให้เส้นทางจักรยานมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร
- 4) กำหนดให้มีแนวต้นไม้ทุ่มเตี้ยเป็นเกาะกลางแบ่งระหว่างทางเดินเท้า และทางจักรยาน

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรออกแบบทางเท้า และเส้นทางจักรยานให้มีทั้งแนวเส้นตรง และแนวโค้งอิสระ เพื่อให้เกิดความ RELAX และมีที่สำหรับนั่งพักผ่อนเป็นระยะ

6.2.1.10 แนวความคิดในการออกแบบที่จอดรถ

ควรออกแบบที่จอดรถโดยคำนึงเรื่องความปลอดภัยทั้งจากการสัญจร และจากอาชญากรรม ควรสร้างความร่มรื่น และนำการจัดภูมิทัศน์มาใช้ เพื่อสร้างบรรยากาศของเมืองการ

ห้องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และออกแบบให้ที่จอดรถมีความโปร่งมองเห็นได้ทั่ว บริเวณลานจอดรถ และนำต้นไม้มาช่วยให้เกิดความร่มรื่น และช่วยในการจัดแบ่งที่จอดรถ และกำหนดบริเวณ ทางเท้าชัดเจน และในบริเวณที่มีทางตัดกันของทางเท้ากับทางรถยนต์ ควรมีการยกกระดบถนน หรือใช้วัสดุที่แตกต่างเพื่อให้ผู้ขับรถยนต์เกิดความระมัดระวัง

ข้อกำหนด

1). กำหนดให้มีห้องน้ำ ชาย-หญิง 2 ชุด ไว้บริการนักท่องเที่ยว ไว้ในที่จอดรถ บริเวณที่เป็นทางเดินไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ

ข้อเสนอนะ

2). กำหนดให้ที่จอดรถมีเกาะกลางกว้างไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร สำหรับปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา

ข้อเสนอนะ

1). พันธุ์ไม้ที่ใช้ปลูก ให้ร่มเงาในที่จอดรถเป็นไม้พุ่มที่สูงกว่าระดับสายตา เพื่อให้มองเห็นได้ทั่ว เกิดความปลอดภัย

2). ควรจัดให้มีที่สำหรับจอดรถบัส แยกเป็นสัดส่วนให้ชัดเจน

6.2.2. แนวความคิดการออกแบบพื้นที่ริมน้ำ , ล้ำคลอง

ชนหลายชาติในโลกมีวัฒนธรรม และสังคมที่ใกล้ชิดแนบแน่นกับน้ำ ไม่ว่าจะเป็นน้ำจากทะเล , แม่น้ำ , คลอง , ลำธาร หรือคูที่ขุดขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน เรื่องราวการดำรงอยู่ของ ผู้คน จึงผูกพันแนบแน่นกับน้ำอย่างแยกกันไม่ออก ชนชาติที่มีสภาพสังคม และวัฒนธรรมที่ผูกพันกับน้ำ สำหรับในกุ่มยุโรป ได้แก่ อิตาลีเลียน , กรีก แถบตะวันออกกลาง ได้แก่ อียิปต์ ส่วนในเอเชีย ก็คือ จีน , ญี่ปุ่น และไทย

Lewis Mumford ได้กล่าวว่า แม่น้ำเป็นรูปแบบการเดินทาง และขนส่งที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ในยุคแรก ๆ การกำเนิดชุมชนหรือเมืองต่าง ๆ ริมแม่น้ำจึงมิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ และ ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองเหล่านั้นก็เกิดขึ้นพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาการความรู้ทางด้านต่าง ๆ เช่น การเดินเรือ , การปกครอง , การเกษตร , วรรณกรรมและ ศิลปต่าง ๆ

ในอารยธรรมอียิปต์ แม่น้ำไนล์ได้เชื่อมโยงเมืองอียิปต์ , พีรามิด , หมู่บ้าน , โบสถ์ และ ชุมชนย่อยต่าง ๆ เข้ารวมกัน เป็นแหล่งอารยธรรมเดียวกัน สถาปนิกชาวโรมัน MARCUS VITRUVIUS POLLIO ได้เขียนถึงความสำคัญของแม่น้ำที่มีต่อชาวอียิปต์ว่า "ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอียิปต์นั้นขึ้นต่อช่วงระยะเวลาน้ำท่วมของแม่น้ำไนล์ ดังนั้น ในคติความเชื่อจึงถือว่าทุกสิ่งกำเนิดมาจากน้ำ

ประวัติการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำในสหรัฐอเมริกา เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 และได้มีการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ในเมืองต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องตลอด 30 ปี มาแล้ว เมื่อมองย้อนไปในประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา จะเริ่มต้นที่กระแสความตื่นตัวในการพัฒนาปรับปรุงเมืองให้สวยงามน่าอยู่ ที่เรียกว่า "City Beautiful Movement" ซึ่งได้ทำให้เกิดโครงการใหม่ ๆ ขึ้น ในหลายเมืองของสหรัฐอเมริกา สวนสาธารณะ ริมน้ำ , ลานคนเมือง , ทางเดินเท้า , สะพาน และพื้นที่สาธารณะที่สวยงามหลายต่อหลายแห่งล้วนเป็นผลงานตกทอดมาจนถึงทุกวันนี้ ล้วนเป็นผลงานของนักคิด นักวางผังเมืองในยุคนั้น เช่น Danial Barnham , Frederick และ John C. Olmsted สถาปนิกและนักวางผังเมืองทั้ง 3 ท่านนี้ได้เดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับความประทับใจ และแนวคิดในการออกแบบจากยุโรปมาใช้ในเมืองสหรัฐอเมริกา

แต่ในทุกเมือง ในการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ มีวัตถุประสงค์อยู่ที่ความพยายามจะพัฒนาเมืองและคุณภาพชีวิตในเมืองให้ดีขึ้น โดยมีรากฐานมาจากสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวของประชาชนในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของน้ำของเมือง และพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในเมือง การพัฒนาเหล่านี้ได้ทำให้เกิดแนวโน้มใหม่ขึ้นในรูปแบบของการพัฒนาเมือง คือ

- การพัฒนาที่เน้นความหนาแน่นสูงในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- การผสมผสานรูปแบบของกิจกรรมให้มีความหลากหลายในพื้นที่เมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่งเสริมกิจกรรมทางวัฒนธรรมให้มากขึ้น
- ให้มีการผสมผสานของสถาปัตยกรรม ทั้งใหม่ และเก่าในพื้นที่เมืองซึ่งทำให้เกิดความหลากหลาย น่าสนใจ
- ให้ความสำคัญกับทางเดินเท้า หรือคนมากกว่ารถยนต์

6.2.3. แนวความคิดในการควบคุมการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ

ประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นประเทศที่เติบโตอย่างรวดเร็วประเทศหนึ่งในโลก ตลอดช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในช่วงระหว่าง ร้อยละ 7-8 ต่อปี ผลของการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ทำให้ประชากรเมืองเติบโตมากกว่าร้อยละ 6.7 ต่อปีปรากฏการณ์นี้ได้เปลี่ยนแปลงสภาพของเมืองอย่างมากไปจากอดีต รูปแบบทางกายภาพของเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป ทั้งด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบโครงข่ายคมนาคม และรูปแบบสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย รวมไปถึงการทำลายบริเวณพื้นที่ที่มีคุณค่า และสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน เพื่อปรับปรุงการใช้ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาแทน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในการใช้ที่ดินในการเพิ่มรายได้ให้กับเจ้าของผู้ดำเนินการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาจากการใช้ที่ดินอย่างไม่เหมาะสม และขาดการควบคุมได้ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องต่างๆ ตามมามากมาย การขาดการวางผังกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสม เช่นมีการตั้งโรงงานที่สร้างปัญหาด้านมลภาวะเป็นพิษอยู่ในบริเวณที่พักอาศัยหนาแน่นในเมือง การขยายตัวอย่างขาดการควบคุมทำให้บริการสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการพื้นฐานเข้าไปไม่ถึง ทำให้เกิดการใช้ที่ดินที่ไม่มีประสิทธิภาพ ปัญหาการจราจรติดขัด มลพิษทางน้ำ ทางอากาศ และปัญหาสิ่งแวดล้อมในเมืองต่างๆ ที่เกิดจากการใช้ที่ดินหนาแน่นผสมปนเป

การควบคุมการใช้ที่ดินนับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเมืองขนาดใหญ่และมหานคร ทั้งนี้เพื่อให้เมืองมีการพัฒนา และขยายตัว

อย่างเหมาะสม เพื่อให้ใช้ประโยชน์ที่ดินทุก ๆ ส่วนของเมืองได้อย่างคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ไม่ก่อให้เกิดพื้นที่ที่ว่างเปล่า หรือแหล่งเสื่อมโทรมในบางพื้นที่ เพื่อสามารถจัดระบบสาธารณสุขปโภค และสาธารณสุขการต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ และเพื่อสร้างสรรคสภาพแวดล้อมของเมืองให้น่าอยู่

การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการควบคุมและพัฒนาพื้นที่ริมน้ำ การควบคุมพัฒนาพื้นที่เมืองเป็นการจัดสรรทรัพยากรของสังคมเมือง โดยมีหลัก 3 ประการ คือ

1. Efficiency การควบคุม และพัฒนาพื้นที่ริมน้ำควรมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. Environment หากถือว่ารน้ำ , แม่น้ำ เป็นทรัพยากรของเมือง การควบคุมและการพัฒนาควรมีทิศทางไปในทางที่จะควบคุมรักษาสภาพแวดล้อมของน้ำ ของเมืองให้ดีขึ้น ทำให้สภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมในเมืองดีขึ้น ตลอดจนช่วยอนุรักษ์พืชพันธุ์ ชุมชนเดิม , อาคารเก่า , หรือสิ่งที่มีคุณค่ากับสังคมเมืองให้คงไว้

3. Equality แนวทางการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ริมน้ำ ควรเอื้อประโยชน์ให้กับคนทุกระดับชั้นเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการเข้ามามีโอกาสใช้ทรัพยากร ธรรม-ชาตินี้ ตามสมควร โดยไม่ปล่อยให้กลไกตลาดเข้ามาเป็นตัวควบคุม แต่เพียงอย่างเดียว

พื้นที่ริมน้ำ จึงถือเป็นพื้นที่พิเศษที่จำเป็นต้องมีการควบคุม และพัฒนา เพื่อ

1. เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสม และสอดคล้องกับผังเฉพาะ
2. เพื่อให้ประชาชนได้มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือสวนสาธารณะในชุมชน
3. เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม และป้องกันควบคุมมิให้เกิดมลพิษทางน้ำ
4. เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีของเมืองตลอดจนป้องกันผลกระทบทาง

สายตา Visual impact จากการพัฒนาทางกายภาพที่เกิดขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำที่จะมีส่วนช่วยด้านเศรษฐกิจของชุมชนเมือง

6.3. สภาพภาพรวมการออกแบบ

จากการศึกษาวิเคราะห์ และกำหนดแนวความคิดในการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำ นำมาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และออกแบบกลุ่มกิจกรรมของพื้นที่ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาสรุปผลและจัดทำแผนออกแบบ เพื่อตอบสนองนโยบายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ เพื่อความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของการปรับปรุงชุมชน ตามหลักการออกแบบ และการวางผังชุมชน

1) ภาพรวมการออกแบบตามความมุ่งหมายของโครงการ

การปรับปรุงบริเวณพื้นที่ศึกษา เพื่อรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเชื่อมโยงกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเกษตรของชุมชน เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านเกษตรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นรายได้หลักของชุมชน ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้นรวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมือง เพื่อรองรับความต้องการ ทางด้านที่อยู่อาศัยในอนาคต ให้ดีขึ้น โดยกำหนดกิจกรรมการปรับปรุงพื้นที่ศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน และบริเวณริมทางหลวง สายบ้านแก่ง – พิษณุ และจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว เช่นที่พัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ศูนย์แสดงสินค้า OTOP ศาลาพักผ่อน ร้านขายของที่ระลึก การปรับปรุงโดยจัดพื้นที่นันทนาการ สร้างสวนสาธารณะ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

2) ภาพรวมทั่วไปของการออกแบบ

เทศบาลตำบลบ้านแก่ง มีเนื้อที่ประมาณ ไร่ โดยมีลานพระยาพิชัยเป็นศูนย์รวมกิจกรรมของชุมชน โดยมีถนนสายหลักของชุมชนคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1204 โดยการเข้าถึงพื้นที่มี 2 ทางคือ เส้นทางถนน และเส้นทางแม่น้ำ ซึ่งโครงการได้กำหนดการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1204 และบริเวณริมแม่น้ำน่าน และจัดสร้างทางเท้าและเส้นทางจักรยานริมแม่น้ำน่าน และคลองตรอน เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมของชุมชน และกำหนดพื้นที่สีเขียวบริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อป้องกันการขยายตัวของชุมชนริมแม่น้ำในอนาคต

กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ บริเวณริมแม่น้ำ ซึ่งกำหนดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมระดับอำเภอ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ในด้านธุรกิจการท่องเที่ยว การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และสินค้าทางการเกษตร พัฒนาชุมชนให้มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยกำหนดพื้นที่สีเขียวจัดสร้างเป็นสวนสาธารณะ

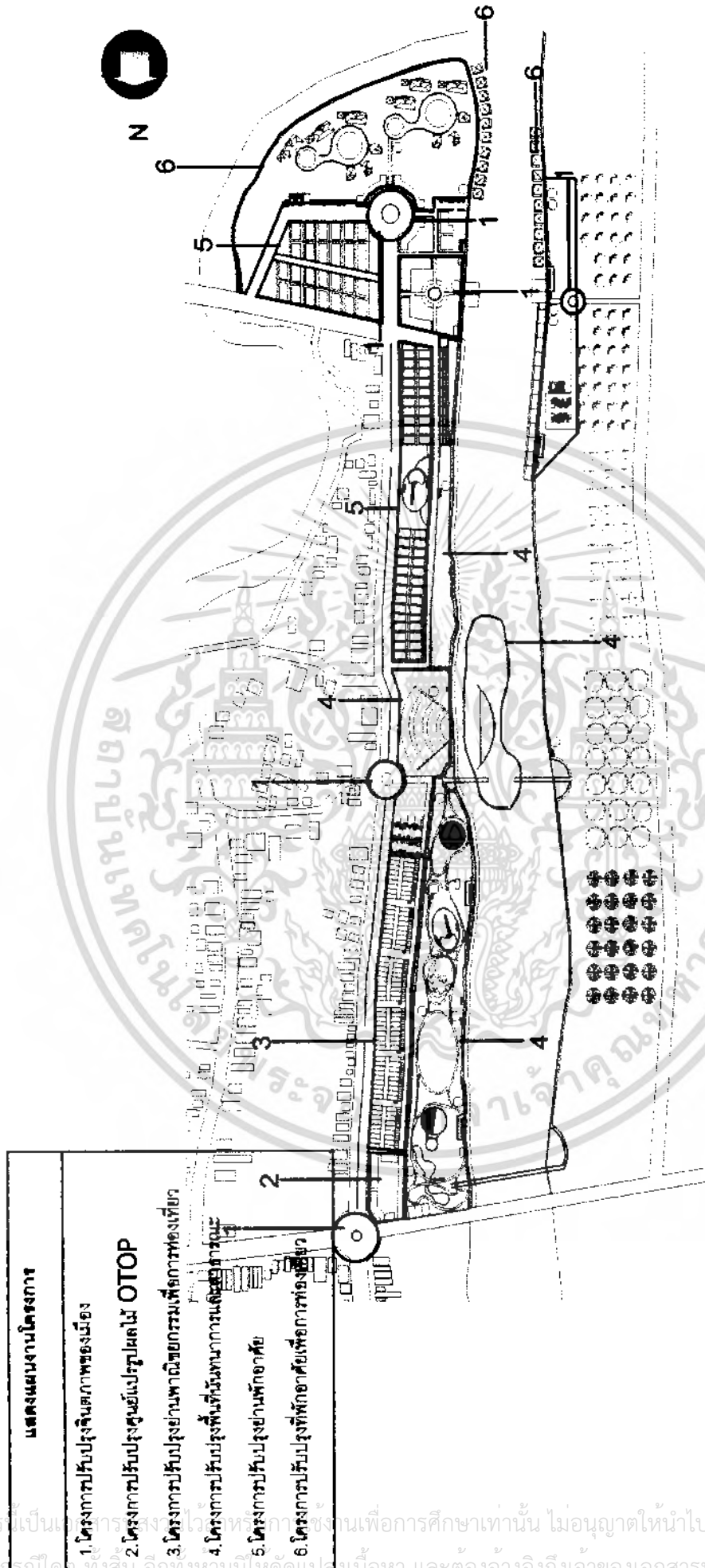
และเป็นที่ยุติหมายหลักของชุมชน โดยมี การเชื่อมโยงระบบคมนาคมระหว่างสองฝั่งแม่น้ำโดยใช้ สะพานเพื่อเป็นการเชื่อมกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่ และรองรับการขยายตัวของชุมชน

ในพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งจะพัฒนา และปรับปรุงให้พื้นที่ที่มีความสำคัญทาง ด้านการท่องเที่ยวด้านเกษตรกรรม โดยใช้แนวการอนุรักษ์ชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม และวิถี ชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงแผนงานโครงการ	
1.	โครงการปรับปรุงเงินฝากหอประชุมเมือง
2.	โครงการปรับปรุงศูนย์แปรรูปผลไม้ OTOP
3.	โครงการปรับปรุงยานพาหนะบริการเพื่อการศึกษาท่องเที่ยว
4.	โครงการปรับปรุงพื้นที่นั่งเล่นทางเดินสายบริการและ
5.	โครงการปรับปรุงงานพักอาศัย
6.	โครงการปรับปรุงที่พักอาศัยเพื่อการศึกษาท่องเที่ยว

ภาพที่ 6.2 แสดงแผนงานโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่าในรูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น หากมีข้อสงสัยหรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มกิจกรรม

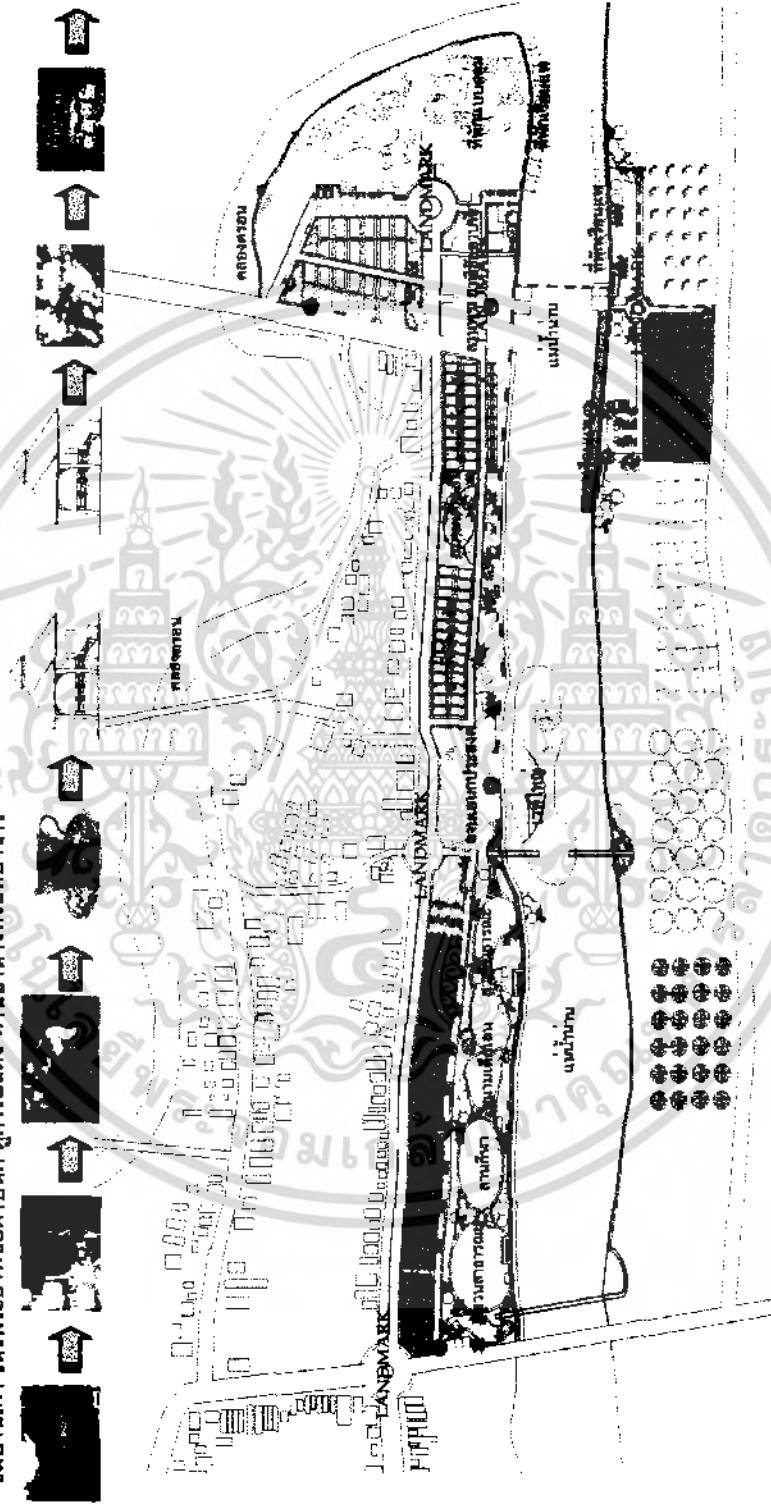
เอกสารนี้เป็น... ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า...
ไม่ว่ากรณีใด... อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นักท่องเที่ยวยุโรป (แบบบนคาง 1 คืน)
วันที่ 1

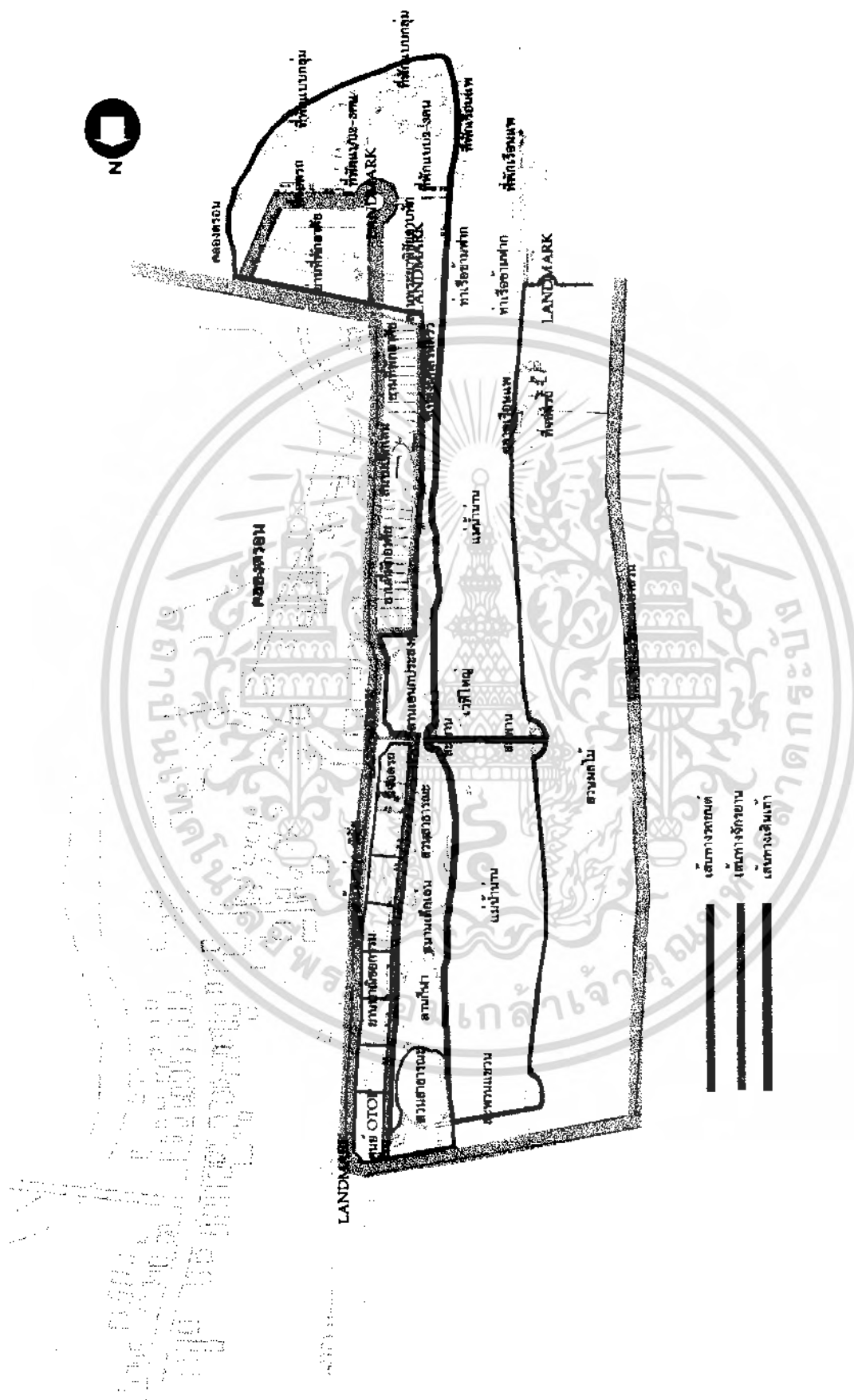
ชมบ้านเก่า-พิพิธภัณฑ์วัดป่าสัก-อุทยานแสดง-ทานอาหารที่ใบกบชาการ์

วันที่ 2

ออกจากที่พัก-ชมสวนผลไม้-แวะซื้อของฝากของของที่ระลึก-เดินทางไปที่อยุธยา

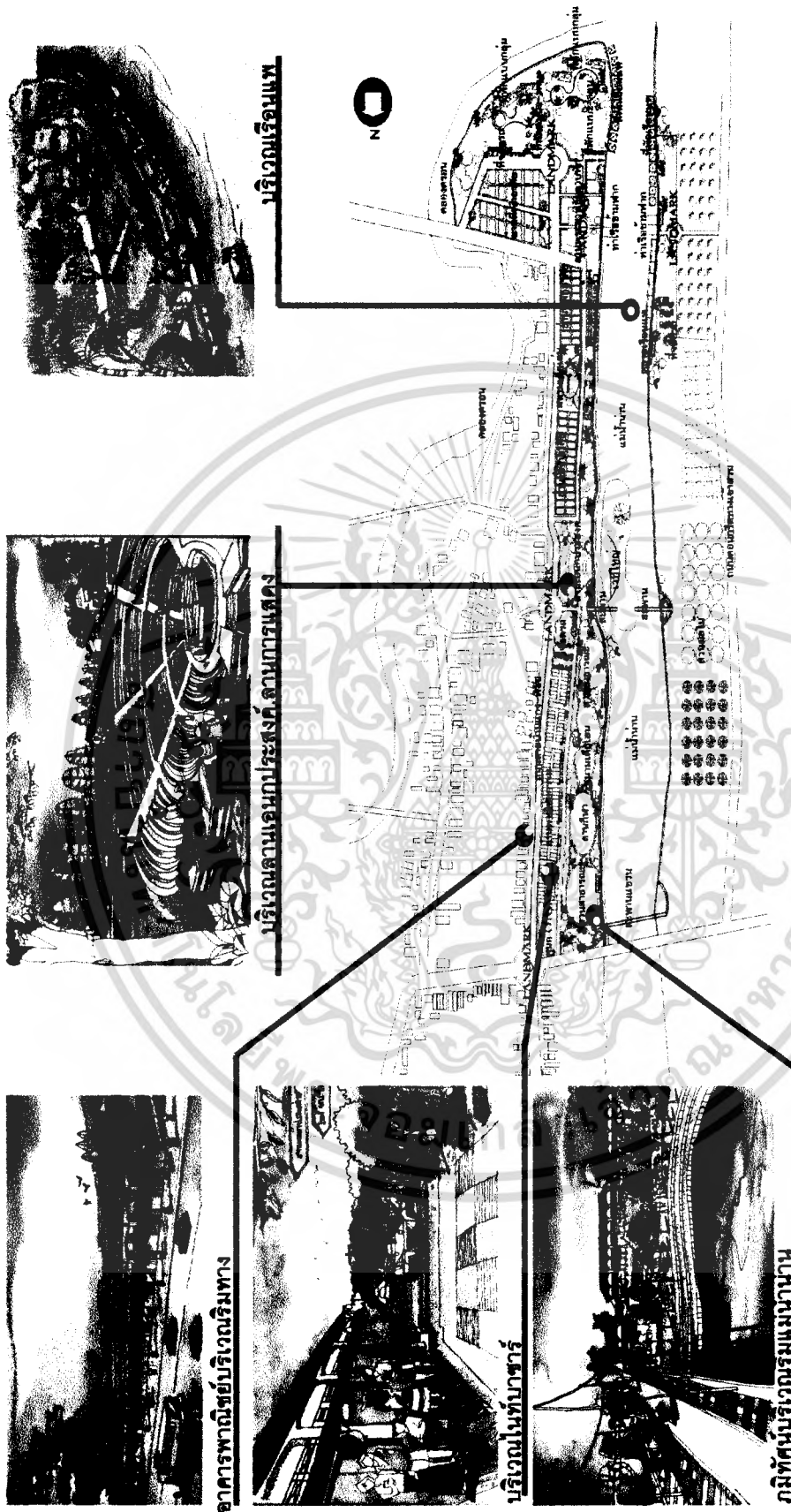
ภาพที่ 6.5 แสดงกลุ่มกิจกรรม

ภาพที่ 6.6 แสดงเส้นทางทางการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.8 แสดงทัศนียภาพภายในโครงการ

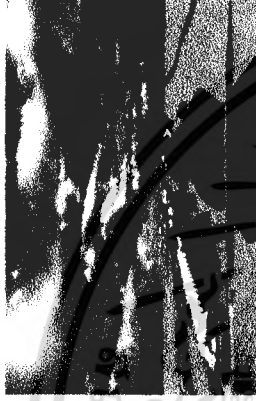
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

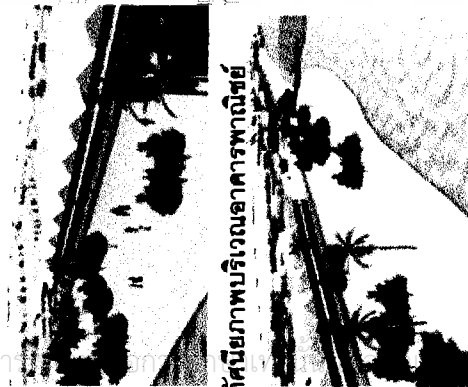
ทัศนียภาพบริเวณเรือนแพ

ทัศนียภาพบริเวณเรือนแพ

ทัศนียภาพบริเวณอาคาร OTOB

ทัศนียภาพบริเวณอาคารพาณิชย์

ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ

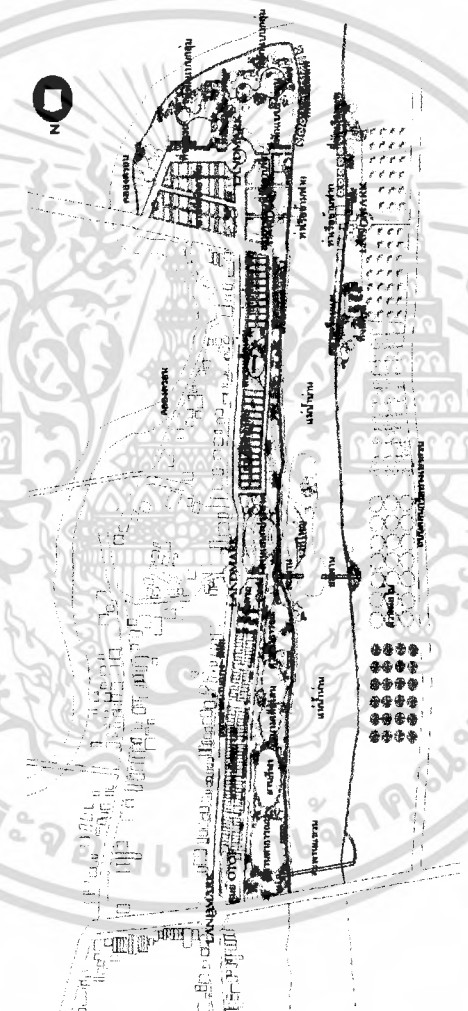
ทัศนียภาพบริเวณบ้านพัก

ทัศนียภาพบริเวณที่พัก

ทัศนียภาพบริเวณสวนสาธารณะ

ภาพที่ 6.9 แสดงทัศนียภาพภายในโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย

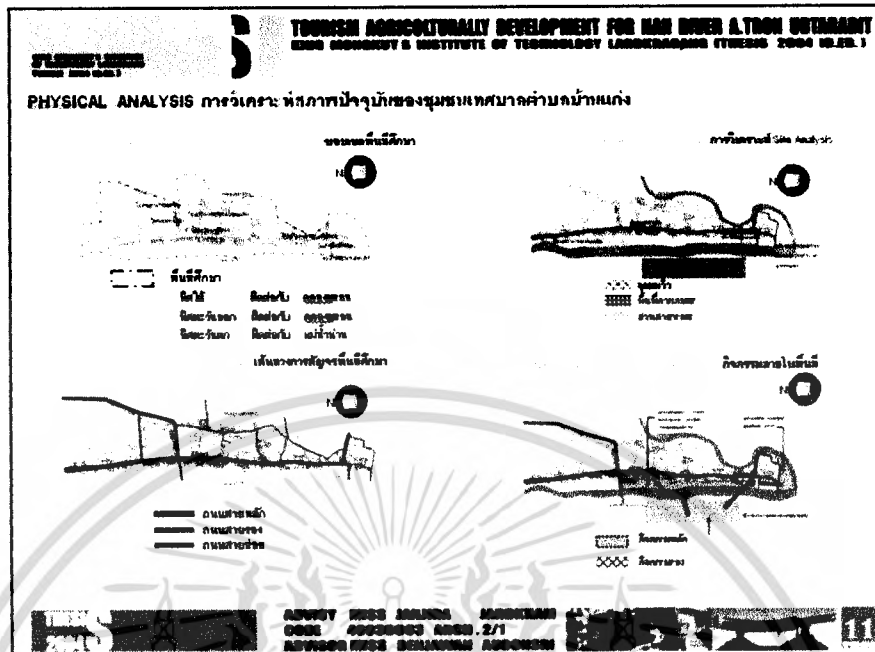

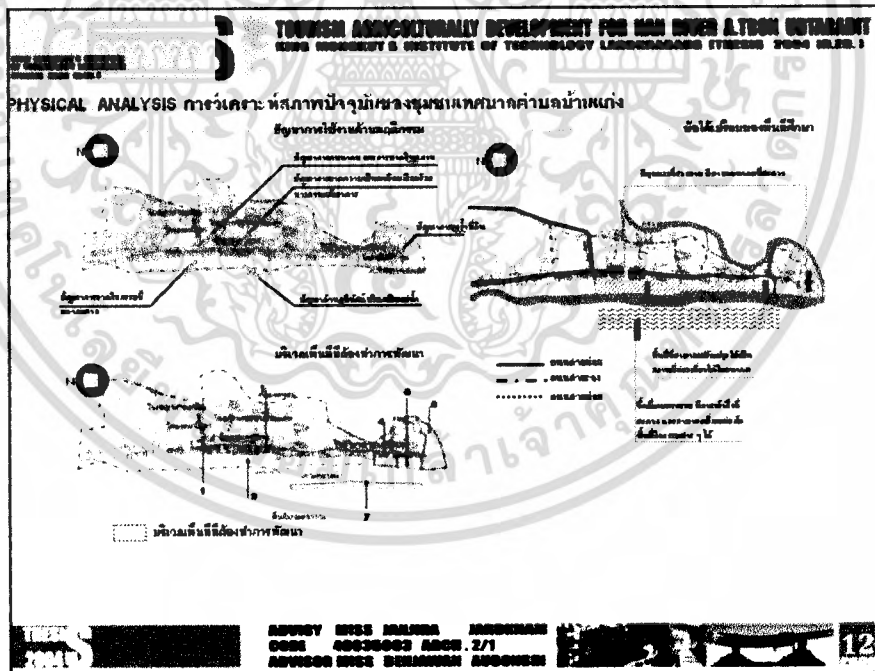

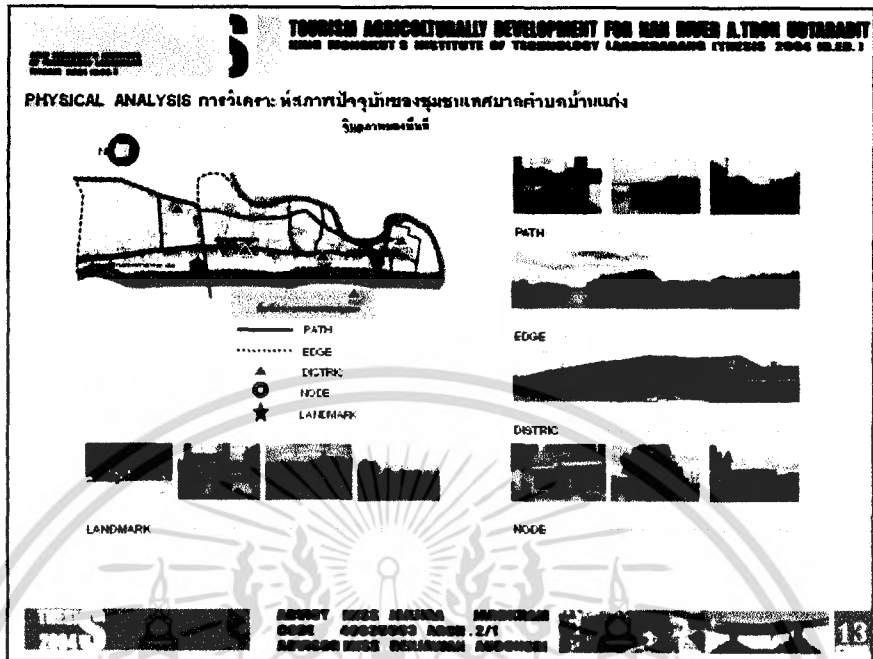

ภาพที่ 6.20 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การศึกษาความเป็นไปได้ ด้านกายภาพ

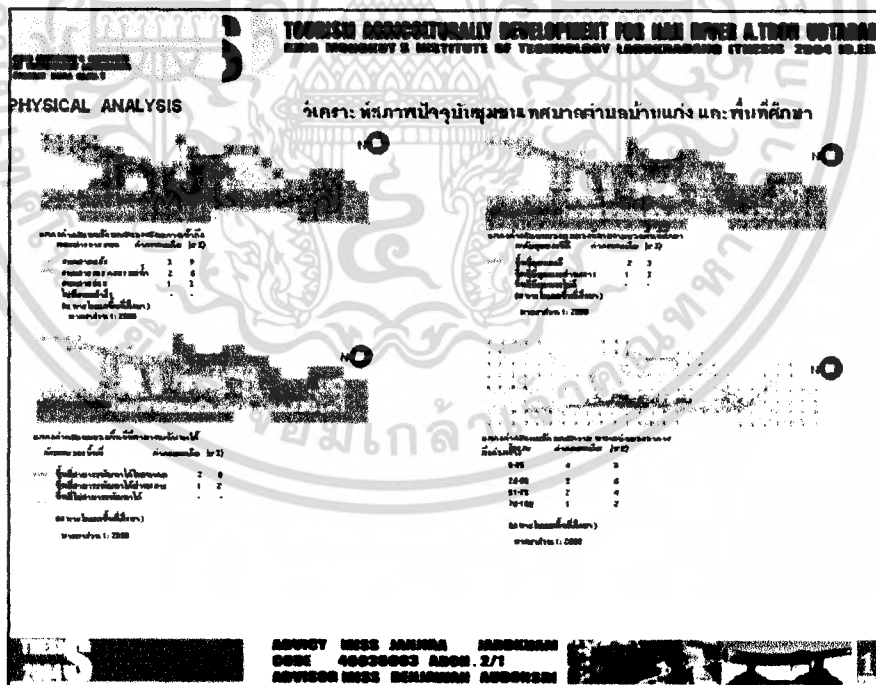

ภาพที่ 6.21 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การศึกษาความเป็นไปได้ ด้านกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

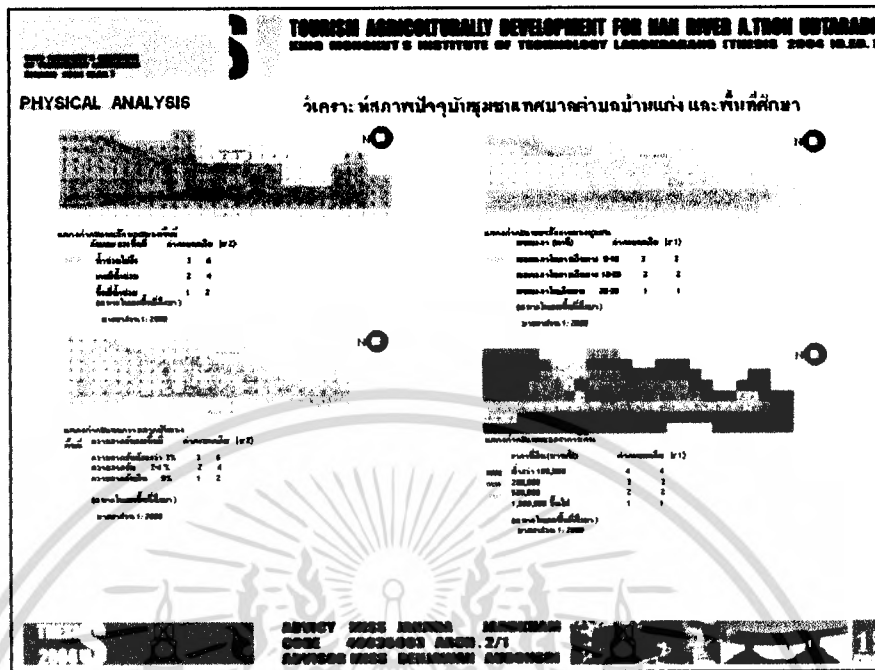

ภาพที่ 6.22 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพภูมิประเทศปัจจุบันของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านแก่ง

ภาพที่ 6.23 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพภูมิประเทศปัจจุบันของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.24 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน
ของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านแก่ง

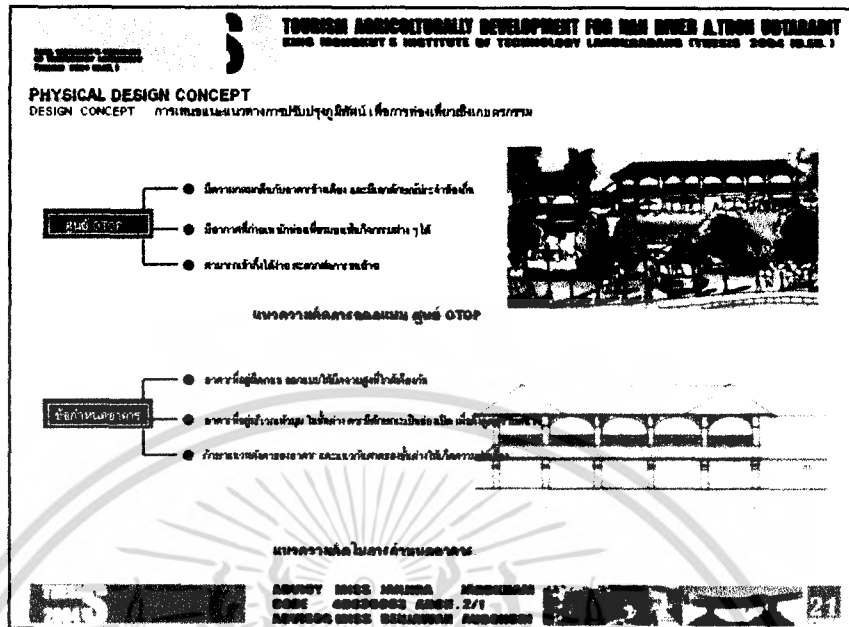

ภาพที่ 6.25 แสดง PHYSICAL ANALYSIS การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน
ของชุมชน เทศบาลตำบลบ้านแก่ง

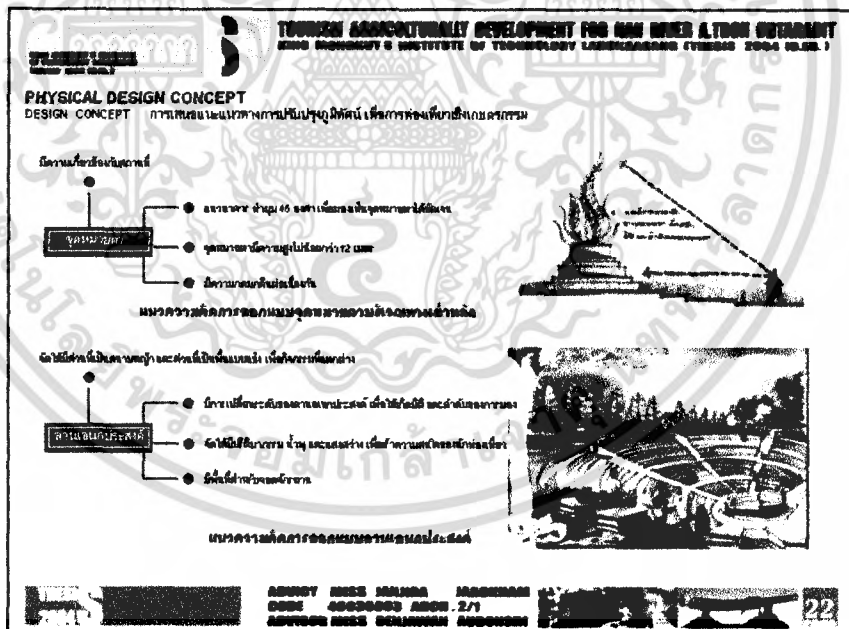
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.30 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะ
แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร-
กรรม

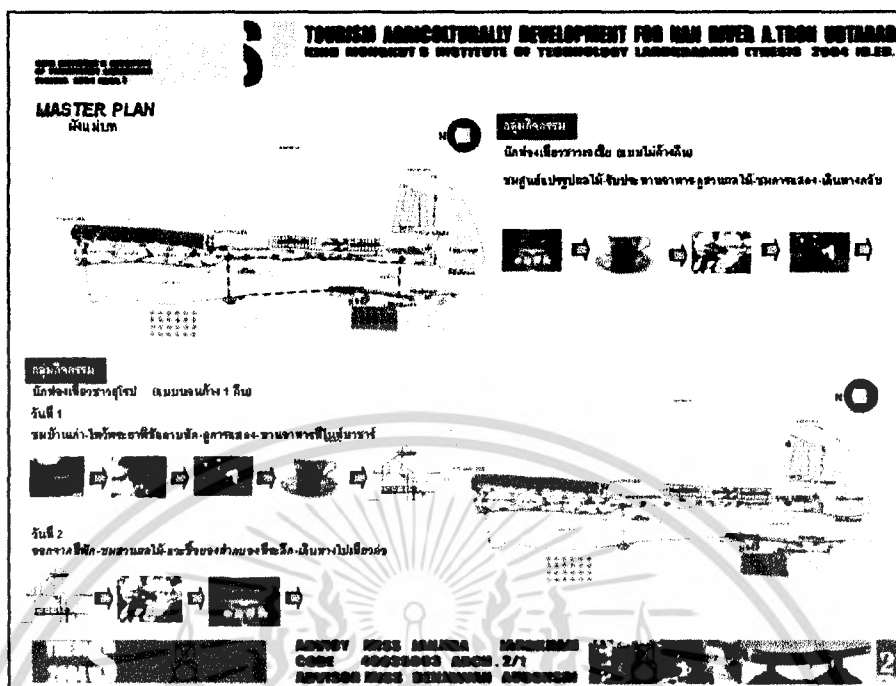

ภาพที่ 6.31 แสดง PHYSICAL DESIGN CONCEPT การเสนอแนะ
แนวทางการปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร-
กรรม

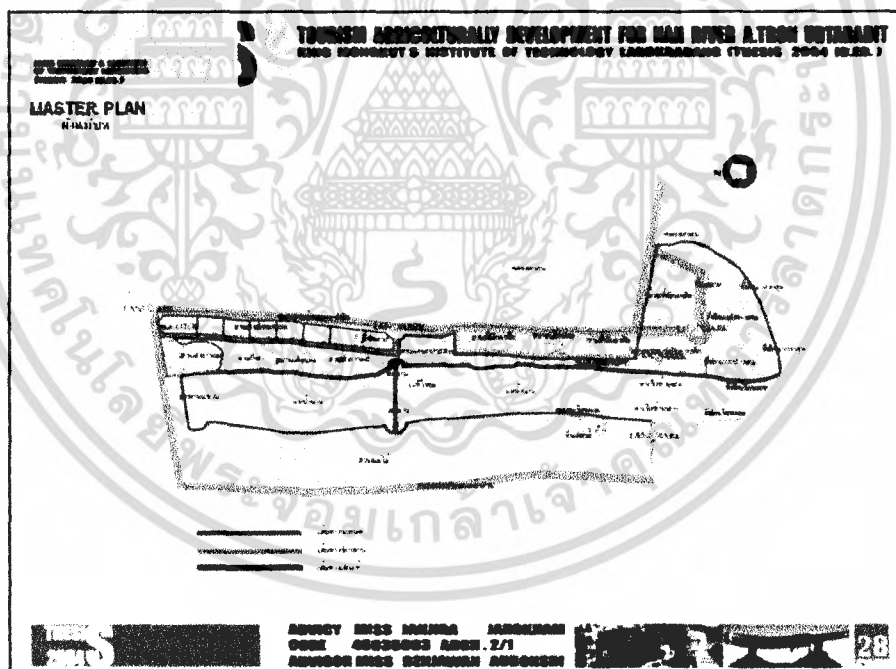
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

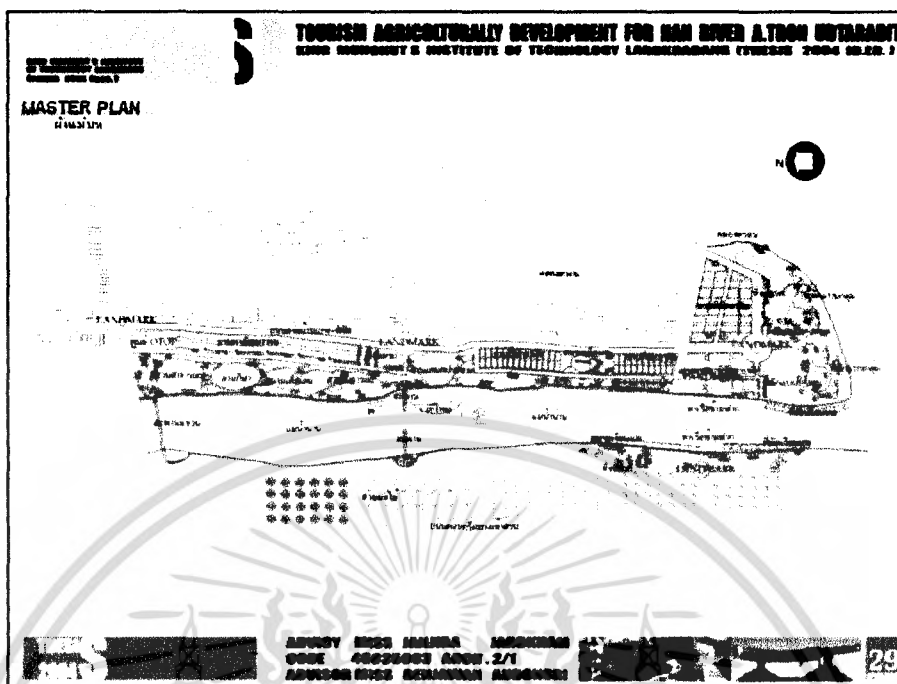

ภาพที่ 6.36 แสดง MASTER PLAN ผังแม่บท

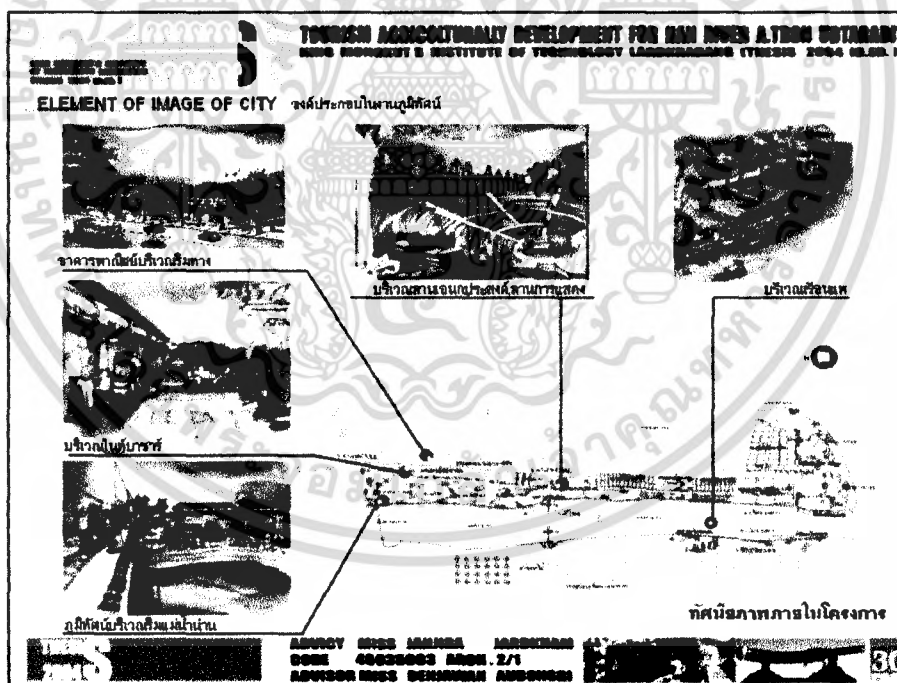

ภาพที่ 6.37 แสดง MASTER PLAN ผังแม่บท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

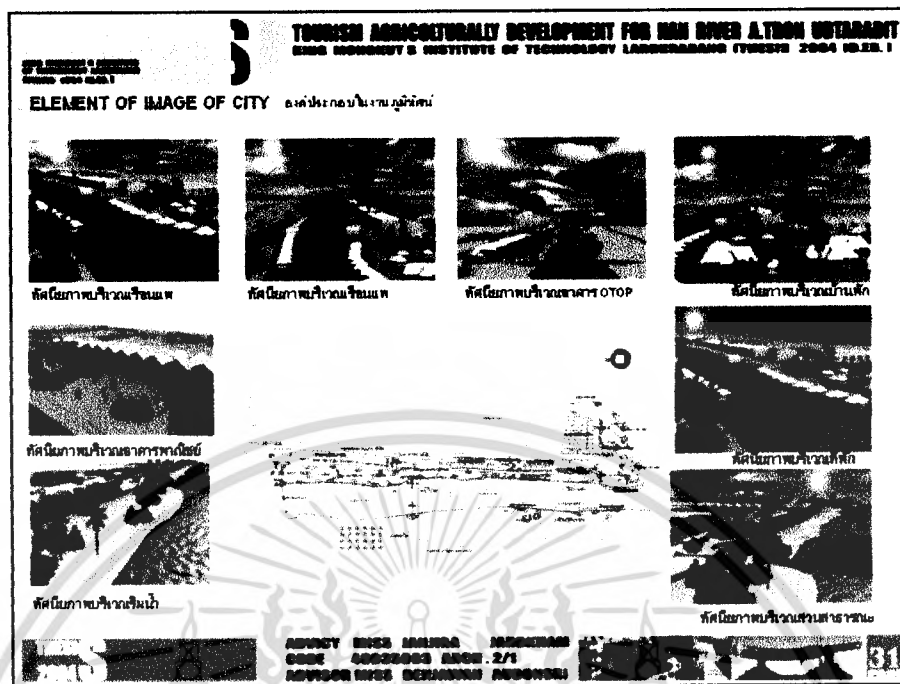

ภาพที่ 6.38 แสดง MASTER PLANผังแม่บท

ภาพที่ 6.39 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงาน
ภูมิทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

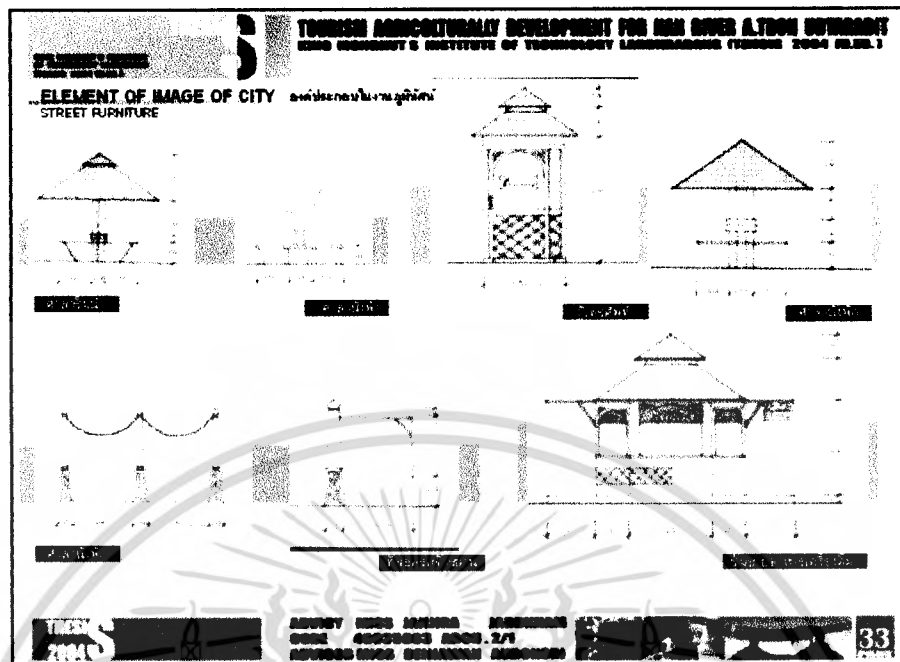

ภาพที่ 6.40 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงาน
ภูมิทัศน์

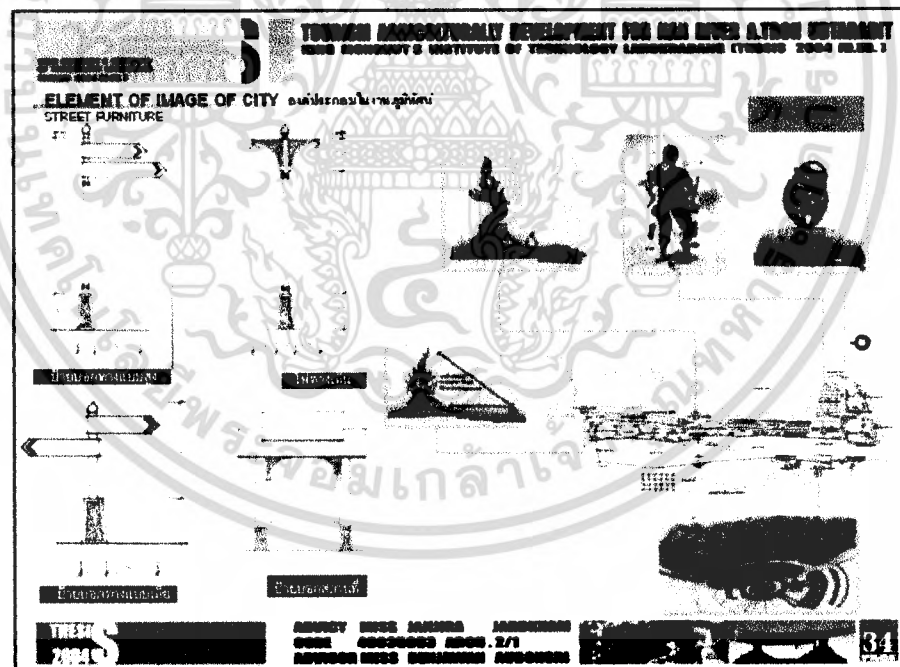

ภาพที่ 6.41 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงาน
ภูมิทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.42 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงาน
ภูมิทัศน์

ภาพที่ 6.43 แสดง ELEMENT OF IMAGE CITY องค์ประกอบในงาน
ภูมิทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง

การนำแผนและผังไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่สำคัญส่วนสุดท้ายของกระบวนการวางผังออก แบบชุมชนเมือง ซึ่งต้องตั้งอยู่ในบนพื้นฐานของความเป็นไปได้ มีความต่อเนื่องให้ผลตอบแทนที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนผู้ลงทุน แนวความคิดดังกล่าวจะต้องอยู่ว่าจะเป็น โครงการของภาครัฐบาลท้องถิ่น หรือเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลอยู่เดิมอีกทั้งยังต้องสามารถ เชื่อมความสัมพันธ์ด้านนโยบาย วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสังคมให้สอดคล้องกันได้

ในส่วนของการศึกษาเพื่อปรับภูมิทัศน์ บริเวณริมแม่น้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตร กรรมนี้ กำหนดแนวความคิดนำเสนอกลยุทธ์การนำแผนและนำไปปฏิบัติเอาไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

6.4.1 วาระในการพัฒนา

6.4.2 มาตรการในการพัฒนา

6.4.3 องค์การบริหารในการพัฒนา

6.4.1.วาระในการพัฒนา

จากการกำหนดเป้าหมายการปรับปรุงภูมิทัศน์ บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตรกรรม จะใช้เวลาในการพัฒนารวมทั้งสิ้น 15 ปี (พ.ศ.2547-2561) โดยแบ่งช่วงระยะเวลา การพัฒนาเป็น 3 ช่วง

-ระยะเวลาในช่วงพัฒนาที่ 1 ปี พ.ศ.2547-2551

-ระยะเวลาในช่วงพัฒนาที่ 2 ปี พ.ศ.2552-2556

-ระยะเวลาในช่วงพัฒนาที่ 3 ปี พ.ศ.2556-2561

โดยมีรายละเอียด แนวความคิดตามแผนและผังดังนี้

1.การพัฒนาในระยะที่ 1 ปีพ.ศ. 2547-2551

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมพร้อม จัดทำแผนและผังโครงการ

- 1) จัดทำแผนโครงการขอบเขตที่ดินทั้งหมดของโครงการ
- 2) จัดทำแผนขอบเขตพื้นที่ที่ต้องเวนคืนทั้งหมดของโครงการ
- 3) ทำการเวนคืน และรื้อถอนอาคาร

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาระบบโครงข่ายการสัญจร และจัดพื้นที่จอดรถ

- 1) ขยายถนนจากแยกถนนสายบ้านแก่ง-พิชัย
- 2) ปรับปรุงทางเท้า และจัดสร้างเส้นทางจักรยาน
- 3) จัดสร้างพื้นที่จอดรถ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 ก่อสร้างสนามกีฬา ลานกิจกรรมเอกราช และอาคาร

- 1) รื้อถอนอาคารเดิมบางส่วน
- 2) จัดสร้างที่จอดรถ
- 3) ก่อสร้างลานอเนกประสงค์
- 4) ก่อสร้างสนามกีฬา
- 5) ก่อสร้างอาคารบริการด้านกีฬา
- 6) ก่อสร้างศูนย์บริการด้านการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงด้านจินตภาพของพื้นที่

- 1) จัดสร้างสวนสาธารณะบริเวณทางเข้าหลัก และชุมชน
- 2) ปรับปรุงสวนสาธารณะเดิมบริเวณริมแม่น้ำน่าน

2. การพัฒนาระยะที่ 2 ปี พ.ศ.2552-2556

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงพื้นที่พาณิชยกรรมเพื่อการท่องเที่ยว

- 1) ก่อสร้างอาคารพาณิชย์, ร้านอาหาร
- 2) ก่อสร้างพื้นที่ Shopping
- 3) ก่อสร้าง อาคาร OTOP.

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงพื้นที่พาณิชยกรรมเดิม

- 1) จัดสร้างที่จอดรถ
- 2) ปรับปรุงถนนและทางเท้าในพื้นที่
- 3) ก่อสร้างอาคารพาณิชย์-พักอาศัย
- 4) ปรับปรุงพื้นที่เปิดโล่ง บริเวณริมแม่น้ำ

3. การพัฒนาระยะที่ 3 ปี พ.ศ.2557-2561

ขั้นตอนที่ 7 ปรับปรุงย่านพักอาศัย

- 1) รื้อถอนอาคารบางส่วน
- 2) ก่อสร้างอาคารพักอาศัย
- 3) ปรับปรุงสภาพอาคาร
- 4) จัดสร้างเส้นทางจักรยาน
- 5) ปรับปรุงเส้นทางสัญจร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 6) จัดสร้างสวนสาธารณะสนามเด็กเล่น
 ชั้นตอนที่ 8 ก่อสร้างอาคารพักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยว
- 1) ก่อสร้าง ที่พัก
  - 2) จัดภูมิทัศน์

ตารางที่ 6.1 แสดงช่วงระยะการพัฒนา¹

การดำเนินการโครงการพัฒนา	หน่วยงาน
การพัฒนาระยะที่ 1 (พ.ศ.2547-2551)	
1.เตรียมพร้อม จัดทำแผนและผังโครงการ	ภาครัฐบาล
2.พัฒนาระบบโครงข่าย การสัญจร และจัดพื้นที่จอดรถ	ภาครัฐบาล
3.ก่อสร้างสนามกีฬา ลานกิจกรรม เอนกประสงค์ และอาคาร	ภาครัฐบาล
4.ปรับปรุงด้านจิตภาพของพื้นที่	ภาครัฐบาล
การพัฒนาระยะที่ 2 (พ.ศ.2552-2556)	
1.ปรับปรุงพื้นที่พาศนยกรรมเพื่อการท่องเที่ยว	ภาครัฐบาล
2.ปรับปรุงพื้นที่พาศนยกรรมเดิม	ภาครัฐบาล
การพัฒนาระยะที่ 3 (พ.ศ.2557-2561)	
1.ปรับปรุงย่านพักอาศัย	ภาครัฐบาล
2.ก่อสร้างอาคารพักอาศัยเพื่อการท่องเที่ยว	ภาคเอกชน
3.จัดภูมิทัศน์	ภาครัฐบาล

6.4.2.มาตรการในการพัฒนา

การออกแบบและวางผังชุมชนเมืองในประเทศไทย หรือผังเมืองเฉพาะ ตามกระบวนการวางผังเมืองจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือหรือมาตรการทางกฎหมาย จะมีส่วนในการควบคุมพื้นที่เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป้าเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถนำแผนและผังไปปฏิบัติได้ตามความมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีแนวทางของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังต่อไปนี้

¹ ที่มา : จากภาววิเคราะห์

1)พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2535

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ จัดทำผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมืองหรือบริเวณที่เกี่ยวข้องกับชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมือง หรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่หรือแทนเมือง หรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหาย ให้มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ มีการดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่ และวัตถุที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งภูมิประเทศที่งดงามหรือมีคุณค่าทางเศรษฐกิจ

2)พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2543

ข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎกระทรวงว่าด้วยการควบคุมอาคาร

กฎหมายฉบับนี้มีความสำคัญต่อการควบคุมการก่อสร้างอาคาร สำหรับประกอบกิจกรรม โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจออกกฎกระทรวง ตามคำแนะนำของคณะ กรรมการ ควบคุมอาคารในเรื่องต่าง ๆ ตามมาตรา 8(1) ถึง (12) และให้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติเพิ่มเติมมาตรา 9 และ มาตรา 10 เพื่อควบคุม กำกับ ดูแล การก่อสร้างอาคารในท้องถิ่นตนเองได้ เป็นประโยชน์ต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการก่อสร้างอาคาร รวมถึงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3)พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชน เข้าร่วมงานหรือดำเนินการ ในกิจการของภาครัฐ พ.ศ. 2535

เป็นกฎหมายเพื่อควบคุมการปฏิบัติและใช้บังคับแก่การให้สัมปทานหรือการร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ โดยเฉพาะโครงการที่มีการลงทุน หรือมีทรัพย์สินตั้งแต่ 1,000 บาท ขึ้นไป หรือตามวงเงิน หรือทรัพย์สินที่กำหนดเพิ่มขึ้น โดยพระราชกฤษฎีกา “การร่วมงานหรือดำเนินการ” หมายความว่า ร่วมลงทุนกับเอกชน ไม่ว่าจะโดยวิธีใด หรือมอบให้เอกชนลงทุนแต่ฝ่ายเดียว โดยวิธีการอนุญาต หรือให้สัมปทาน หรือให้สิทธิไม่ว่าในลักษณะใดต้องตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชน เข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ.2535 โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา เอกชนเข้าร่วมลงทุนในกิจการสาธารณูปโภค และบริการสาธารณะ มีลักษณะ 7 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 การทำสัญญาจ้างเอกชนให้บริหารงาน

รูปแบบที่ 2 การทำสัญญาให้เอกชนเข้าดำเนินการ

รูปแบบที่ 3 การให้สัมปทานภาคเอกชน

รูปแบบที่ 4 การกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบที่ 5 การร่วมลงทุนกับภาคเอกชน

รูปแบบที่ 6 การให้เอกชนลงทุนดำเนินการแต่รัฐรับซื้อผลผลิต

รูปแบบที่ 7 การจำหน่ายจ่ายโอน และยุบเลิกกิจการ

4) พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497

เป็นกฎหมายที่ควบคุมการแบ่งแยกออกโฉนดการถือครองกรรมสิทธิ์ และการค้าที่ดิน รวมทั้งจัดตั้งองค์การขึ้นดูแลการ ให้อนุญาตการจัดการจัดสรรที่ดินกำหนดรายละเอียดของวิธีการให้ อนุญาตเพื่อควบคุมการจัดการจัดสรรที่ดินให้ถูกต้องตามหลักวิชาการผังเมือง โดยอาศัยอำนาจของ ปว. เพื่อประโยชน์ของผู้ซื้อที่ดิน และเพื่อผลในทางเศรษฐกิจ สังคม และการผังเมือง

5) พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518

เป็นกฎหมายที่ใช้ในกรณีกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้รับ อนุญาตให้ใช้หรือครอบครองที่ราชพัสดุ

การที่จะรื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ ให้ขออนุญาตจากกรมธนารักษ์ก่อน เมื่อรื้อถอน แล้วให้แจ้ง กรมธนารักษ์ทราบ เว้นแต่การรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ต้องขออนุญาตมีดังนี้

- 5.1. สิ่งปลูกสร้างที่สร้างมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 20 ปี
- 5.2. สิ่งปลูกสร้างที่ชำรุดจนใช้งานไม่ได้
- 5.3. สิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวกับราชการลับทางทหาร
- 5.4. สิ่งปลูกสร้างเดิมเพื่อปลูกสร้างอาคารใหม่แทนตามที่ได้รับงบประมาณ

6) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติฉบับที่ 44 เรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการพัฒนาโครงข่าย ถนน การขนส่ง และกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ของชุมชน พ.ร.บ. ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เป็นกฎหมายกลางที่ใช้ในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เพื่อกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค จำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือได้มาซึ่งทรัพยากร ธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือ เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น การเวนคืนที่ดินแปลงใด จำเป็นต้องออกกฎหมายสำหรับการเวนคืนที่ดินแปลงนั้นโดยตรง เป็น พ.ร.บ. เวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ ที่มีความจำเป็นต้องเวนคืน ในทางปฏิบัติ จึงต้องระบุที่ดินรายชื่อเจ้าของอย่างชัดเจน โดยการนำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนมาบังคับใช้ รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-กฎหมายฉบับนี้ในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในกรณีที่ต้องจำเป็นและสมควรจะให้ได้มา ซึ่งที่ดินในกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น การก่อสร้างท่อระบายน้ำ การจัดหาพื้นที่บำบัดน้ำเสีย พื้นที่รองรับน้ำ การก่อสร้างสวนสาธารณะ การก่อสร้างโครงข่ายถนน ลากถนนส่ง

-เมื่อผังเมืองเฉพาะมีผลใช้บังคับในท้องที่ใด ที่ดินแนวถนน หรือกิจการอันเป็นประโยชน์สาธารณะด้านผังเมือง และเป็นของเอกชนให้ถือว่าถูกเวนคืนตามกฎหมาย ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และให้นำขั้นตอนวิธีการของกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไปปฏิบัติใช้บังคับแก่การเวนคืน

-เมื่อมีความจำเป็นให้ได้มาซึ่งที่ดินสำหรับการก่อสร้าง ขยายเขตทางถนน ให้ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

7)พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535

กฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และศิลปกรรม รวมถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางด้านต่าง ๆ เช่น คุณภาพของน้ำ อากาศ เสียง กลิ่น ครว็น เป็นต้น โดยมีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่รักษา ตามพระราชบัญญัตินี้

อำนาจกฎหมายฉบับนี้ ใช้ควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษ และสิ่งแวดล้อม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยใช้เป็นมาตรการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน และกฎหมายอื่น ไม่มีอำนาจหรือมีแต่ไม่ได้ใช้อำนาจกำหนด มาตรการแก้ปัญหาอันไว้ล่วงหน้า

8)พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456

พ.ร.บ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสัญจรทางน้ำ และควบคุมการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทางน้ำด้านต่าง ๆ กฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดให้กรมเจ้าท่า เป็นผู้ดูแล แม่น้ำ ลำคลอง ที่เป็นทางสัญจรหรือประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในส่วนที่เป็นพื้นที่น้ำหรือระดับน้ำท่วมถึง สำหรับพื้นที่ชายตลิ่ง คือบริเวณที่ถัดจากพื้นที่น้ำ หรือพื้นที่น้ำท่วมถึงขึ้นไปจะเป็นที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

9)พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับชุมชน และท้องถิ่น อาศัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

-การรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ

-การดูแลรักษาถนนหนทาง และต้นไม้ในถนน และสถานสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอยในที่สาธารณะ และสถานสาธารณะ
- การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กลยุทธ์ และแผนทางด้านการตลาด

กลยุทธ์ที่สำคัญ ในการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และเจ้าของที่ดิน โดยสร้างความรู้ และความเข้าใจ ให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนเพื่อสร้างความไว้วางใจร่วมกันตั้งแต่แรกลดการขัดแย้งในภายหลัง ประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงให้แก่ภาคเอกชนที่สนใจได้รับรู้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อให้เกิดการลงทุนได้ตามแผนงานมากที่สุด

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นโครงการที่เป็นโครงการที่พวกเขามีส่วนเป็นเจ้าของด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือในการผลักดันให้โครงการบรรลุเป้าหมาย โดยจะมีกลุ่มหรือตัวแทนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ ตัวแทนจากชุมชนต่าง ๆ สมาคมต่าง ๆ นอกจากนี้ต้องมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มวางแผนโครงการ เช่น หน่วยงานจากจังหวัด และภูมิภาค การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1. การสร้างแรงจูงใจ

สร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในส่วนที่ต้องเสียผลประโยชน์ จากการพัฒนาโครงการ เช่น ถูกเวนคืนที่ดิน หรือต้องรื้อถอนอาคาร ทำให้ต้องย้ายออกไป ให้เข้าใจถึงความสำคัญของโครงการ และยอมรับการดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของเมือง

2. ใช้กระบวนการทางกฎหมาย

ถ้าการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเกิดอุปสรรค เช่น การเวนคืนที่ดิน การรื้อถอนอาคาร บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้กระบวนการทางกฎหมายเข้ามาควบคุม เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น การนำพระราชบัญญัติต่าง ๆ มาใช้

หรือเสนอแนะกระบวนการทางกฎหมายใหม่ที่ยังเป็นข้อบัญญัติ เทศบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งสามารถใช้ควบคุมพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการบริหารจัดการในทุกขั้นตอนจะต้องโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้ผลการดำเนินการเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

6.4.3. องค์การในการพัฒนา

โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำ่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เป็นโครงการพัฒนาตามแนวความคิดด้านการปรับปรุงเมืองของเทศบาลอุดรดิตถ์ มีความมุ่งหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้กับสถานที่ โดยการทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นรายได้หลักของชุมชนซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองเพื่อรองรับความต้องการทางด้านที่อยู่อาศัยในอนาคต โดยการดำเนินงานของเทศบาลตำบลบ้านแก่ง ร่วมกับหลายองค์กรในภาครัฐและเอกชน ในการปรับปรุงใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ได้เต็มศักยภาพประกอบกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นด้วย ในการควบคุมโดยคณะกรรมการ จะแยกออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

1.คณะกรรมการภาครัฐ

คณะกรรมการภาครัฐ จะแต่งตั้งจากข้าราชการประจำในหน่วยงาน ของสำนักงานเมือง กรมโยธาธิการ เทศบาล และสภาเทศบาล โดยเป็นหน่วยงานที่ควบคุม และประสานงาน ประกอบด้วยบุคคลจากหลายอาชีพเข้ามาดูแล ร่วมกันรับผิดชอบทางด้านต่าง ๆ อีกทั้งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการ ผู้บริหาร แผนและผัง ในส่วนของระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ รวมทั้งกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน รวมทั้งการจัดสรรเงินงบประมาณในการพัฒนาต่าง ๆ

2.คณะกรรมการภาคเอกชน

คณะกรรมการภาคเอกชนเป็นกลุ่มเอกชนผู้ลงทุนในรูปแบบของบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทำหน้าที่บริหารโครงการในส่วนของกิจกรรม ที่นอกเหนือจากการทำงานของภาครัฐรวมถึงระดมเงินทุนและบริหารโครงการในด้านเศรษฐกิจ

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา

การศึกษาโครงการปรับปรุงผังภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำน่าน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม สรุปสาระสำคัญตามกระบวนการศึกษา, ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้ การศึกษาข้อมูลทั่วไประดับภาค ระดับจังหวัดอุตรดิตถ์ ระดับชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่ง, ระดับพื้นที่โครงการ ในการศึกษาในแต่ละส่วนจะศึกษาในด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ รวมทั้งแผนและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่โครงการในอนาคต การศึกษาถึงศักยภาพตลอดจนข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ วิเคราะห์และนำมาสรุปบทบาทที่สำคัญเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน การพัฒนาพร้อมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ วิเคราะห์และดำเนินการออกแบบวางผัง รวมถึงการนำเสนอกลยุทธ์ในการนำแผนและผังไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างมีจุดเด่นในด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ประเภอบกับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งแหล่งต่าง ๆ นี้ นับว่ายังมีควมบริสุทธิ์อยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ภาคเหนือตอนล่างอยู่บนพื้นฐานของการให้คุณค่ากับการรักษาสภาพความบริสุทธิ์ ของแหล่งท่องเที่ยวไว้ โดยการไม่เน้นปริมาณของจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปเกินกว่าความรับได้ของแหล่งท่องเที่ยว แต่เน้นคุณภาพของการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญแก่สถานที่และสภาพแวดล้อมให้คงความเป็นเอกลักษณ์เดิมไว้ นอกจากนี้ในประเด็นการจัดการยังเสริมแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว คือการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน การเสริมสร้างอาชีพ ตลอดจนการประกอบกิจการต่าง ๆ ที่เป็นผลให้มีการกระจายรายได้ไปยังประชาชนทั้งสิ้น และในการเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชนโดยตรง ทำให้การส่งเสริม สนับสนุน การใช้นโยบายรวมถึงแผนปฏิบัติการต่าง ๆ มีรากฐานมาจากชุมชนทั้งสิ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ปัจจัยส่งเสริมการพัฒนา

จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นเมืองมหัศจรรย์แห่งผลไม้ แนวทางการพัฒนา คือ การจัดทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานที่ท่องเที่ยว จึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดกิจกรรม การชมสวนผลไม้ การผลิตผลไม้แปรรูปต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน และจัดผังภูมิทัศน์หน้าอยู่สามารถรองรับการขยายตัวได้ในอนาคต และจัดกิจกรรมต่างๆให้เกิดขึ้น เพื่อรองรับถึงกระบวนการท่องเที่ยวที่จะตามมาในอนาคต

โอกาสของการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์พิจารณาจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมโดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นเป้าหมาย และการพัฒนาศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัด (ได้แก่ โบราณสถานและวัดต่าง ๆ ,การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม,ธรรมชาติ) และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ นวดแผนโบราณ ที่สามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว และการส่งเสริมการตลาดผลไม้พื้นเมือง ซึ่งมีผลผลิตตลอดทั้งปี ได้แก่ ทุเรียน และลำไย ที่สามารถท่องเที่ยวได้ในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน

จากการศึกษา สภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ของชุมชน สรุปได้ว่าชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง มีบทบาทสำคัญต่อจังหวัดอุตรดิตถ์ จะเห็นได้ว่า ทำเลที่ตั้งของชุมชนเทศบาลบ้านแก่ง มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านการทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะด้านการผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัด อุตรดิตถ์ ที่สามารถทำให้มีชื่อเสียงของชาวจังหวัดอุตรดิตถ์มาช้านาน ประกอบกับพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความชุ่มชื้นตลอดทั้งปีเพราะมีแหล่งน้ำไหลผ่านที่สามารถช่วยในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้อย่างมากมาย และสามารถมีผลผลิตออกมาจำหน่ายได้ตามต้องการ และจากเส้นทางคมนาคม จะเห็นได้ว่า อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์ นั้นเป็นจุดแวะพักรับประทานอาหาร หรือซื้อของฝากของที่ระลึก ก่อนจะเดินทางไปที่ท่องเที่ยวต่อ ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัด หรือ เดินทางไปจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดสุโขทัย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดน่าน และประเทศใกล้เคียง คือ ประเทศลาว ด้วยความมีศักยภาพทางด้านพื้นที่ จึงเหมาะแก่การทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านเกษตรกรรม และผลิตของฝากของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุตรดิตถ์ และเพื่อตอบสนองกับยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดอุตรดิตถ์

จากบทบาทและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแก่งเกิดการพัฒนา และขยายตัวมากขึ้นโดยเฉพาะการขยายตัวด้านเกษตรกรรม และผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมีผลผลิตจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการของตลาด จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงพื้นที่ศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางทางการเกษตร สามารถรองรับกิจกรรมตลอดจนความต้องการในอนาคตได้อย่างพอเพียง มีการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ภายในพื้นที่เกษตรกรรมและชุมชน อย่างเหมาะสม และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่โล่งว่าง และพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่โอกาสในการพัฒนา เพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรมเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมมีโอกาสเป็นไปได้มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นหากมีการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณพื้นที่ศึกษา เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม จึงจำเป็นต้องดำเนินการวิเคราะห์ศักยภาพ ในการพัฒนาจะใช้เทคนิควิธี (POTENTIAL SLURFACE ANALYSIS) มาเป็นเทคนิคในการหาศักยภาพพื้นที่โดยมีปัจจัยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ ซึ่งได้ผลสรุป จากการวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาต่อไป

ในการวางแผนพัฒนา โดยได้นำผลการศึกษาศักยภาพปัจจุบัน นโยบาย และเป้าหมายในการพัฒนา รวมทั้งความต้องการพื้นที่ของกิจกรรมต่าง ๆ นำมาสรุปรวมกับ แนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยได้แนวคิดในการพัฒนา ประกอบด้วย แนวความคิด การออกแบบที่พัก, แนวความคิดการออกแบบร้านค้า, แนวความคิดการออกแบบศูนย์OTOP, แนวความคิดในการกำหนดตัวอาคาร, แนวความคิดการออกแบบจุดหมายตา, แนวความคิดการ ออกแบบ ลานเอนกประสงค์, แนวความคิดการออกแบบสวนสาธารณะ, แนวความคิดการ ออกแบบทางเดินเท้าและเส้นทางจักรยาน, แนวความคิดในการออกแบบที่จอดรถโดยได้แนว ความคิดต่าง ๆ มาประกอบเพื่อสรุป ในการปรับปรุงผังภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยผล ของการออกแบบและวางผังนี้จะออกมาในรูปของผังแม่บท ซึ่งจะถูกนำไปปฏิบัติโดยแบ่งวาระการ พัฒนาของโครงการ ออกเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 5 ปี คือ ช่วงที่ 1. ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2551 ช่วงที่2. ตั้งแต่ปี พ.ศ.2552-2556 ช่วงที่3. ตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-2561 รวมเป็นระยะเวลา 15 ปี โดยการ พัฒนาทั้งหมดจะใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปฏิบัติ เช่น ข้อบังคับ,กฎหมาย,ข้อกำหนด เพื่อให้ ควบคุม และดำเนินการพัฒนาให้เป็นไปตามแผนและผังที่วางไว้ ซึ่งการพัฒนาโดยอาศัยความร่วม มือระหว่างภาครัฐบาล และภาคเอกชน เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของแผนและ ผังที่ได้วางไว้

7.2 ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาโครงการปรับปรุงผังภูมิทัศน์ บริเวณริมแม่น้ำน่านเพื่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตรกรรม ต.บ้านแก่ง อ.ตรอน จ.อุตรดิตถ์ ครั้งนี้ผู้ศึกษาจะเน้นในส่วนของการออกแบบ การนำ แผนและผังไปปฏิบัติมากกว่าในส่วนอื่น จึงทำให้กระบวนการศึกษาสำหรับข้อมูลเบื้องต้นเป็น เพียงการศึกษา เพื่อสรุปถึงบทบาท นโยบายการพัฒนา ตลอดจนแนวโน้มการพัฒนาตาม ความสำคัญของพื้นที่ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาต่อไป คือ ควร ศึกษาในส่วนของการลงทุนเบื้องต้น ประกอบการออกแบบ และวางผังก่อนเพื่อความสะดวกของ โครงการ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการจัดรูปที่ดิน การพัฒนาพื้นที่รูปแบบต่าง ๆ จาก

ประเทศ เพื่อวิเคราะห์ว่าสามารถนำมาใช้กับการพัฒนาพื้นที่สำหรับโครงการหรือไม่ ซึ่งการศึกษา
รายละเอียดต่างๆตามข้อเสนอแนะจะทำให้งานศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

อุตรดิตถ์,สำนักงานที่ดินจังหวัด “บัญชีกำหนดราคาประเมินทุนทรัพย์”. กรุงเทพฯ : สำนัก-
ประเมินที่ดินกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง, 2546. (อัดสำเนา).

โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดอุตรดิตถ์,สำนักงาน. “รายงานการวิเคราะห์เพื่อการวางผัง ผัง
เมืองรวมเทศบาลตำบลบ้านแก่ง อำเภอตรอน จังหวัดอุตรดิตถ์” กรุงเทพฯ :กรมการผัง
เมือง , 2547. (อัดสำเนา).

โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดอุตรดิตถ์,สำนักงาน. “รายงานการวางผังเมืองรวมจังหวัด
อุตรดิตถ์ให้เป็นเมืองน่าอยู่”. กรุงเทพฯ :กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, 2547.
(อัดสำเนา).

สมพล ดำรงเสถียร. “โครงการพัฒนาย่านพาณิชย์กรรมใหม่ ชุมชนเมืองนครสวรรค์”.
วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชน
เมือง. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535.

สถิติจังหวัดอุตรดิตถ์, สำนักงาน. “สมุดรายงานสถิติจังหวัดอุตรดิตถ์”. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
สถิติแห่งชาติ, 2545. (อัดสำเนา).

ประวัติผู้จัดทำ

ชื่อ-สกุล นางสาวจันทจิรา จากซ้ำ
วัน เดือน ปีเกิด 6 มกราคม 2525
สถานที่เกิด นครสวรรค์
ที่อยู่ปัจจุบัน 28/3 ถนนเฉษฎาปดินทร์ ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ 53000
ประวัติการศึกษา

- สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2547 ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรม
- สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2545 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
แผนกวิชาช่างสถาปัตยกรรม วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์
- สำเร็จปีการศึกษา ปีการศึกษา 2543 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
แผนกวิชาช่างสถาปัตยกรรม วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้